

شيعرو په خشانى

شيخ جه مال به زرخى

شاعير

مکتبی اقرأ الثقافی
www.igra.ahlamontada.com

د. کهمال مه‌عروف

هه‌ولیر ۲۰۱۳

د. کمال مدعروف

شعر و په‌خشانى شیخ جه‌مال به‌رزنجى شاعیر

حکومه‌تى هه‌رئمى کوردستان

وه‌زاره‌تى رو‌شنیبری و لاوان

به‌پ‌تۆبه‌رایه‌تى گشتى راگه‌یاندن و چاپ و ب‌لاوکردنه‌وه

به‌پ‌تۆبه‌رایه‌تى چاپ و ب‌لاوکردنه‌وه‌ى هه‌ولێر

سەرپەرشتیاری گشتی
ماجید نووری

شیعوو په خشانى شیخ جه مال به رزنجى شاعیر

نووسەر: د. کهمال مدعروف
بابەت: لیکۆلینهوێ نه‌ده‌بی
پیتچنی: نووسەر
هه‌له‌چنی: نووسەر
نه‌خشه‌سازی ئاوهرۆک: شاخه‌وان جه‌عفەر
نه‌خشه‌سازی به‌زگ: ئامانج نه‌مین
تیراژ: ۵۰۰ دانە
چاپ: به‌رپوه‌به‌رایه‌تی چاپخانه‌ی روشنبیری- هه‌ولێر
نرخ: ۲۰۰۰ دینار

له به‌رپوه‌به‌رایه‌تی گشتی کتێبخانه گه‌شتیه‌کان
ژماره‌ سپاردنی (۲۷۶۸) سالی (۲۰۱۳) ی پێدراوه

هه‌ولێر- گه‌ڕه‌کی راستی/ نزیک گه‌ڕاجی به‌غدا
بانه‌خانه‌ی به‌رپوه‌به‌رایه‌تی چاپخانه‌ی روشنبیری
ژماره‌ی تەله‌فون: ۰۶۶۲۵۸۵۴۱۳

به‌رپوه‌به‌رایه‌تی
چاپ و بڵاوکردنه‌وه‌ی
هه‌ولێر

ژیانی شاعیر

شیخ جهمال کوپی سہید ئەحمەد بەرزنجی شاعیرە، لە ساڵی ۱۹۲۵دا لە شاری کۆیە هاوتۆتە دنیاو، شیخ جهمال لە بنەمالە یەکێکی ئایینی و رۆشنبیری لەدایک بوو، سەبید ئەحمەدی باوکی کە نازناوی شیعری حوسینی، کە لە شاعیریکی کلاسیکی گەورە، شیخ ئەنوەر کە برای شیخ جهمالە شاعیریکی بەهرەدار و لیھاتوو بوو نیهانی مامی شاعیریکی کلاسیکی بە پێزو تۆکمە بوو بەم شیوەیە بنەمالە کە ی پۆلێکی گرنگ و مەزن دەبینن لە پیش خستنی و پەرەپێدانی ئایینی و ئەدەبی لە شاری کۆیەدا، کەش و ھەوایەکی شیعریان بۆ شیخ جهمال خولقاندووە و زۆر کاریگەریان کردۆتە سەر ھەست و نەستی شاعیر بە تایبەتی کاکی گەورە شیخ ئەنوەر کە لە پادەبەدەر پیتی سەرسام بوو، شیخ جهمال کە ژیاڵی ھاوسەرگیریتی پێک دینی بواری شیعری لێ وێک دیتەووە چونکە ژنە کە ی دژ بە شیعەر بوو، لەم ڕووەوە شیخ موحسین کوپی شاعیر دەلێ: -
دایکم لە مالەو پێگای پێ نەدەدا کە خەریکی شیعەر بێ ھەردەم سەرکۆنە ی دەکرد، ئەگەر پارچە کاغەزیکی بە دەستەووە بوایە، درەخشانی کچی شاعیر دەلێ: ئەگەر باوکم خەریکی شیعەر نووسین بوایە، دایکم پیتی دەگوت دیسان وەکو شیخ ئەنوەر دەکە ی واتە شیعەر دەنووسی، بەم جۆرە بۆمان دەردەکەوێ
کە شیخ جهمال لە مالەو ھاریکاری نەکراو، ئەمەش کاریگەری خراپی کردۆتە سەر شاعیر وای لێ کردووە کە شیعری کەم بێ لە لایەک، لە لایەکی تر وەکو پتویست نەناسرێ بە پێچەوانەو بەرا گەورە کە ی شیخ ئەنوەری شاعیر بەرھەمیکی شیعری زۆر بە پێزو دەوڵەمەندی بۆ بەجێ ھێشتووین کە لە ڕووی ھونەری شیعرییەو لە ئاستیکی یە کجار بالانوما دایە، لەم بارەییەو درەخشان کچی شیخ جهمال دەلێ: کە مام لە مالەو شیعری دەنووسی مامۆژنم شیر ی بۆ دەکولاندو خزمەتی دەکرد. لە گەل ئەو شەدا شیخ جهمال بە ھەول و کۆشش و زیرەکی و ھۆشیاری خۆی توانیویەتی خۆی پەرەدە بکات.

بابەت و ناوەرۆکی شیعەرەکانی

بەشیکی زۆری شیعەرەکانی شیخ جەمال باسی دلداری و ئایینی و نیشتمانپەرۆهری دەکەن، وەکو زۆربەی شاعیرانی کلاسیکی کوردی بەشیعری خۆشەویستی و ئەقین دەستی پێ کردووە، لەسالی ۱۹۴۶دا لەسەیرانگای کۆیە کە دیمەنی سروشت و ئافرەت پێکەوه ئاویتە دەبن، شاعیر لە دەستیپێکی شیعەیدا وەکو عاشقیکی شەیدا، وینەیەکی ئەم دیمەنە جوانەمان بۆ دەکێشێ، کەسەرەتاکە ی بەم شیۆهە بوو، دەلی:-

بە بالای بەرزى لاوالت بەغەمزەو عیشوہی نازت
بەرەنگ و کولمەیی ئالت نەماوم بۆ خەت و خالت

نەما ئارام و تەسکینم لەبۆتۆ روحي شیرینم
بکە رەحمەتکی بتینم بزانم حال و ئەحوالت

وەک شاعیرە کلاسیکیەکانی کورد، وینەی دولبەرەکە ی بەکەسیکی خوین ریژ و جەللاد دەچوینی، لەم پوووە دەلی:-

یاران لەغەمی دولبەرەکە ی ماہی خەرمان
سەوداسەرۆ دیوانەمە وەک وەحشی لەکۆوان
زۆر زەحمەتە دەرچم بەسەلامەت لەدەسی ئەو
جەللادی لەبۆمن لەپەژارەت بویمە بریان

شیخ جەمال لەغەزەلی دلدارییەو بەرەو غەزەلی ئیلاہی ھەنگاو دەنێ، کاتی لەسالی ۱۹۷۶ بۆ زیارەتی حەج دەچێ لەخوای پەرۆردگار دەپارێتەو کە لە گوناھەکانی خۆش بێ و رەحمی پێ بکاو بەفەنابوونی شادبکات و دەلی:-

ئە ی خودای پەرۆردگار و خالقی ئەرزو سەما
دەفتەرم زۆری گوناھە شەرمەزارم روسیا

خوایە لێم خۆشبی لەبەر خاتری محەمەد مستەفا
تۆ نەجاتم بەدی لەپۆژی خەشرو کوکەوجەزا

ستایشی محهمەد (د.خ) دەکات، کە پۆلێکی گرنکی بینووە لەناساندن و
بلاوکردنەوە پەرەپێدانی ئاینی ئیسلامدا، دەلێ:

محهمەد نۆرە سایە و سێبەرە
بۆ خوداناسان قەلاو سەنگەرە
پابەری خواپە پێ پیشاندەرە
گەورە بەشەرە ئەو پێغەمبەرە

شیخ جەمال لەشیرە نیشتمانی و شورشگیریشدا چەند شیعریکی بۆ تۆمار
کردووە، لەم بوارەشدا شاعیر بەکاکی گەورە شیخ ئەنوەرو حاجی قادری
کۆیی و ئەحمەد دڵزاری شاعیر کاریگەر بوو، لەم پووە دەلێ:-

خۆشی و سەیرانە لەم کوردستانە
جەژنی شیرانە روژی مەردانە
روژی سەربەستی قارەمانانە
روژی گوشادی پالەوانانە

شاعیر نەرەزایی خۆی لەبارە دووبەرەکی و ناکۆکی نێوان کوردان
دەردەبرێ و داوايان لێ دەکات، هەول و کوشش بکەن بۆ وەرگرنتی مافەکانیان
بۆیە دەلێ:-

کوردینە کاتی هەول و هیمەتە
مافتان بستی ئەرۆ فرسەتە

بەسیەتی تاکە ئەرۆ پەزالەتە
ئەرۆ شەرۆ شۆرەو ئەرۆ موسیبتە

هەموومان کوردین بپرومان وایە
هەر سەردەکەوین لەم ئیدعایە

شیخ (جەمال) دەری دەخاکە دەسکەوتەکانی ئەرۆکە هاتونەتەدی بەری
خەبات و پەنج و ماندووبوونی شەهیدانی کوردستانە، بۆیە دەبی لەریزی
پیشەو پێداویستیه‌کانیان جێبەجێ بکری.

ئەم شەھیدانەى خۇيان فېداکرد
شۆرشى ھەقىيان لەپىتى خودا کرد

واجىبى گەلىيان پەرتى دونيا کرد
لەبۆ کوردستان خۇيان فېداکرد

شیوەن بابەتیکى ئەدەبىيە، جۆرىکە لەگريان و فيغان بۆ مەرگی خوشەويستان،
شاعیر ھەست و نەستى خۆى بۆ مەرگی کەسى نزیک خۆى ياخود بۆ
کەسايەتیکى ديارى کۆمەلگا ياخود بۆ دۆست و ھاوڕینى نزیکى دەخاتەپوو،
شىخ لەم بوارەدا چەندین شیوەنى بۆ تومار کردووين، لەسالى ١٩٩٣ کە
مەزھەرى ئامۆزای کۆچى دوايى دەکات، شاعیر شیوەنى بۆ دەنوسى و
دەلى:-

لەشەوى نۆزدەى مانگی پەمەزان
پۆژى جومعه بو لەکاتى بەيان

لەشارى کۆيە ھاتبوہ دونيا
لەھەولير خودا برديەوہ فەنا

شیوەن بۆ شىخ لەتيف کۆپى شىخ رەزا کەنازناوى شيعرى (لوتفى)یە
لەپۆژى ١٩٨٩/٥/٢٢ لەشارى کەرکوک کۆچى دوايى کردووە.
وہفاتى کرد ئەوا لوتفى لەنەسلى شاھى خاتەم بو
لەنيو ساداتى بەرزنجە لەبەخشين عەينى حاتەم بو
ئەزانن چۆن بو ئەم زاتە وەکو پەشمال و سێبەربو
لەناو کوردو لە کوردستان ئەوا پۆشتو تێپەربو

نامەنوسين لەئەدەبى کوردیدا يەکجار کۆنە، ژانەریکى ئەدەبىيە،
بەجۆرەھا شێوہ دەربەر، وەک نامە لەنتوان شاعيران و ئەديبان کە خۆى
لەبەسەرکردنەوہى يەکترو ھەوال پرسين، زۆر جاريش شتوازی رەخنەئامیزی
بەخۆوہ گرتووە، شىخ جەمال نامەيەک بۆ شىخ عوبيد شىخ لەتيف بەرزنجى
(ھەورى) شاعیر دەنيرئ و داواى لى دەکات کە ناميلکەى (سادات البرزنجە)
ى کە لەدانەرى عەبدولقادر محەمەد بەرزنجیيە بۆى پەوان بکات ھەورى

شاعريش له ۲۰۰۴/۴/۲۰ ناميلكه ي ناوبراوي بۇ دهنيزي له گهل نامه يه كي
شيعري كه ليره دا كۆپله يه كي ده خينه پيش چاوان.

داواكار بيهت به سه ردوو چاوم
وابوت دهنيزم هر به بای شه مال

له وويه سوودي لي وهرگري تو
ميشك وههستي يي ده بي خوشحال

ناميلكه يي زور پيرؤزو چاكه
مرؤف ده خاته ناودهر ياي خه يال

خاله ببووره گهر درهنگ گه يشت
(هه وري) هه ميشه په شتو و سه رقال

سه ييد برايم (برؤاو) له ۱۹۴۳/۶/۸

نامه يه كي شيعري بو شينخ (جه مال) به رزنجي شاعير په وان دهكات تاكو بۇ
يادگار بميني.

بۇ براى به ريز كاكي جه مال
نهم دي جاري تو پرسى هه والم

ئيمه لاي خومان كونه خزم بوين
يارى شه وانى به زم و په زم بوين

له بيرت ماوه ريككه وته ي جاري
خورماو پونمان خوارد له رؤخ پوباري

هه رچهند ريكامان دوورو ئه زيهت بو
به لام خوراكامان زور به له زهت بو

شينخ (جه مال) يش بهم شتويه به شيعر وهلامى سه يد برايمى شاعيري
دا وه ته وه.

شيعرى (حاجى) يە ژيان ئەوھايە
ئەوھلەن خواردن دووھم سوکنەيە

سەترى عەورەتیش خواد دايىنايە
ئەوجا ناسىنى و زكرى خودايە

بەسىيە وازبىئىنە خواچاكي داوھ
لەلای خۆت ژىرى بىرت تەواوھ

لەمە بەولاوھ پوت لەخودايى
نوژدەكان بکە پوت لەمەولا بى

رووخساری شیعره کانی

۱- کیشی عهرووز: - په گه زیکي هونه ری گرنگی شیعرى کلاسیکيه، به شیکي شیعرى کلاسیکي کوردی بهر کیشی عهرووز که وتوون، له هه مان کاتدا هه موو نه و شیعرانه ی که بهر عهرووز ده که ون، به کیشی خومالیش ده پیتورین، به زوری شاعیرانی کلاسیکي کوردی کیشی هه زه ج و په مه لیان به کاربردوون.

هه زه جی شه شتی مه حزوف

مفاعیلن	مفاعیلن	فعولن) ۲ ×
ب - - -	ب - - -	ب - -

حهرامه خوار	دنه وه عاره ق	براده ر
ب - - -	ب - - -	ب - -

هه تا ما وه	ژیا نم من	سه را سه ر
ب - - -	ب - - -	ب - -

هه زه جی هه شتی نه خره بی مه کفوفی مه حزوف

مفعول	مفاعیل	مفاعیل	فعولن ۲ ×
ب - -	ب - -	ب - -	ب - -

ئه ما ره	له گه ل ئیمه	به عه قل و به	که ما له
ب - -	ب - -	ب - -	ب - -

مفعول	مفاعیل	مفاعیل	فعولن ۲ ×
ب - -	ب - -	ب - -	ب - -

رؤژی له	جه فای تود	له که م قه نه	بو مور تاح
ب - -	ب - -	ب - -	ب - -

له و رؤ ژه	وه دیتومه	ئه وم هه ر له	خه یاله
ب - -	ب - -	ب - -	ب - -
مفعول	مفاعیل	مفاعیل	فعولن

رهمه‌لی هه‌شتی مه‌قسوور

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان × ۲

- ب - - ب - - ب - - ب -

ته‌رکی دونیام کرد به جاری من هه‌تا ما وم برا

- ب - - ب - - ب - - ب -

واجباتی دین به‌جی ده‌ی نم گونا‌هان لا‌ئه‌با

- ب - - ب - - ب - - ب -

هه‌زه‌جی هه‌شتی ته‌واو

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

- ب - - ب - - ب - - ب -

له‌گه‌ل نه‌قسم به‌دائیم هه‌ر هه‌رامه‌یا ره‌سوله‌للا

- ب - - ب - - ب - - ب -

له‌دا روبه‌ند دی ئه‌ودامو ب ته‌لامه‌یا ره‌سوله‌للا

- ب - - ب - - ب - - ب -

رهمه‌لی هه‌شتی مه‌خروف

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

- ب - - ب - - ب - - ب -

کوردم و‌کور دی‌کی مه‌ردم هه‌ربه‌سه‌ربه‌س تی‌ئه‌ژیم

- ب - - ب - - ب - - ب -

خاکی کوردس تانی خۆم نا دم به‌جه‌نا تولنه‌عیم

- ب - - ب - - ب - - ب -

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

- ب - - ب - - ب - - ب -

ناردراوی زاتی یه زدا نی موخه م مه د مسته فا
 - پ - - پ - - پ - - پ - - پ -

را به ری زور خوشه ویستی بوه موودر دی شیفای
 - پ - - پ - - پ - - پ - - پ -

۲- کیشی خومالی له سهر بنه مای برکه کان ده پروات
 ئه م نیش ت مانه خاکي کور دا نه

ئیل مه ۲ که کور دیق به ابیرق بعر عوایع

راز گالی ۳ ئه که یه کور او کور دسی تان

۳- سه روا: ره که زینگی هونه ریبه له شیعری کلاسیکیدا کوهایی بهیت و
 ماناش ده به خشین، به مهرجن دهنگه کانیاں وهک یهک بی.
 ۱- سه روای یه کورتو: ئه وهیه که له سه ره تاوه تاکو کوتایی یهک سه روای
 هه بی.

- A نیشتمان کهم چرای چاوه کهم
- A فیدای توی ده کهم روح و گیانه کهم
- A چرای چاوه کهم توی ئامانجه کهم
- A له بیرت ناکه م ئه ی ولاته کهم
- ب- سه روای مه سنه وی یاخود جووت سه روا: ئه وهیه
 که هه ردوو نیوه دیر یهک سه روای ده بی.
- A میلله ت هوشیاره دوژمن ئه ناسی
- A زور شاره زایه له دهنگ و باسی
- B هه لناخه له تی بۆ پیکه ی جهوت
- B ئیتر به کورتی که له مان سه ره کهوت
- C برای پیش مه رگه ی دلیری مه یدان
- C بو تان به یان کهم باسی شه هیدان

۴- پێنج خشتهکی: - هونەرێکی شیعری کلاسیکی، شاعیر دوونیوه دێری شیعری شاعریکی تر هه‌ڵده‌بژێری و سێ نیوه‌دێری خۆی ده‌خاته سه‌ری، هه‌موو له‌تی پێنج خشته‌کیه‌که‌ یه‌ک سه‌روای ده‌بن، جاری واهیه‌ چوار له‌تی یه‌که‌م هاوسه‌رواده‌بن، جاری واش له‌تی (۱، ۲، ۳) هاوسه‌رواده‌بن زۆر جار بووه‌ که‌ شاعیرانی کلاسیکی کوردی، شیعری فارسی و تورکی و عه‌ره‌بیان هه‌ناوه‌ کردوویه‌انه‌ ته‌ پێنج خشته‌کی.

شیعری عاصی پێنج خشته‌کی جه‌مال

یاره‌سول الله‌ فیداتبم تۆ عه‌زیزی سه‌روه‌ری A
 بۆ گوناها‌بارانی ئومه‌ت شافعی پارێزه‌ری A
 خۆشه‌ویستی لای هه‌موو عاله‌م وه‌کو تاجی سه‌ری A
 ئه‌ی په‌ناهی بێ نه‌وايان شاسواری مه‌حشه‌ری A
 وه‌ی شه‌فیعی عاصی یان و تۆپه‌داری میه‌ته‌ری A

شیعری حوسینی پێنج خشته‌کی شیخ جه‌مال

من ئه‌مه‌ک دارم له‌گه‌ڵ یار پێم بلێن چاره‌م چیه‌
 بێ وه‌قایه‌ یار له‌گه‌ڵ من ساره‌ده‌ هه‌یچ مه‌یلی نییه‌
 من به‌غه‌یری خۆشه‌ویستی هه‌یچ گوناها‌یکم نییه‌
 هه‌ینده‌ مه‌غروه‌ به‌لای من مو‌طله‌قه‌ن مه‌یلی نییه‌
 من فه‌قیرو بێ که‌سم ئه‌و پادشاهو سه‌روه‌ره‌

شیخ جه‌مال له‌پێنج خشته‌کیه‌کانیدا سه‌رکه‌وتنی به‌ده‌ست هه‌ناوه‌ و توانیویه‌تی شیعری شاعیره‌ ناوداره‌کانی کوردی بکاته‌ پێنج خشته‌کی به‌تایبه‌تی شیعری حوسینی باوکی، شیعری طاهر به‌گی جاف، شیعری هه‌یم، شیعری هه‌وری، شیعری لوتفی

۵- چوارین: هونەرێکی شیعرییه‌، که‌له‌ چوار له‌ته‌ شیعەر پێک دێت، کێش و سه‌روای تایبه‌تی خۆی هه‌یه‌.

ئەم نیشتمانە خاکی کوردانە A
 خۆشەویستمانە چرای چاومانە A
 خاکی کوردانە جێگەی مەردانە A
 دووڕو مەرجانە زێڕی پەشمانە A

٦- مولەممەع: - بەو شیعەرە دەوترێ کە بە زیاتر لە زمانیک دەنوسرێ،
 شیخ جەمال هاتوووە شیعریکی حافزی شیرازی شاعیری کردۆتە مولەممەع.
 پێچەی سەری کە لاکەوت روی تابدارێ دەرکەوت
 كالشمس في الضحى يا تطلع من الغمامة

نیزیکە لەمەن یارم بڵێن دورنەکەوتەووە
 في قربها عذاب في بعدها الندامة

باسی عاشق بونی خۆم پێناوێ باسی بکەم
 خود میشود محقق آزاب چشم خامة

٧- زمانی شیعری: لە غەزەلەکانیدا بە دەیان ووشەی عەرەبی و فارسی
 دەبینرێن، چونکە وەک بۆنە مالهەر لە مندالییەووە لە تەکیەدا فیڕی عەرەبی و
 فارسی کراون.
 باوکی زانایەکی ئابینی و شاعریکی پڕ داهێنەر و بەهێزبوو، کاکی گەورە
 شیخ ئەنوەر، شاعریکی بەهره‌وەر و بە توانابوو، کاریگەرییان کردۆتە سەر
 زمانی شاعیر.

دهقی په خسانی کوردی

له کونه وه له بواری مه ولوود نامه دا سهره هل ددهات، شیخ جه مال له مه ولوود نامه کهیدا باسی دروست بوونی گهردون دهکات، چۆن به پرو به حرو فریشته و ئادهم و حهوا دروست بوون، که پشتاوپشت مروقی لی پهیدا دهبن، له وان ههش عه بدوللا باوکی موحه ممه د (د.خ) ئامینه ی کچی وه هه ب دهخوایی، پیغه مبه ر له جهسته ی ئامینه جیگیر دهبن، عه بدوللا بۆ کاروباری بازرگانی به رهو شام دهچن، له گه رانه وهیدا له شار ی مه دینه کوچی دوا یی دهکات، ئامینه به م هه وال ه زور نیگه ران دهبن، کاتی ئامینه سکی دهبن به نو مانگ، به یانی روژی دوو شه ممه دوانزه هه می مانگی ربیع الاول که دهکاته ۲۲ ی نیسانی سالی ۵۷۱ میلادی محه ممه د له دایک دهبن، دایکی بریار ددهات که بۆ دهره وه ی مه ککه بهرن چونکه ژنانی قور هیش شیریان به مندا لانی خویان نه ددها، ژنیک به ناوی حه لیمه تولسه عدیه که سه ر به هۆزی سه عد هه زیم بو هه روه رده ی دهکات بۆ نه وه ی زمانی پاراو بی، دوا ی شهش سال بۆ ئامینه ی دهگه پینته وه، ئامینه ههش له گه ل خوی بۆ مه دینه ی ده بات تا کو به خزمانی ئاشنا بکات، له م گه شته دا ئامینه له مه دینه وه فات دهکات، موحه ممه د (د.خ) ده یگه پینه وه بۆ مه ککه بۆ لای باپیری پاش مردنی باپیری له لای مامی ئه بی طالب گه وره دهبن، ئه بی تالیبی مامی خه ریکی بازرگانی بووه له ته مه نی دوانزه سالیدا له گه ل خوی بۆ شامی بر دوه، نه مهش زور کاری کردو ته سه ر بیری موحه ممه د، له ته مه نی بیست سالیدا سه ره پر شتی بازرگانی خه دیجه دهگریته نه ستو، خه دیجه پتی سه رسام دهبن هاو سه رگیری پیکه وه ده نین، له ته مه نی چل سالیدا له نه شکه وتی حه پر ا به هۆی جو برائیل ه وه وه حی بۆ داده به زئ، به م شیوه یه بانگه شه ی په یام به ری خوی پاده گه یه نی، یه که مین کهس بووه که له دوور گه ی عه ره بی چرای زانست و زانیاری هه لگردد مرو قایه تی له نه زانین و بت په رستی ئازاد کرد، جا سه ر برده ی نه م مرو قه مه زنه زور پیویسته بزاند ری، که چۆن ها تو ته دونیا وه، چۆن بناغه ی ئیسلامی دامه زراند وه، وه له ما وه ی بیست و سی سالدا توانیویه تی به زیره کی و لیها تووی خوی ئاینی ئیسلامی بچه سپینن.

دیاره له کورده واریدا هه ر له کونه وه یادی له دایک بوونی پیغه مبه ر بهرز پاگیرا وه، له م روژه دا موسلمانان خو ش ی خویان دهر برپوه، مه ولوودیان

خویندۆتەو، وە خێرو بێزی ئەم مانگەیان بۆ موسولمان خستۆتە ڕوو، بەتایبەتی
 ھەر چوار یارانێ پێغەمبەر ئەبوبەکرو عوسمان و عومەر و علی ئەم مانگەیان
 زۆر بەگەورە دانائە، ئیمامی علی (رەزای خوای لەسەر بێ) دەفەرموێ ((ھەر
 کە سێک ببێتە باعێسی خویندنی مەولوودی ھەزرەتی ڕەسولەللا بەھەشت بۆی
 طالب و راغب دەبێ)).

شیخ جەمال لە مەولوودنامە کەیدا باسی کەسایەتی و خووپەوشتی پێغەمبەر
 دەکات کە ئەم ڕەوشتانە بوونە ھۆی ئەوێ کە پۆلی گرنگ بگێڕێ لەناساندن
 و پەرەپێدانی ئاینی ئیسلامدا، شیخ جەمال ھەموو ڕەوشتیکی بەرز دەخاتە
 پال پێغەمبەر (د.خ) وەکو چاوتیز، خاکی، راست گۆیی، بەتەنگ ھەژارانەو
 چوو، دڵسۆزو، چاوەتەرس، نەرم و نیا و لەسەرەخۆ، ڕیزی خەلکی زۆر
 دەگرت، خاوەن شکۆ و سەنگین بوو، دەست و دەروون پاک و بێ گەرد بوو،
 دادپەر و ڕو و چاوی لە کەم و کۆری خەلکی دەپۆشی..ھتد.
 بۆیە لەم ڕووەوە دەلێ:

تەبیبی تەوان دۆستی فەقیران
 نەرم و ھەلیم بوو لەگەڵ ئەسیران

ئەوێ گەورەبا زۆر گەورەئێ کەرد
 ئەوێ کچکە با ڕەحمی بێ دەکرد

زۆر بە ئەدەب بوو گەلێک عاقل بوو
 ھەر لەتەقسیمات گەلێ عادل بوو

لەکۆتاییدا ئاماژە بەھەندێ لەوینەئێ مەولوودنامەکانی کوردی دەکەین وەکو
 مەلوودنامەئێ مەلای باتەبێ، مەلوودنامەئێ حوسینی قازی، مەلوودنامەئێ
 مەلای عەبدولکەریم مودەرێس، مەلوودنامەئێ ڕەشاد موفتی و مەلوودنامەئێ
 مەلای عەبدوللا جەلی زادە کە ئێستا دەسنووسە لای بەندەو چەندانی تر کە
 بەنموونەئێ پەخشانی کوردی دادەنرێن. ئەم مەلوودنامەئێ شیخ جەمالیش
 لە ڕووی زمانەو و وشە گەلێکی زۆری عەرەبی بەخۆوە گرتوون، ئەمەش
 لەکارێگەری قورئانی پیرۆزو ھەدیسێ پێغەمبەر بێ بەش نییە.

غەزەل

بە بالاي بەرزى لاولوت

بە بالاي بەرزى لاولوت بەرەنگو پومەتى ئالت
بە غەمزەو عىشۋەيى نازت نەماوم بۇ خەتو خالت

نەما ئارام و تەسكىنم لەبۇتۇ پوچى شىرىنم
بکە پەحمىكى بىبىنم بزانم حال و ئەحوالت

سەرو مالم لەبۇتۇيە لەبۇتۇم شىن و پۇرۇيە
خەمى تۆم ھەر لە ئەستۇيە لەبەر دوچاۋەكەى كالت

لەھىجرانت دلم سووتا ئەسیرت بويە ئىستاكە
علاجم گەر نەكەى فەوتام بەھەردوۋ زولفى پەشمالت

مەكەن لۆمەم گرفتارم لەبۇتۇ شىت و شەيدا بووم
بەجارى سوک و پىسوابوم لەفیکرو مەكرو ئەعمال

چ پوی داۋە چ قەوماۋە زوبانت لەنگە گىراۋە
سەرم لەم حالە سورماۋە دەبىنم پەنگو ئەقوال

لەھىجرانا (جەمال) تاكەى خودا پەحمى بەحالم كەى
بەباغى جەننەتم شاكەى گوشاد بم من بەويسالت

ئەم چاۋە جوانەى

ئەم چاۋە جوانەى كەتۇ ھەتە دوژمنى دىنە
خويناۋىيە جەرگم بەدو ئەبرۆيى ھىلالى

گرتۈيە سەرو مال و دل و سەتۈەت و پۈحم
يەك شىۋە پىالەيەكى لەسەر چاۋەيى كالى

كاكۆلى لەسەر عارزى تابانى ترازاند
پەيد بو لە ھەر مەملەكەتتى سىجىرى ھەلالى

بادامە لەبى عەترە خەتى نىرگسە چاۋى
خاپوورە دالم بۇ خەتو خالانى غەزالى

(جەمال) كەپرۈكاۋە لەتەندۈرى جەمالت
شادى كە ماچىكى دەرى بىخەرە ويسالى

ياران له غەمى دولبەرى

ياران له غەمى دولبەرى زيبايى خەرامان
سەودا سەرو دىوانەمە كەوتومەتە كىوان

زەحمەتە ئەم دەردە عىلاج ناكەرى بەدەرمان
جەللادى لەبۆ من لەغەما وابویمە برىان

هەرچەندى قسەى خوشە لەگەڵ ئیمە پەفيقان
ساكين نييه ساتى لەغەمان بویمە پەريشان

بەداوى تۆ گرفتارو نەخوشە عەزىزان
بى پەحمى لەگەڵ من لەجەفادان و لەحیرمان

دەردىكى وەهام گرتوووە بى تۆ وەكو جاران
فرمىسكى هەردوو چاوم دەپژینم وەكو باران

دەرمانى لەلای تۆیە لەبۆمن ببە لوقمان
رزگار بكە پوحم لەغەم و دەردو مەراقان

مودىكە بەغەمزەى تۆ (جەمال) پەتای گرانە
صەبرى وەكو ئەيوب نييه ئەو (يوسف)ى كەنعان

ئەسىرى چاۋەكانت

ئەسىرى چاۋەكانت بوم وەرە زو بەخەلاسم كە
نييه ئارام و تەسكىنم لە عەشقا تۆ قوتارم كە

لەھىجرانت دەنالىنم ھەتاكەينى يەخسیرت بىم
لەدورى تۆ پەشىمانم وەرە پەحمى بەحالم كە

منى ئاۋارە تاكو كەى لەداۋ و بەندى تۆدابم
وەرە زووبە تۆ بىكوژە جاننا بەسنیہ عىلاجم كە

سەرم سەۋدا سەرە بۆ تۆ گەلى لەم حالە بىزارم
لەپىگەى ژينى دلىدارى بەجارى دلى گوشادىم كە

ژيانم تال و ناخۇشە بىكە پەحمى بە ئەحوالم
دەۋاى ژانم لەلاى تۆيە وەرە دەرمانى دەردم كە

لەبۆيى دلى برىندارم بەداۋى تۆ گرفتارم
لەبەرچاۋى پەقىبان ئەتۆ بەخۇشى دلى شادىم كە

(جەمال) تاكەى بنالىنم گىرۋدەى پەنجەيى يارم
لەبۆ ئەو شىت و شەيدا بووم بەۋەصلى يار دلىم شاكە

تابه‌کە‌ی چاوت

برای دین تابه‌کە‌ی چاوت لە‌مولک و مائی دونیایی
کە‌ دونیایکی ئە‌وتۆ بی نە‌میتنی تە‌فرو تونایی

بە‌سە‌ پووی تیمە‌کە‌ چیتەر لە‌مە‌ولا روت لە‌مە‌ولایی
لە‌تە‌کیە‌و خانە‌قاو مزگە‌وتو محراب و موصە‌لایی

لە‌ذیکر و فیکری ئە‌للایی لە‌بۆ‌دل تا تە‌سە‌لایی
بیا‌پێ‌وه بە‌دل چاوت لە‌قاپی رە‌حمە‌تی خوابی

سە‌لامی خوا‌ی لە‌ پێ‌غە‌مبەر موحە‌ممە‌د شاهی لە‌ولایی
لە‌روحی نوح و ئیبراهیم لە‌ موساو لە‌ عیسا بی

لە‌سەر چوار یارە‌کانی صاحیبی می‌عراج و ئیسرا‌یی
ئە‌بوبە‌کر، عومەر، عوسمان و عە‌لی شیخی بە‌سرا‌یی

لە‌ئە‌صحابە‌ی بە‌نرخ و تابعین ئالی موحە‌ممە‌دیی
لە‌نە‌عمان و لە‌مالیک زاتی شافیع روحی ئە‌حمە‌دیی

لە‌روحی شیخی ئیرشاد و هە‌موو ئە‌هلی تە‌ریقە‌ت بی
لە‌روحی پاک و پی‌روزی مە‌لا و زانای شە‌ریعە‌ت بی

لە‌قورئان خوینی دە‌نگ خۆش و وە‌خە‌دە‌ئی فە‌خری عە‌لە‌م بی
هە‌موو دە‌م فیکرو ھۆ‌شت لای خودای خە‌للاقی عە‌لە‌م بی

(جە‌مال) ھە‌لبە‌ستی داناوە‌ بە‌سە‌و بالێ‌رە‌ کۆ‌تابی
ھە‌تا زیندوی لە‌دونیا‌دا نی‌ازت بە‌س رە‌زایی خوابی

پارانه وەبەك^(١)

ئەي خوداي پەروردگار و خالقي ئەرزو سەما
دەفتەرم زۆرى گوناھە شەرمەزارم پووسيا

خوايە لىم خوشبى لەبەر خاترى محەممەد مستەفا
ئەتۆ نەجاتم دەي لەپوژى حەشرو كوكەو جەزا

تۆ كەپەحمانى لەبۆ دونياو پەحيمى ئاخىرەت
تەوبە يارەبى پەشيمانم لە خزمەت بەيتى خوا

پىي (صراط المستقيم) گرتووه تەمردنم
نەمخەيە سەپىي (ولا الضالين) دەكەم شوكر و دوعا

من له (أنعمه عليه) خوايە لىي بى بەش نەبم
نعمەتى تۆ ناو بەهەشتە هەر ئەو دار البقا

لەم خەتايانەي كە كردومە عەفوم كەي ئەي خودا
زۆر پەريشانم نەبينم ئەزيەتوو جەورو جەفا

وا (جەمال) پىخواس و سەركۆتە لەدەورەي كەعبەدا
زيارەتى (بيت الحرامم) لى قبول كەي ئەي خودا

---

(١) سالى ١٩٧٦ كە زيارەتى حەجى كردوو، ئەم ھۇنراوەي داناو.

شيعري شيخ جه مال له ستايشي پيغه مبهردا

سه لامي خودا له محه ممهد بي
له روحی پاکی گه وره ی به شه ربی

له گیانی پاگژی پیغه مبه ران بی
له نه نبیائو نه ولیاکانی بی

محهمهد گه وره ی پیغه مبه رانه
هه ناردرای زاتی یه زدانه

قورئان فهرموده ی حهی مه ننه
موعجزه ی مه زنی پیغه مبه رمانه

له گه ل گشت زه مان ده پرواوده گونجی
فهرموده کانی هه موو دیته جی

له ته پرو وشک هه موی تیدایه
هه رچی بته وی ساله م دونیایه

محهمهد خونچه ی به نی ئاده مه
شاهی له ولاکه فه خری عاله مه

دامه زرينه‌رى دىنى ئىسلامه
رېنىشانده‌رى هه‌مو عالمه
محه‌مه‌د نوره‌و سايه‌و سىبه‌ره
بۆ موسلمانان قه‌لاو سه‌نگه‌ره

رابه‌رى خوايه رېنمايكه‌ره
شكۆى ئىنسانه ئه‌و پيغه‌مبه‌ره

سالى عام ولفيل له‌دايك بووه
قىبله‌ى ئىسلامى ديار كردووه

له‌بۆ مه‌دينه‌ كۆچى كردووه
دىنى ئىسلامى بلاوكرده‌وه

سكالا (جه‌مال) له‌سه‌ر پيغه‌مبه‌ر
له‌باسى ره‌سول سه‌يىدى سه‌روه‌ر

ليزه ته‌واو بو نوسرا له‌ده‌فته‌ر
شافيغه‌ بۆ ئه‌و له‌پوژى مه‌حشه‌ر

شيعرى حافيز شيرازى موله ممه عى شېخ جه مال

ياران نه م ديوه يارم جابلېن بهونه مامه
انى رايت دهرا من هجرک القيامة

له تاو عه شقى نىگارم نان و ئاو ليم حهرامه
من جرب المجرب حلت به الندامة

چارۆگه كهى لاکهوت پووى تا بدارى دهرکته
کالشمس فى الضحایا تطلع من الغمامة

دوورو نه زيکى ليتمان حاجته نيه كه بيليم
فى قربها عذاب فى بعدها الندامة

براده ران لؤمه م مه کهن عه شقىكى وام له دلدا
والله مارأينا حبا بلا الملامة

فرميسکم خويناوييه ديتته خوارچ وهک باران
سالت دموع عينى هذا لنا العلامة

(جمال) به (حافظ) ئه لى چارهى عيشق چلونه
حتى يذوق منه كاسا من الكرامة

شیعری سیاسی

کوردینه

کوردینه کاتی ههول و هیممهته
مافتان بستیئن ئهمرۆ فرسهته

بهسیهتی تاکه ی ئهم رهزالهته
ئهم شهرو شهۆره و ئهم موسیبهته

هه موومان کوردین بروامان وایه
هه ره سهرده کهوین ئا لهم دونیایه

ئیدیعی ئیمه فیدرالی یهته
نه جاتمان بدهی جا لهم نیگبهته

لهم نیشتمانه برای یهکترین
دژی دوژمنان قهلاو سهنگهرین

رهشیدو زاناو پیاوی جهسورین
لهم کوردستانه بۆ ماف خوراوین

شههیدهکانمان خۆیان فیداکرد
شهۆرشی کوردیان پهرتی دونیا کرد

کاریکی ههقیان لهپیتی خودا کرد
فیدرالی یهتیان بۆ کورد ئهداکرد

زۆريان لەمانە خۆيان شەھید کرد
لە بۆ نیشتمان خۆيان بەخت کرد

واجبى خۆيان واجى بەجى کرد
مىژوو ناويانى ھەمو تۆمارکرد

شەھید نامرن قەت مەلئىن مردون
تارۆژى ھەشر ھەمويان زىندون

ئەمانە بۆ کورد تاجى سەرسەرن
سەرۆک و زاناو پىنیشاندەرن

بەخوئىنى سورى پىشمەرگەکانە
کوردمان خاوەنى دەست کەوتەکانە

پىشمەرگەين ھەمو لەم نیشتمانە
فیدرالى بۆ کورد پەئى ھەموانە

دانەرى ھەلبەست ناوى (جەمال)ە
ئەدیبى کوردە خاوەن کەمالە

نیشتمان

نیشتمانم خۆشه‌ویسته خۆشی بۆ تێدانه‌بی
ژینی خۆشبه‌ختی نه‌ماوه زولم و زۆرداری نه‌بی

قه‌ومی کورد ئاواره‌بون پۆین له‌بۆ ناو هه‌نده‌ران
یان له‌ ترسان یا له‌برسان باولاتمان چۆل نه‌بی

شه‌و هه‌تا رۆژئ سه‌عاتئ خه‌و له‌ چاوم ناکه‌وئ
شه‌پ له‌سه‌ر کورسی بکا کورد حالئ مه‌ هه‌ر وا ئه‌بی

قائیدو زاناکان با کۆبنه‌وه ته‌دبیربکه‌ن
ئهم خیلافاته‌ی له‌به‌ینیانه نه‌مینئ و چاک بی

چاوه‌پێی ئاشتی ده‌کا کورد تادلی ساکن بی
میلله‌تیکئ هه‌ق خوراوه بۆ له‌ده‌ست بیگانه‌بی

به‌ردو داری گه‌وه‌ره گشتی کانیای که‌وسه‌ره
هه‌یفه‌ کوردی لئ نه‌مینئ و بچه‌ ولاتی ئه‌جنه‌بی

به‌سیه‌تی تاکه‌ی (جه‌مال) کوردمان هه‌موو ده‌ریه‌ده‌ر بوو
بی شک ئه‌م ده‌رده زۆر ناخۆشه‌ که‌ده‌رمانی نه‌بی

كوردستان

خۆشى و سەيرانە لەم كوردستانە
جەژنى شىرانە پۆژى مەردانە

رۆژى سەربەستى قارەمانانە
رۆژى گوشادى پالەوانانە

كوانى ئەوانە پەئىسى كاربون
لەگەل گەلى كورد خائىن و خواربون

كوانى ئەوانەى ولات فروش بون
بۆ خوین پژاندىن دائىم لەجۆش بون

كوانى ئەوانەى كەوا زۆرداربون
لە كوردستانا خاوەنى كاربون

بۆ كوچ ھەلاتىن كوانى لەكويمان
چۆن رزگار ئەبن لەنىو نىشتمان

پياوى خوین پێژو خائىن و بەدكار
لەدەست گەلى كورد چۆن ئەبن رزگار

ھىزى ئازادى پشتيان ئەشكىنى
ریشەو پەگەزىيان لەبن دەردىنى

دەباخىنكىن لەژىرى مەينەت
لەنىو قوروى پىسى خيانەت

دەبابرېژن ئەشكى نەدامەت
تازە بەسەرچوو دەورى غەمالەت

بۆ ھەركى بچن بېشك پووپەشن
لەخۇشى ژيان لەحق بى بەشن

صەد جار پۇشاكى تازە لەبەركەن
ناتوانن چىتر خۆيان وەدەرخەن

مىللەت ھۆشيارە دوژمن ئەناسى
زۆر شارەزايە لە دەنگو باسى

ھەلناخەلەتى بۆ پىگەى چەوت
ئىتر بەكورتى گەلەمان سەركەوت

براى پىشمەرگەى دلپىرى مەيدان
بۆتان بەيان كەم باسى شەھيدان

قەد لەبىرناچى يادى ئەمانە
چەندە بەنرخن لەم نىشتمانە

ئەو شەھيدانەى خۆيان فېداكرد
جىھادى حەقيان لەرپى خودا كرد

پىويسىتى گەلى كوردىيان ئەداكرد
دەنگى شۆرشىيان پەخشى جىھان كرد

خۆيان بەخت كرد لەبۆ گەلى كورد
روحىيان قوربانى خاكى وەتەن كرد

بەو شەھيدانە قەد مەلپىن مردون
ھەتا ھەتايى نامەرن زىندون

مردوی زیندونه له میژووی به شه
میژووی ژیانیان خرایه دهفته

به خوینی پاکی سوری ئه وانه
په رله مان دانرا له م کوردستانه

ئه و شه هیدانه گولینه ی سهرن
له بۆ قهومی کورد سایه و سینه رن

ئه ی شه هیدانی پتگی ئازادی
سهرینه وه بنون به شادی

دلّتان گوشادین هه موتان بی غه
ئامانجه کانتان واهاته به رهه م

برایانی به پتیز ئه ی کورد په وهران
زانایانی گه ل ئه ی خوینده واران

شۆرشى گه لمان سى سالى پى چو
هه زاران گه نجو منالى تى چو

هه زاران ژن و پیاو تیا کوژران
هه زاران شه هید له خاکدا نیژران

چهند هه زار گوندی لی خراپ کردین
بۆ تورکیا و ئیران ئاواره ی کردین

(جه مال) له یه زدان ئه پارێته وه
ئالای کوردستان بلاریته وه

هه تا هه تایى به خویشى بژین
له کوردستانی قه شهنگی په نگین

گوئی گرن لەم مژدەیه

برادەرانى کورد هەموتان گوئی گرن لەم مژدەیه
بۆ گەلى کورد لە حوزیرانیکی مانگ سێ جەژنەیه

یەكەمینى هاتنە دونیای یەكیتی تیکۆشەرە
دووهمین یەك بونی کوردە پیکى هیناوه بەرە

سێیەمین دانانە بۆ کورد پەرلەمانی سەر بەخۆ
بۆ حوکم رانی ولات و ژینی شادی ناوێخۆ

وا جەژنی جوتیارو کریکارو هەژارو رەنجبەرە
رۆژی پزگاریونی کوردی نیشتمانی پەرورە

سالی حەفتاو پینجی حوزیران تا ئیمرویکی شەش
بەهەزاران کورد شەهیدبون کەوتنە ژێر ئەرزی کە لەش

با هەموو سالی بکەین یادی شەهیدی قارەمان
خۆی شەهید کرد بۆ گەل و ھۆزی ولات و نیشتمان

دو شەمى شوپش هەموویان دەرکران و قاودران
چەند کەسى بێ بیرو باوێ دەرپەرین و لی دران

ناحەزانی کورد لەخۆچون کەوتنە روح دانوپەلە
توشی هیستریای بوون ئیمروکە لەداخی ئەم گەلە

ئاشکرا ناوی هەلبەست سەید جەمال سەید ئەحمەدە
وا بەهیجری میژووەکەى دەرچو حیسابی ئەبجەدە

پینچ خستہ کی

شيعری (عاصی)^(۱) پينج خسته کی جه مال به رزنجی

ياره سول الله فيدات بم تو عزيزو سهروهري
بو گوناكاراني ئومەت شافع و پاريزهري
خوشه ويستی لای موسلمانان وهكو تاجی سهري
ئەي پهناهی بی نهوايان شههسواری مهحشهري
وهی شهفيعی عاسييان و توپرهداری ميهتهري

قېبله مان بهيتی خودايه زور بهقههرو قيمهته
واجبکی گهورهيه ههچ کردنيشی رحمهته
پهوزهکەت باغی بهههشته خوشه عهینی جهننهته
سورمهیی بينایی عالهم خاکی دهركهی پهوزهته
فهخري ئينسان و ئهجينه دانه دورو گهوههري

باسی معراجت گهلی زوره بهکەس ناکرئ تهمام
کهسی خودا جبرهئیلی ناردە لای فهخري ئەنام
شهو بهرئ کهوتی لهبهيتی هاتيه مزگهوتی له شام
وهسفی معراجی ئهتویه سورمهیی ئەسرا تهمام
بووه شهرفداری قدومت لهوحو عهرشی ئەکبهري

ناردراوی زاتی يەزدانی موحهمهەد مستهفا
رابهري ئاخـر زهمانی بو ههموو دهردي شيفا
خوا ئەتوی کردۆته گهورهی ئەنبیـا و ئەولـيا
ناوی ړووی تویه لهقورئان خوا که فهرمووی و الضحی
ناوی نای تاهاو یاسین ناسیخی جوملهی دهفتهري

---

(۱) عاصی لهسالی ۱۸۸۵ لهگوندی خراپه سهـر به قەزای کۆیه لهدايک بووه، لهسهرهتادا لهلای باوکی دهستی به خویندن کردووه، پاشان لهلای مهلاي گهوره لهخویندن بهردهوام بووه، لهبهـر بی دهـرامهـتی نهـپـتـوانـیـوه خویندن تهـواو بکات، لهگهـل ئەوهـشـدا وهـكو مهـلا له گوندهـکانی دهـشتی کۆیه مهـلايهـتی کردووه، سالی ۱۹۷۵ لهشاری کۆیه کۆچی دواي کردووه، دیوانی شيعرهکانی سالی ۲۰۰۸ بهچاپ گهياندراوه.

خەلقى كىردۈ خۇيى خۇدى فەخرى عالم نورى تۆ
پىش ھەموو كەون و مەكانى شاھى خاتەم نورى تۆ
لابەرى دەردو خەمانى دەفعى ماتەم نورى تۆ
خاتەمى مورى نبووت پىشى ئادەم نورى تۆ
تۆ لەناو پىغەمبەراندە ھەم رەئىس و سەرورەرى

دروستى كرد ئادەم لەخاكى پاكى مەكەى موختەرەم
نورى تۆى كىردە خەلاتى خوا بەوى كىردى كەرەم
ئادەمى كىردە خەلىفە خالقى بەرزى ئومەم
خەلەتلى لەولاكى تۆ بو باعيسى خەلقى عەدەم
ھەم لەسايەى تۆيە مەسنەدى پىغەمبەرى

خۆشەويستى خواى عەزىزى لاي فەقىرو دەولەمەند
دلۇقانى تۆ لەناو گەل شىرىنى ھەك شەكروقەند
بەولەد بويى لەمەكە ناحەزانت بوينە پەند
بول بولى باخى گولانى پووكەلى بالا بلەند
ئافتابى پوويى زەمىنى تۆ عەجائىب دولبەرى

خودى تۆ پارىزەرە بۆ عالمى رۆژى جەزا
تۆ شەفىع ولمونىنى ھەر ئەتۆى پىشت و پەنا
تۆ لەخزمەت زاتى يەزدان دانراوى بۆ تەكا
ئىنتىزارى لوتقى تۆنە ئەنبىاوو ئەوليا
ھەم شەفىعى رۆژى مەحشەر خاوەن ھەوزى كەوسەرى

من لەترسى رۆژى مەحشەردا دلم پىر مەنەتە
شىوون و زارى دەكەم جەرگم سوتاو ھەت لەتە
تۆ نەجاتى گەر نەدەى چارەى (جەمالى) زەحمەتە
(عاصى) ئەمىرۆ ھەر بەجائى بىر پەواج و قىمەتە
بەس ئومىدى لوتقى تۆيە بۆ ئەياغان مەشتەرى

شيعرى صافى پېنج خشته كى جەمال بەرزنجى

تۆ يارىكى نازدارى لەناو پۆم و عەجەم دا
وەك غونچە گۆلى ئالى لەنئو باغ و لەجەمەم دا
دەل بۆ تۆ بزيندارە پەريشانە لە غەم دا
گۆل نارى روخت پەشكى بە گۆلزارى ئيرەم دا
دوتاقى برۆت تەعنى لەمحرابى حەرەم دا

زۆر بەرزى لەنئو عالەمى شيرينه كەلامت
بەو ناوئيشانەيى كە ھەتە بۆندە مەقامت
ئەو عالەمە وەستاو لە پىگەو لەسەلامت
ھەستاوى كە ھەستاو قىامەت بەقىامەت
رۆيويى كە پۆيىو دەمەم لەم دەم و دەم دا

ساتى لە غەمانت دڵەكەم قەد نەبومرتاح
بۆ شەھدى وىصالت لە گەرانم وەكو سياح
پۆيشتى بەبى باكى لەگەل كۆمەلى ئەفراح
روح مەستە لەراھى تۆ لەنئو عالەمى ئەرواح
باتين لە بەلى دايەوو زاهير لە ئەعەم دا

جانا وەرە بنوارە بەدو چاوى خومارت
دەل مەستە بەبۆنى گۆل و گۆلزارى بەھارت
پەروانەمە سوتاوم بەنارو گۆلى نارت
دەل وا لەبەر ئازارى وەكو نوكتەيى زارت
گاھى لەوجودا ھەيە و گاھى لە عەدەم دا

دەل حەبسو ئەسىرى جەمەنو سونبلو سىئو
وہيا دەر بەدەرى چۆل و بيابانە لەكىئو
گيرۆدەيى قوللابى موژانو دەم و لىئو
بۆجى نەگرى دەل لەسەر ئەم شىئو پەشىئو
وا حەبسە لەنئو چىنى جەمى پەرچەمى جەم دا

شەکرایی دەمت شیرنە وەک شەربەتە نۆشیم
 سەودایی ھەوای تۆمە لەلای عالەمێ پۆشیم
 کەوتومە لەناو جینگە بەبێ ی تۆ نییە خۆشیم
 گەر بێتو بەسەر خۆشی بێرسی لە نەخۆشیم
 حەق القەدەم پۆح لە قەدەمگاہی قیدەم دا

خالت (حجر) (الأسود) ە ماجیشی حەلālە
 زیارەت کە ئەکا حاجی تەوافیشی بەتālە
 رووی کردە صەفاو مەرۆه (جەمال) ە شەقی وصالە
 (صافی)^(١) لەبەر ئەم خالەیه خالی لەخەیاڵە
 یا کێمی بەزۆردایە وەیا زۆری بەکەم دا

---

(١) صافی: لەسالی ١٨٧٣ لە گوندی ھیران لە دایک بوو، خویندنی ئاینی لەلای باوکی خویندو، بز بەرزکردنەوێ ناستی خویندنی چۆتە کۆیە و ھولێر و رەواندز و سابلاخ لە کوردستانی رۆژھەلاتدا، شاعریکی کلاسیکی بەتواناو بەقوولی چۆتە ناو تەسەوفەو، دیوانی شیعەرەکانی سالی ٢٠٠٤ لە ھولێر بەچاپ گەیاندراوە.

پینج خشته کی سہید جہ مالی سہید ئہ حمەدی بہرزنجی لہ سەر غەزە لیگی (لوتفی)^(۱)

من لہ دونیای بی وە فادا تووشی سەد دەردو جە فام
دل بریندارو پەڕیشانم لہ بەر نەفس و ھەوام
چی بلیم گەورەم نە جاتم دە گەلئ زۆرە خەتام
یا رەسوڵ اللہ دەخیلەک روو ڕەش و نامەسیام
غەیری تۆ ھیچ کەس نی یە بۆ من ببی پشت و پەنام

من لہ کوردستانەو ھاتوومەتە ئاستانەکەت
بۆ زیارەت مەرقەدو محرابی ناو ئەیوانەکەت
جێ وەحی ھێنانی جویریە لہ لای یەزدانەکەت
روو ڕەشی دەرگاہی تووم ھاتوومە بەر دەرگاہەکەت
عاجزو ریسوای گوناھم خاکەساری رووی جەزام

خوا ئەتووی کردۆتە پیغەمبەر لہ سەر پرووی زەمین
ئەھلی ئیمانەت نەجات داوہ لہ دەستی موشرکین
ھاتنە سەر ریگە ی ھیدایەت بوونە ئەسحابی موبین
زۆر پەشیمانم ئەگەرچی پارە ناکا دادو شین
عومری گەنجیم رابوارد گشتی بەبێ ھۆشی و نەفام

ھێندە مەزنی خوا لہ قورئانا دەفەرموی باسی تۆ
بۆ موسلمانان قەلأتی جان و دل قوربانسی تۆ
سەرکزو روو زەرد لہ دیوانا لہ خزمەت زاتی تۆ
تازە چی بکەم روو لہ کوئ کەم کئ بەیادکەم غەیری تۆ
چاوہ پیتی لوتفت ئەکەم ئە ی خاوەنی روتبەو مەقام

---

^(۱) لوتفی: لە ساڵی ۱۹۰۵ لە گوندی پەلکانە ی سەر بە کەرکووک لەدایک بوو، لە قوتابخانە ی نایینی دەستی بە خوێندن کردوو، شارەکانی سلیمانی و ھەولێر و کەرکووک گەراو، وەک شاعریکی کلاسیکی شیعری دلداری و نایینی بۆ تۆمارکردوین، ساڵی ۱۹۸۳ کۆچی دوایی کردوو، دیوانی شیعەرەکانی ساڵی ۱۹۸۴ بە چاپ گەیاندراو.

توو شەفەئەتە ئالەمى رۆژى قىيامەت لای خودا
 بۇ تىكا كىردىن لەخزەتەت خالقى ئەرزو سەما
 رووخسەتەت داوۋە لە بۇ توو بۇ دوعا رۆژى جەزا
 سەرى خۇم ھەلگرت و ھاتم بۇ دەخالت بۇ رجا
 مل كەچ و روو زەردو مەئىووسم ئەتووى خەيرول ئەنام

بۇ قىيامەت ھىندە غافل بووم بەدونىاو بەھەھەس
 ھەر خەرىكى ئىشى دۇنيا بووم لەبۇ غايە و مەبەس
 بۇ ژيانى مال و مندالى ئەویش چوو بە عەبەس
 تەركى فەرزو سووننەتم زۆرە چ فايدە چوو لە دەس
 خۇم بەنەسلى توو دەزانم ئەى حەبىبى لايەنام

خوال^(۱) ئەتووى كىردو بەگەرەى انبياء مرسلين

۶۰۷ ۴۱۷ ۲۳۵ ۲۵۳ ۶۵۰ ۳۹۰ = ۱۹۶۷

خاتەمى پىغەمبەرانى ئەى رەسولى موسلىم
 تۆ پزىشكى بۇ (جەمال) و رەحمەتى بۇ عالەمىن
 (لوتقى) دەردى زۆر گرانە ئەى شەفىع المذنبين
 رووىي لوتفت سانىشانده زۆر زەلىل و بى ئەوام

(۱) لەم ئىيە دېرە شىعەرەدا بەپتەكانى ئەبجەد سالى چوونە حەجى لوتقى ديارى كراوۋە
 كە مېژووى دانانى غەزەلەكەيەتە لەمەدىنەى مەوەرە لە رۆژى ۱۹۹۱/۶/۱۵ ئەم شىعەرى
 كىردۈتە پېنچ خستەكى.

پینج خسته کی جمال له سهر غه زلیکی لوتفی

ژینی مندا لیم سه راسه ربی سوئال و بی جهواب
سو کو ریسواو شه رمه زاری وهک یه کی بی داکو باب
کارو کردارم نه بو هم بی زه خیره و نانو نآب
وای په شیمانم له داخی کرده وای نه حسو خراب
دل نه نالیننی له ترسا هه روه کو چهنگو په باب

تهرکی دونیایی ده کم تا کو نه فوس ماوه برا
دینی ئیسلامی له عالم شه وقی داوه وهک چرا
ناؤمید نیمه له رحمت بمخه ره ری ئیه تیدا^(۱)
جسم و جانم تیک شکاوه تاقه تی وا لی برا
روو له ئاخر وا ئه پۆم نئزیک بووه روژی حساب

چی بکه م زوره گونا هم هیچ ژماره ی بو نییه
باره کم قورسو گرانه له و غه مه چارم چیه
بو گونا کار غه یری ته وبه هیچ عیلاجی که ی نییه
مه زره عه ی گونا هی من حه دبو حیسابی قهت نییه
کاکه چی بکه م من له تاوی مه حشه رو روژی عه زاب

روژو شه و دائم نه نالیننی نه ما هیزو سه بر
خۆت مو هه یاکه^(۲) برادر به سیه تی ظلمو غه در
پیشی مردن تا کو ماوی دوا یی داد نادا عوزر
هسته زوبه تا کو ماوه پینجو دو پوژی عومر
ته وبه یی راستی بکه و هم رو وکهره ده رگه ی شهواب

(۱) ئیه تیدا: پینمایی کردن، پینشان دان.

(۲) مو هه یا: نامه کراو، سازکراو

صەبرى ئەيوبى نەماۋە عومرى نوحىش ھەر محال
رو لەدەرگانەى خودا كە رەحمى زۆرە نوالجلال
پېت بېەخشىتن لەجەننەت حۆرو غىلمان و كەمال
پشت لەدونىاكە ھەزار تازە بەتۆچى ملك و مال
پارەيكى بۆ نەكردو ئەسكەندەرو ئەفراسياب

عومرەكەت گشتى بەبادا كاتى گەنجى تۆ بەفیز
ھەسەتە تۆبەى كە بەرانبەر خالقى بەرزو حەفیز
پاشى مردن گەر حوكم بوى حوكمەكەت ناكړئ تەمیز
چۆن بەبى باكى و سەفاهەت راتىوارد عومرى عەزیز
تازە پۆيى چوو لەدەستت عومرى گەنجى و شەباب

نالەيى دل دى بەدائىم ھەل دەكېتىم من نەفەس
روم لەدەرگای رەحمەتە چاو بە فرمىسكو عەبەس
بۆ پەزنامەندى (جمال) كەبشى^(۱) فیدائە تۆى مەبەس
(لوتقى) تەقواكە بەراستى كونجى خلوت بگرە دەس
بەلكو شافيع بى لەبۆتۆ سەيیدى عالى جەناب

---

(۱) كەبش: بەران، نامىرىكە لە نامىرەكانى جەنگ.

شعری نووری

پنج خسته کی جمال به رزنجی

له گه ل نه قسم به دائیم هر هه رامه یا رهسول الله
له ناو به ندیکی وادا موبته لامه یا رهسول الله
له پیکه ی چه وتو کاری ناره وامه یا رهسول الله
حه ریمی ئیشی نافه رمای خودامه یا رهسول الله
ئه سیری په نجه یی نه قس و هه وامه یا رهسول الله

له کاری به د په شیمانم دلم هه ردم له غه فله تا
نییه ئاگام له ذکر و فیکرو ته سبیح و عبادته تا
له بقو رۆژی حیساب و هه شرو میزان و قیامه تا
له دهستی نه قسی ئه مماره له زنجیری ئه سارته دا
سه راپا غه رقی عصیان و خه تامه یا رهسول الله

گوناهکارم نییه چاکه م نه خوش و دل بریندارم
له ناو به حری گوناها نده غه رقی بویم خه تابارم
له بهر ئه م کرده وانه ی خۆم گه لی له م حاله بیتارم
شه فاعه ت که ده خیلته بم گه لی عاصی و گوناهاکارم
ئه ویتستا پوو ره شیی پۆژی جه زامه یا رهسول الله

له بهر بی چاکه شتواوم شه و و پۆژ ناخه وم وامن
له ترسی زه ل زه له ی پۆژی قیامه ت ناسره وم وامن
گه لی له م حاله بیتارم به جارئ شیت بووم وامن
خه جاله ت یارو شه رمه نده و هه قیرو که وتووم وامن
له ده رگه ت به نده ناچیزو گه دامه یا رهسول الله

ئه تو پښه مبه ری به خوا له یو جه معی موسلمانان
شه فیعی تو له لای یه زندان له پۆژی مه حشه رو میزان
منیش سه ودا سه رم که وتومه ناو جیکه له بهر ده ردان
به چاوی مه رحمه ت جارئ بنۆره حالی من قوربان
له گۆشه ی بابی لوظفی تو خزامه یا رهسول الله

حەبیبی زاتی یەزدانو طەبیبی حالزانیش ھەر تۆی
پزیشکی دەردە دارانو دەوای دەردی دلانیشت تۆی
رەئیسى ئەنبیاو گەورەى ھەموو پیغەمبەرانیش تۆی
ئەتۆی دەرمانی دەردان و پزیشکی میھرەبانیش تۆی
نەخۆشم بەندە موحتاجی دەوامە یا پەسول اللە

لەناو گشتی بەشەر قوریان ئەتۆ زاتیکى بێ ھاوتای
نییەو نەبوە ئەبەد نابێ تۆ سەرچاوەی ئەعلامی
بەچاوی مەرحەمەت سەیری (جەمالی) کەو بگە ھانای
لەدوووعالەم ئومیدی (نووری)^(۱) یی بێ کەس بەتۆیەوا
بەمە ئاسودەیی رۆژی جەزامە یا پەسول اللە

~
~

---

(۱) نووری: لەسالی ۱۹۱۲ لەشاری ھەولێر لەدایک بوو، قوتابخانەی سەرەتایی و ناوەندی
لە ھەولێر تەواو کردوو، سالی ۱۹۳۶ وەک فەرمانبەر لە ھەولێر دامەزراو، لە شیعری
غەزەلەو بەرەتەسەوف ھەنگاوی ناو، لەسالی ۱۹۸۳ تاكو ۱۹۸۷ سی بەشی شیعەرکانی
لە لایەن ئەمینداری گشتی پوشتنبیری و لاوان بەچاپ گەیاندراون.

شيعرى نورى پىنج خىستەكى جەمال

نىگارا چى بلىم من نىمە چارە
دلىم دائىم لەبۇ تۇ بى قەرارە
خەوالىوى چاۋەكانت وا ديارە
هەلىستاۋى لەخەو چاۋت خومارە
دلىت كردم بەغەمزە پارە پارە

بەخەندەو پىكەنىن و خالەكەى پروت
بەغونجەى لىۋى ئال و چاۋو ئەبرۆت
بەغەمزەو نازو عىشۋەو سىحرو جادوت
لەبى لەعلت هەمو ياقوتە ياقوت
كە قوتە بۇ دلى من وا ديارە

بەدو ئەبرۆى رەش و دوچاۋى بازت
بەرەنگ و رومەتو گەردەنى قازت
لەگەل من دا گەلى پاكە نيازت
بەغەمزەى شىرىن و لەنجەى بەنازت
گوزەر فەرمو بەسەر ئىمە دوبارە

لەتاۋى بەژنو بالا بەرزەكەى خۆت
لەبۇ دىدارى لىۋە ئالەكەى خۆت
نەخۆشە كەوتوۋە دلدارەكەى خۆت
دەبىنى خادىمى دەرگانەكەى خۆت
لەدوۋرى تۆيە بى صەبرو قەرارە

دلّم شاده به پوځمى زاتى يه زدان
منى دهر ویش له سايه ی غه وسى گه يلان
(جه مال) دهر دى گرانه و بیکه دهر مان
بکه په حمى به حالى (نوورى) قوربان
فه قيرى دهر گه ته چارى نه چاره

شيعرى نوورى پينچ خسته كى جهمال

يارى منه ئەم دولبەرە پىر عەقل و كەمالە
لەو پۇژدەو دىتومە ئەوم ھەر لەخەيالە
خالىكى لەسەر گۆنەيە وەك سحرى حەلالە
ئەم كۆلمەوو ئەبرۆيە وەكو بەدرو ھىلالە
ئەم چاۋ و برژانگانە دەللى عەينى غەزالە

نەم ديۋە جوانتر بىي لەتۆ كەس لە بەشەردا
وەك روحى پەوانى منى دائم لەنەزەردا
شیرن ترە نوتقى تۆ لە بادام و شەكەردا
سۆراوى لەبى لەعلى تۆ بەم خوينى جگەردا
دورۋ صەدەف و گەوھەرە ياقوتەكى ئالە

روت مانگى شەوى چاردەيە گىراۋە بەزولفت
وەك ھەورى پەشە لايبە لەسەر پومەتى ئالت
با دەربكەوى چاۋ و برۆۋ شىۋەو پەنگت
زولفەينى سىياھى توۋە داي پۆشى يە حوسنت
لايدە كە طلۋوعى بىي ئەو نوورە جەمالە

سىنەت پەزو باغىكە بەرى پىۋە وەكو مېۋ
نارنجو بەھى گرتوۋە بۆن خۆشە وەكو سېۋ
يا جووتە ھەنارىكە نەزىكە لەدەم و لىۋ
ئەو گەردەنە بەللورە وەكو بەفرى كەژوكىۋ
ئەو روومەتە ئالەت لەسەرى نوقتەيى خالە

سوتاوه لەبۆ تۆ دڵەكەم حالی پەڕێشان
وا دەربەدەری چۆل و بیابانە لەههجران
فرمیسکی هەر دوچاوم دەپژینم وەكو باران
سینەى تۆ وەكو باغ و گۆلستانە بە قوربان
ئەى بولبولی دڵ تۆ لەسەر ئەم باغە بنالە

سینەى تۆ وا بەرى پێوه وەكو جینانە
وەك سیۆه سەرى سۆره لەسەر سینەى خزانه
مەى شارەوه لێم عاجزه دڵ دەردى گرانە
سۆراوى سەرى سەر ئەم سینەتە جانە
وا شین بووه ئەم باغەى ئەم جۆتە هەلالە

پۆژێ نیه بى تۆ دڵەكەم لێ ئەبى نالە
پەروانەى پووى تۆیە بەشەوقە وەكو لالە
ئێستاكە (جەمال) عاشقى دوچاوى غەزالە
مروەت بكە (نوورى) كە وەها یەئسى وىصالە
گەر بێتو بەخۆت بیکوژى خوینیشى حەلالە

شيعرى طاهر بەگى جاف پېنج خستەكى جەمال بەرزنجى

قەدو بالات نەمامىكە لەنىو باغ و گولستانە
بەخەندەى خونچەيى لىوت منت كرېوتە دىوانە
دلى من موبتەلاى تۆيە ئەسىرى داوى زولفانە
فېداى پوخسارى ئالت بىم ئەلى خورشېدى تابانە
بەلا گەردانى بالات بىم وەكو شمشادى بوستانە

لەمەدەى نازەننى تۆ ھەزاران شاعىرى زانا
دەكەن باسى جوانى تۆ بەپىكوپىك و پىر مانا
بەتېرى عەشقى تۆ كوژرام حەياتىشەم لەسەر دانا
لەسايەى تېغى ئەبرووى تۆ لەپۆژى حەشردا جانا
بەحەمدوللا حېسابى من لەگەل جەمەى شەھىدانە

بە ئىماى چاوەكەى مەستى موژەى تىرو بروى خەنجەر
پەيامى ئەمرە ئادەم لەبۇ فەرمانى ئەو سەرورەر
بەموژەى كوشتەم شادەم نىيە باكم بەمال و سەر
دەزانى بۆجى مەسرورەم ئىشارەى كردەمى دولبەر
ووتى حازرە بۇ كوشتن بەيانى جەژنى قوربانە

لەنىو باغى گولان ئۆتە تەماشاكەن چ شۆرىكە
وا لەژىر پەرچەم و ئەگرېجەكەى پرووى پەوشەنىكە
لەبۇ من لاىبا پرچى بزەنم ئەو چ يارىكە
كە زولفى عارىضى پۆشى ووتەم يارەب چ سىرپىكە
لەلايەك زولمەتى كفرە، لەلايى نوورى ئيمانە

دلىم گىراو داماوە لەپىجى پەرچەمى عەينت
ئەبى ئەى دل لەنىو ئەم بەندە چۆن بى دانىشو زەينت
بەكە پەحمى بە ئەحوالىم لەگەل من تىك مەدە بەينت
بەدەس بادى صەبا چونكە پەشىوا ئەزمى زولفەينت
منى چارەسياه بۆيى ھەموو نەزم پەرىشانە

كه سڀ بمرئ به زامى عشق موحه قهق ناچته نٿو ناگر
 چ كفنوو شوشستنى ناوئ وهك كوژراوى دهستى كافر
 (جه مال) جٽي جه ننه ته چونكه شه هيده شاهيدش حازر
 مه كه ن تيمارى زه خمى جه رگى (طاهر)^(۱) نهى طهبيب ناخر
 بزائن تا له هه شرا ئه وشه هيدى تيرى موژگانه

---

^(۱) طاهر به گى جاف سالى ۱۸۷۸ له هه له بجه له دايك بووه، له مزگهوت خوڻندويه تي، پاشان له ماله وه خوى خهريكي زمانى فهره نسي كردووه، طاهر له بنه ماله يه كي ده و له مه ند پهروه رده بووه، بويه باري گوزهرانى زور باش بووه، ئه مهش هه ليكي باشى بۆ ره خساندوه كه خهريكي ئه ده بيات بئ و له شيعرى كلاسيكي دا هونه ري به رزى نواندوه، شيعره كانى له ناستى بالادان، سالى ۱۹۱۸ كوچى كردووه، ديوانى شيعره كانى چه ند جاريك به چاپ گه يان دراو ن.

شيعری هيمن پينج خسته کی جه مال به رزنجی

ئهی وهتهن بۆ میللهتی کورد صاف و بی گهردم ئەمن
سهنگهري سهختو قهلاتی ئاسن و بهردم ئەمن
رابهري پيگهي خهباتی میللهتی کوردم ئەمن
گهرچی تووشی پهنجه پۆیی و هسه رت و دهردم ئەمن
قهت لهدهس ئەم چهرخه سیله نابهم، مهردم ئەمن

جهننهتی من خاکی کورده غهیری ئەو خاکم نییه
گهر لهدهس پروا ژیان و نان و خوراکم نییه
ههردو چاوم کویره بیی ئەو نوری پوناکم نییه
من له زنجیرو تهناف و دارو بهند باکم نییه
لهت لهتم کهن، بمکوژن، هیشتا دهلیم کوردم ئەمن

کوردم و کوردیکی مهردم ههر بهسهربهستی ئەژیم
خاکی کوردستانی خۆم نادم به ههنتاولنه عیم
ئهی برادهر خۆت ئەزانی چیم ئەوێ و عهودالی چیم
عاشقی چاوی کهژال و گهردهنی پر خال نیم
عاشقی کێو و تهلان و بهندهن و بهردم ئەمن

من کهسهربازیکی کوردم وا بهکورتی پیت ئەلیم
ههولهدهم بۆ نیشتمان نابی لهبهردوژمن ههلیم
پاره پاره کهن لهپیی سهختی ژیان ههر حق ئەلیم
گهر لهبرسان و لهبهردی بهرگی ئیمپۆ رهق ههلیم
نۆکهري بیگانه ناکهم تا لهسههر ههردم ئەمن

شیعری هیمن زۆر جوانه که ده‌لێ کوردی ئه‌من
کوردی ئێرانیم خوداناس و موسلمانم ئه‌من
وا له شۆرش دام له بۆ کورد ئه‌ی (جه‌مال) شادم ئه‌من
من که‌ناسراوم به (هیمن)^(۱) له‌مه‌هاباد ئه‌من
شاره‌که‌ی من کورد نشینه خه‌لقى ئێرانم ئه‌من

---

(۱) هیمن سالی ۱۹۲۱ له گوندی لاجین له نزیک مه‌هاباد له‌دایک بووه، به‌هۆی کاری
سیاسیه‌وه ئاواره‌ی کوردستانی باشوور بووه، له‌شیعرو په‌خشاندن بالاده‌ست بووه
شیعره‌کانی به‌ناوی تاریک و روون سالی ۱۹۷۴ له‌به‌غدا به‌چاپ گه‌ياندراون، سالی ۱۹۸۶
له‌کوردستانی رۆژه‌لات کۆچی دوا‌یی کرد.

شيعری حوسيني پينج خسته کی جه مال به رزنجی

بهسه وازبينه له کاری لابه لا
خوت بپاريزه له شاری توبه لا
شاری هه وليرم ببينه ئه ی به لا
چاوه کهم پرووت فیتنه یه بالا به لا
چاو له تو فیتنه ده بیني یابه لا

روی وه کو لاله به شه وقه یا چرا
بویمه په روانه له ده وره ی لاله دا
زولفه کهت لاده له سه ر پرووت بی وه فا
زولفت ئه فشان کردووه سه ر تابه یا
خوت به جار ئی کرده سه ر تاپا به لا

خوايه خیربی چه نده کورتی تو و وتم
من که بالای تو و هه دیتي و وتم
لازمه لیره نه مینیتو و وتم
من له بالای تو به لام دیت و وتم
یهک مووه مابه یني بالاو و به لا

بهسیه وازبينه له کارو کرده و هت
که و تمه ناو گیزاوه کانی کرده و هت
نال له نالم دی له ده ست عاقیبه ت
تو به لای رزگار له تو بوون عافیه ت
عاقیبه ت خواه نیم له تو ئیلا به لا

تۆكەمەشھوری بەدی بى زىادوكەم
تۆكە بەد ناوى بەلاچىت لى بكم
ناوى ناگۆرئ (جەمال) بەخو قەسەم
وہك بەلای بالای تۆى دى چاوەكەم
ناوى بالاتى (حوسىنى)^(۱) نابەلا

---

^(۱) حوسىنى: ناوى سەيد ئەحمەدى كورئ شىخ عەبدولكەرىمى بەرزنجىيە، لەسالى ۱۸۸۷
لەكۆيە لەدايك بوو، لەبنەمالەيەكى ئاينى و روشنىرى پەرورەدە بوو، بۆيە ھەر
لە منداڵىيەو بەھرەى شىعرى تىدا بەدەرکەوتوو، بەھەر چوار زمان شىعرى بۆ تۆمار
کردووین لەدواى خۆى ديوانىكى شىعرى پڕ لە ھونەرى و داھىنان بۆ بەجى ھىشتووین وە
لە سالى ۱۹۳۳ كۆچى دوايى کردوو.

شيعرى (حوسينى) پينج خسته كى جهمال

به تيرى چاوه كانى تو دالم دائيم پهريشانه
به غمزه و عيشوھى نازت منت كر دوته ديوانه
به جاري بي قهرارم من له دووريت بويمه پيروانه
له عه كسى ئافنايى پرووته ماهى پي نوورو پرخشانه
له بوويى عه تری گيسووته له باغان خونچه خندانان

له هيجرانت دهنالينم وهره بو من بيه مونس
به عه شقى تو گرفتارم عيلاجم گهرنه كهي هر گيس
شكى تيدانييه فهوتاوم منى ئاواره و موفليس
به سهره يهك پيوه و هستاوه له خزمهت قامهت نه رگس
به پهنجه و دهستي زيوين بوونشارى تو زهر ئه فشانه

ئهويندارم به داوى تو له هيجرانت سهرم سورما
منت شيت وشهيدا كرد له بهينى ئيمه چ بوو قهوما
نييه ئاگام له خوم ساتي له بهربى ديقه تي خوما
خه جالته بوو و نه وشه گهردهنى كه چ بوو تهحه يورما
له حه سرهت خالى پرووخسارت سهرافكه نده و پهريشانه

له به زم و پهرزم و كردارت له ئيش و كار ئه عمالت
منى دانا دهنالينم له بهر دوو چاوه كهي كالت
نه بو جاري بپرسى ليم چلونه حال و ئه حوالت
گولم بو ئيستفاده و ئيقتباس كردن له پرووى ئالت
شه قايق، ئه رخه وان، گول، لاله و سوورى جه ده ليانه

دەنالتىنم منى بىي كەس وەكو مەجنون لەبو لەيلا
لە كوردستانا لەشارى كۆجوانى وانەبو ئەسلا
گوتم ناوت چىيە ئەي نازەننى من گوتى لەيلا
بەجىلوھىي پووى گول پەنگت بەجارى بۆتە گول دۇنيا
بەنەشئەي قامەتى سەروت سەراسەرباغ و بوستانە

بەبالاي بەرزى لاولاوت دلم بۆت شىت و شەيدايە
وەكو ئاوينەيە پوى تۆ سەرم بۆت پر لەسەودايە
دلم دائىم لەلای تۆيە شەو و پوژ تۆم لەدل دايە
لەلای بالات سەنەوبەر لايە بالاي سەروى دوو لايە
لەباي پەشك و ئەسەف ھەم قامەتى شمشادو لەرزانە

لە بەزم و كەيف و ئاھەنگ و كەلام و لوتفى شيرىنت
لەداو و زولف و ئەگرىجەت لەچىنى پەرچەمى چىنت
(جەمال) ھەبسو گرفتارە بەداوى بەندى زولفەينت
(ھوسىنى) وا لەبەزمى گولشەنى پوخسارى پەنگىنت
وەكو بولبول چرىكەي دى لەدەورى گول غەزەل خوانە

شيعرى حوسىنى پىنج خىشەكى جەمال

چاۋەكەم تاكەي بىنالم زۆر پەرىشانم ۋەرە
دال بىرىندارو ھەزىنم بىكە دەرمانم ۋەرە
مىن گرفتارى ھەۋاي تۆم زۆر سەرگەردانم ۋەرە
ۋا بەغمەزە جەرگى پىر خويىن كىردووم ئەۋ دولبەرە
نوۋكى موژگانى لەبۇ دال پارەكردىن خەنجەرە

دال نىگەرانە لەدورى يارەكەي گول خۇنچەدەم
شىۋەن ۋ ئەفغانمە ھەردەم دىنالم چاۋەكەم
نرگە نرگەم دىن بەدائىم عاجىزم دال ۋا بەغمە
تيرى غەمزەي ھىند بەتاۋ بۆم دىن لەدۈيەك دەمبەدەم
سەيرى سىنەم كەن لەھەرلا كۈن كۈنە ۋەك پەنجەرە

مىن لەبەر بالايى بەرزو سىنەۋ ۋ دو زولفەكەي
شىن ۋ پۇرۇمە دىنالم بۈيمە خاكى پىگەكەي
ھەم لەبەر دوو چاۋى كال ۋ لىۋى ئال ۋ كۈلمەكەي
بۇ موسەخخەركردىن دال پەرچەم ۋ ئەگرىجەكەي
ھىرش ھىنا دەلىلى تابوورو تىپى عەسكەرە

ۋا لەبۇ شەھدى ويسالى تۆ دىنالم بىن گومان
سۈك ۋ پىسۋا بوم بەجائى مىن لەناۋ خىزم ۋ كەسان
ۋا دەسۋىتىم مىن لەبۇ تۆ گىيانەكەي شىرىن زوبان
دوۋكەلى ئاھم دەچىتىن دەمبەدەم بۇ ئاسمان
ئاگرى دال زۆر بەتاۋە سىنە عەينى مەجمەرە

دهوری گه نجیم وا به سه رچوو عومره کهم وا که وته لیژ
باسی دلدارى له یو عالم مه که بوی هل مهریژ
وا له ناو به حری هه وایی تۆمه گه لی دوورودریژ
وا له ده ریای عه شقییا که شتی وجودم که وته گیتژ
دل له ناو ئه مواجی ئه و به حره میسالی له نگه ره

یاری بی باک و مناله هیچ گوناھیکی نییه
دل ئه مهک داره دیاره سودی نیگاری نییه
من له تاوی ئه و ده نالم سودی بیگانه ی نییه
هینده مه غروره به لای من موته قه ن مه یلی نییه
من فه قیرو بیکه سم ئه ویش پادشاهو سه رومره

شهرتو په یمانم وه هابی ده ست له تو هه لئاگرم
هه ول و کو ششمه (جه مال) تاکه ی به وه صلی شان به م
یا به مردن یا له دنیا دا به بالای شاد ده بم
ئهی (حوسینی) قه ت مه پرسه ماجرای دهردی دلم
گه ر به ته عداد بی بنووسری سهد هه زاران ده فته ره

شیعری حوسینی پینچ خسته کی جه مال

رومەت گولی لیو ئالی لەنیو گشتی بەشەردا
وہکو بولیولی باغانی ھەموو دہنەزەردا
دل عاشق و شەیدانە لەدوریت لە خەتەردا
رووی تۆ لە جیھەت حوسنەوہ تەعنی لەقەمەردا
دندان^(۱) دۆرت کەسری بەبازاری گەوہەردا

دل وا لەفیراقی تۆ شەپرەو حەزینە
بەو دەرەدە گرفتارە شەو و رۆژ لە گرینە
شادی بکە ھەرچەندی رەقیب وا لە کەمینە
لەفزی تۆ شەکەرپارە کەلامت شەکەرینە
شیرینی نوتقی^(۲) تۆیە رەواجی بەشەکەردا

ناشفتە ھەوای عەشقم و پەتام بکەن دەرمان
وا دەر بەدەری تۆمە لە سەحراو و لە کێوان
ئەم دەرەدە شیفای نابی بەعیلاجی حەکیمان
تۆ حۆری لەناو جەننەتەوہ ھاتووی قوربان
میسلی تۆ نییە چونکە لەناو جنسی بەشەردا

سەودا سەرو دیوانەیی تۆم ھەر وەکو گێژم
بۆ وەصلی جەمالی تۆ وە تاریک بووہ رۆژم
فرمیسکی دوچاوم وەکو بارانە دەرپژم
وہک زولفی سیاحت رەشو تاریک بو رۆژم
لەو رۆژە کە ئەفشان^(۳) بوو زولفت بەکەمەردا

---

(۱) دندان: دان، دگان

(۲) نوتق: ئاخوتن، قسە

(۳) ئەفشان: پڕش و بڵاو، وەشان

بەو زامە دەنالىنىم و ناپرسى كە چۆنم
ژينم لەفەوتاندايە لەبەر ئىشى دەرونم
بى قەدرە لەلام ژينو حەيات بون و نەبونم
قوربان وەرە پەحمىكە بە ئەحوالى زەبوونم
روحم لەفیراق و غەمى دووریت لەخەتەردا

دلم سوتاوه بۆت جانا وا كەوتمە نەدامەت
مەسئولى لەسەر دونیا لەبۆ روژی قیامەت
بى بەخشە لە گەردونی بەخۆشیوو بەسەلامەت
خەبیاتی ئەزەل دوزى^(۱) لەبازاری موحببەت
ئەم خەلەتە عەشقى تۆ كە كردوومە بەبەردا

شمشیری دو ئەبرۆت لەشەپن یاری بەئەك چاو
زۆر زەحمەتە دەرچم لەغەم دولبەری لاو لاوی
موشتاقى دەمى تۆیە (جەمال) بۆ قومى شەكراو
ئەى دۆستى (حوسینی) ھەموو جەرگی بوو خۆیناو
پەيكانى^(۲) خەدەنگى مژەكەت وەك لە جگەردا

---

^(۱) دوز: شال، دروو، دوورین

^(۲) پەيكان: تیر، خەدەنگ

دودیره شیعری
شیخ عابدوللای شیخ مستهفای نه قشبه نندی
پیئنج خسته کی شیخ جه مال

سه ری ئەم دەورو زەمانە ی کەن وەکو چەرخو فەلەک
ئادەمی ئیمپۆ دەچن بۆ مانگ و ئەستێرە و فەلەک
بەفرە زریانە دەبارێ تەزرە وەک کوچکو کەلەک
بایەکە ی زستانی دوری هەر کەهات دژ بە گەلەک
وەرگەرا هەر چەندی کردم وەرنەگێڕیتن کەلەک

من لەدوری تۆ حەزینم شیوەنو گریان ئەکەم
چاوەڕێی تۆمە لەمێژە بیری هاتنتان ئەکەم
تۆی یزیشکی دەردەداران لای تۆ دەرمانەکەم
گەر بەهاری رۆژی دیدارت بهێتن گیانەکەم
لوت دەلێم کوندە ی کەلەک چون کەتنە بەردەم چەند پەلەک

شعری زیور^(۱)
بینج خستہ کی جہ مال

موسلمانم ئەبىي مەن بىي زەھەرىم
خوداناس و ئەدىم بىي كەدەرىم
ئەبىي دائىم نمونەي ناوبەشەر بم
عەرەق ناخۆم كە توشى دەردى سەرىم
گرفتارى هەزار دەردو خەتەرىم

ھەرامە خواری ھەوی عارەق برادەر
 ھەتا ماوە ژیانم من سەر اسەر
 ئەبى نەى خۆمەو ە تا رۆژى مەحشەر
 بەئەمرى خواو بەفەرمودەى پىغەمبەر
 لەمەى نۆشى ئەبى دائىم ھەزەر بىم

(^۱) سالی: ۱۸۷۵ له‌شاری سلیمانی له‌دایک بووه. له حوډره‌ی مڼگوت خویتدویه‌تی، عهره‌بی و فارسی و تورکی باش زانیوه له‌شاری سلیمانی ماموستایه‌تی کردووه. ژور به‌رهمی له‌شیمرو چیروک به‌چاپ گه‌یاندراون، دیوانی زیور له‌لایهن محمود زیوره‌وه سالی ۲۰۰۳، ده‌زگای شاراس بلاوی کرده‌وه، سالی ۱۹۴۸ کوچی دوابی کردووه.

بەيەك پەنگى ئەڭىم و نابمە دورەنگ
ژيانم خۆشە بى گەردم بەبى ژەنگ
لەخۆشى دامە دائىم بى شەپو جەنگ
هەچى خواخەزىنەك ئەيەكەم بەسپى
ئىتر بۆ شەرمەزى ناو بەشەر بىم

لە دونىاي بى وەفا تاممكىنم بى
دەكەم چاكە شەو و پۆژ ھەرچى ھەم بى
لەبۆ پۆژى قىامەت زۆرو كەم بى
عەرەق ناخۆم كەومرى كورت و كەم بى
بەجوانى بۆ گرفتارى زەرەر بىم

گوشادم من (جەمال) بۆ چ دىل بەغەم بىم
ئەدىبى شارى كۆيى موحىتەرەم بىم
لەنەسلى ئەحمەدى خاوەن كەرەم بىم
عەرەق ناخۆم كەدوچارى وەرەم بىم
ھىلاكى خەستەگى قەلب و جگەر بىم

بوؤ موسلمانى خواناس پو له مه ولاکردنه^(۱)
زیکرو فیکرو طاعت و تهسبیح تهقوا کردنه
چاندنی چاکه بوؤتو شوکرو دوعا کردنه
لهزهتی دونیا برادر پشت له دونیا کردنه
هر غمه بون و نه بونی ئاخیشی مردنه

دوشمن له کوردستانا هر خهریکی پیلانه^(۲)
ناکوکی پهیدامه کهن لیکنرمه گرن بههانه
نیشتمان بپاریزن تالیتی دهرچی بیگانه
بهیهکیه تیوو تهبایی وهک گهلاویژبن جوانه
نه کهن بلاوو په رتبن کورد وهکو حهفته وانه

---

(۱) ئەم تاکه دێره شیعره له سهر داواى مه لا عهبدولقادری بهحرکهیی تهخمیسی کردووه.
(۲) ئەم تاکه شیعره هی مه لا مهجیدی گۆنری یه، شینخ جهمال کردویهتی به پینج خشتهکی.

چوارين

نیشتمانه‌که‌م چرای چاوه‌که‌م
روح و گیانه‌که‌م بۆت ده‌که‌م خه‌بات
لامپای دیده‌که‌م تۆی ئامانجه‌که‌م
له‌بیرت ناکه‌م له‌ریگه‌ی نه‌جات

* * *

له‌ کوردستانا دوژمن دهرده‌که‌م
من فیداکارم بۆ و لا ته‌که‌م
تاوه‌کو مردن ژێرده‌ستی ناکه‌م
به‌خوین وهرده‌گرم مافی گه‌له‌که‌م

* * *

نیشتمانه‌که‌م بیروباوه‌ره‌که‌م
قوربانى تۆبى سه‌روماله‌که‌م
به‌فیدای تۆبى گه‌لو هۆزه‌که‌م
پیشکەشت ده‌که‌م هه‌ردو گلینه‌که‌م

* * *

ئه‌م نیشتمانه‌ خاکی کوردانه
خۆشه‌ویستمانه‌ چرای چاومانه
خاکی کوردانه‌ جیگه‌ی مه‌ردانه
دورو مه‌رجانه‌ زیڤی ره‌شمانه

* * *

خۆشه‌وێستمانه‌ خاکی خۆمانه
جێی باپیرانه‌ تاجی سه‌رمانه
روح و دینمانه‌ سه‌رومالمانه
نان و ئاومانه‌ ولاته‌که‌مانه

* * *

ئێمه‌ که‌ کوردین به‌بیرو برۆین
رزگاری ئه‌که‌ین کوردو کوردستان
له‌ گه‌ڵ یه‌کتراین هه‌موو وه‌ک براین
وا له‌ شۆرش داین بێ شک و گومان

شیوه‌ن

شیوهن بۆ

شیخ عەبدولقادری کاک مستەفای هیران

بای ئەجەل بردی لە پەر لاویکی کوردی قارەمان
هێرشى هێنا لە ناکاو زەبرى دەستی خۆی وەشان

چی بڵێن لەو کارەساتە چی بکەین ئەى خزمەکان
نابی لێى بدوین لە کارو کردەوهی خواى موستەعان

ناوی مەشهور بو بە عەبدولقادری کاکى هیران
کۆچی کرد داخى گرانم ئەو ئەدیبهی نیشتمان

بابناڵینین لەبۆ ئەو بابکەین شین و فیغان
تف لە دونیای بێ وەفا و جەورو جەفای ئێسک گران

رۆژى یەک شەم بو لە دنیا دا نەما شیخی زەمان
کۆچی کرد پۆیى روحى بۆ بارەگای خواى گەورەمان

گیانی پاکی هەل فری وەک مەل لە بۆ پوی ئاسمان
خزم و کەس دۆست و برا نێزیک بۆ یمرن لە غەمان

رۆژى دوشەم رێک کەوت بۆی ترمەکەى چوو هیران
جا لەوێ ناژرا لە گۆرستانى باب و باپیران

وەسیهتی خۆی بو لە شیعرا کردبوی باس و بهیان
کاک مەلا ثانی برازای بردیەوه گوندی هیران

پاسپاردەى واکردبو تەرمى ببەن بۆ مەرقەدان
بیبەنە لای داکو باب و براکان و مورشیان

ئارەزوى پىك ھات شوكر واچووه ناو خزموكەسان
ئاخىرى جىگەى لەدۇنيا كەوتە ھەوشى مەرقەدان

پىنچ و دورۇژىكى تر ئىمەش برادر گشتمان
دېنە لاي ئىو ھەجارى چۆل ئەكەين روى نىشتمان

يەئنى زاتى پاكى پىغەمبەر رەسولى ئىنس و جان
ھەزرىتى شاھى زەمان و سەيىدى ھەردو جىھان

شىخ جەمال و ئەنۋەر و جەمەى ئەدىب و شاعيران
گشتيان داوا ئەكەن ھەردەم لەخوداى كەونو مەكان

خوايە برژىنىتە سەر شىخ قادرى شىرىن زوبان
رەھمەتى پر نىعمەتت بۆ خاترى پىغەمبەران

پر بەدەم ھەردەم ئەلەين ئەى كردگارى بى مەكان
خۆشەى لىلى ئازادى كەى بۆ خاطرى مولاي جىھان

شیوهن بۆ شیخ مەزھەر^(۱)

برایان مردن دەرمانی نییه
کە پرووی تێ کردی ئەمانی نییه

ئەوێ گیانی سپارد جیهانی نییه
تاكو قیامەت ژیانەوێ نییه

ئەگەر دەپرسن روح چۆنە و جییه
بێ شک تەفسرو بەیانی نییه

خوا نەبێ چ کەس ئاگادار نییه
لەزانینی روح خەبەردار نییه

لەشەوی نۆز دەی مانگی پەمەزان
پۆژی جومعه بو لەکاتی بەیان

داخی گرانم کاکە مەزھەرمان
کۆچی کرد پۆیی لەسەر پرووی جیهان

لەشاری کۆیی ھاتبووە دنیا
لەھەولێر خودا بردیەووە فەنا

سالی سیووپێنج لەدایک بوو
لەنەو دەوسیش کۆچی کردووە

---

^(۱) شیخ مەزھەر: شیخ مەزھەر کۆری شیخ مەدرەدین) ئەمۆزای شاعیرە، سالی ۱۹۹۳ کۆچی دوايي کردووە.

بەنجا و ھەشت سالى بولەدۇنيا غومرى
بەرزو بەپىزو حورمەتو قەدرى

گەردەنى خوايە خوش و ئازادىي
رۆژى دوايى بەبەھەشت شادىي

تەمەنى دريژى بۇ برايكانى
بۇ كوپو كچ و بۇ خزمەكانى

ھەزاران سەلام لەپوحي پاكي
لەئالو بەيتو لەباب و داکى

لەو كەسانەش بىن لۆي بەپەرۆشن
غەم و پەژارەي لەبۇ دەنۆشن

(جەمال) لەبۇ ئەو دل بريندارە
لەتاو مەرگى ئەو وابىن قەرارە

بەرەحمەت خودا بيبا بۇ جىنان
لاي باپىرى خوشاي ئاخىرەمان

شیوهن بۆ شیخ کاکه^(۱)

خزمان بآین ئیمپۆکه چ قهوماوه و چ پوی داوه
جییه ئەم شین و گریانە لەنازادی که پوی داوه

جییه ئەم هاتوهاواره لەخۆدانه لەگشت لاوه
لەهەر لا سەیر ئەکەم شتواوه عالهەم پەنگی گۆراوه

هەراو و دەنگە زریکانه ئەلیتی مەحشەر هەلستاوه
گوتم کئ مردوو ديسان که میلیهت بۆی خرۆشاوه

لەناکاویەک بەغار هاتو بە ئەسپایی لەدەرگەیی دا
که دەرگام کردووه هاواری بۆ هێنایەم لە نەعرەیی دا

چریکاندی بەهەردو دەس لەئەژنۆی و لەپانی دا
گوتم چیت بیستوه دەرویش لەگریه و ئاهونالەیی دا

گوتمی شیخم وەفاتی کرد حەیف رۆیی خودا نەیی دا
گوتم چ بکەین؟ گوتمی خیرا لەگریان و لەپۆپۆیی دا

لەتاو ئەم زاتە نازدارە هەموو کردمان بە واویلا
حەیف ئەم شیخە ناودارە بەجیئی هێشتین لەدوونیاوه

لەبۆ قەومی لەنیو سادات قەلات و قەسرو سەنگەر بو
هەتا مردن لەبیر ناچتەوه جەنابی لەبەر چاوه

---

^(۱) شیخ کاکه: ناوی شیخ مستەفایە کوپی شیخ عەبدولکەریمی دارەخوڕمایە، که لە ۲۰۰۲ کۆچی دوایی کردووه.

شیوهن بۆ شیخ ئەنوەر^(۱)

هەوری ڕەش و نینگبەتی وا ھاتە بەر پوی ئاسمان
ھاتەوھ دیسان لەبۆمە شین و گریان و فیغان

لە رۆژی بێنچ مانگی دوازدە کۆچی ئەنوەر بو بەیان
مال ئاواپی کرد لەھەولێر لای ھەموو خزموکەسان

با بگرین و دەسا با شیوھن بۆی بەرپا بکەین
با بجێژین دەردی دوری با غەمی بۆ داگرین

بولبولی باغی گۆلم فینکی دڵم بۆ کێ فەری
تازە نای بینینەوھ بێ شک ھەتا پۆژی موبین

کوانی دەنگە خۆشەکەیی کوا خۆیندنی قورئانەکەیی
شاعیر و زاناو زەکی بو سەیدی سەرپوی زەمین

چی بۆلیم ھەرچی بنوسم دەرچەقی ئەو ھەرکەمە
خەلکی ھەولێری سەراسەر ماتوغمەگین و حەزین

خوایە رەحمی بێ بکەیی بۆ خاتری پێغەمبەری
خۆش ببی لێی پۆژی مەحشەر یا ئیلاھەلعالەمین

---

^(۱) شیخ ئەنوەر: کۆری سەید ئەحمەد کە بەحوسینی ناسراوە کە لە شاعریکی کلاسیکی گەرەپە، شیخ ئەنوەر لەسالی ۱۹۱۹ لەکۆیە ھاتۆتە دنیاوھ برای شیخ جەمالە شیخ ئەنوەر شاعریکی کلاسیکی بەتوانایە بەشیک لە شیعەرەکانی بەناوی دیوانی شیخ ئەنوەر لە ۲۰۰۹ بەچاپ گەیاندراوە لە ۲۰۰۶/۱۲/۵ کۆچی دوا کردووھ.

شیوه‌نیک بو شه‌هیدان

ئەو شەهیدانەى خۆیان فیداکرد
شۆرشى حەقیان لەپىتى خوداکرد

واجبى گەلیان پەرتى دونیاکرد
لەبو کوردستان خۆیان بەخت کرد

بەم شەهیدانە قەت مەلێن مردوون
هەتا قیامەت نامرن زیندوون

مردوی زیندوونە لەمیژوی بەشەر
ناو و خەباتیان خرایە ناو دەفتەر

بەخوێنى گەشى پێشمەرگەکانە
ئێستا خاوەنى دین و ئیمانە

بمرئ خیانتەت دو دلى و نیفاق
لەکوردستان و لەخاکی عێراق

برای بەریزى ئازادى خوازان
بەچکە شیرانى کورد و کوردستان

ئێتر بەوەندە ئیکتێفا دەکەم
بو سەر بەخۆیى هەر شۆرش دەکەم

شیوہن بۆ ئەنوەر بەگ^(۱)

لەناو بێتواتە شین و پۆ رۆیە
دلی خزمەکان پێ لە برین بو

میرانی ئەنوەر وەفاتی فەرمو
دلمان پێ خوین و جگەر کون کون بو

بەرانبەر دوشمن چەشنی پۆلا بو
بۆ خۆشناوەتی وەکو ئالا بو

بەمیوان داری گەلی مەشهور بو
لەم کوردستانە گەلی ناندەر بو

لە کوردستانا پشت و پەنا بو
دیوانی جیکە ی شاھو و گەدابو

تیکۆشەری بو رەئیس عەشیرەت
پیاویکی گەرە سەخی طەبیعەت

خوایە گەردەنی خۆش و ئازادبی
پۆژی قیامەت بەجەننەت شادبی

عومری درێژی بۆ کۆپەکانی
بۆ براکانی بۆ خزمەکانی

---

^(۱) ئەنوەر بەگ بێتواتە لە ۱۹۹۲/۹/۲ کۆچی دوایی کردووە.

شۈكر بۇ يەزدان ئەنورى مىران
جىڭگەي چۆل نىيە رەشىدى مىران

ئەولادەكانى لەم كوردستانە
زۆر خۇشەويستىن لەم نىشتمانە

قەبرەكەي خاويە بىيىتە جەننەت
بىيەيتە بەھەشت پۇژى قىامەت

لەدوى مانگى نۆ لەبۇ سەفەرچو
مىژوى زايىنى و كۆچى بۇ دەرچو

(جەمال) بەرزنجى بۇيى بىن قەرارە
لەتاو كۆچى مىر دىل بىرىندارە

شیوهن بۆ مه‌لا عه‌بو‌للا^(۱)

دوباره ئه‌وا له‌شکری غه‌م هێرشى هێنا
تا زه‌برى ده‌ستى دانه‌وه‌شاند وازى نه‌هێنا

بيستومه‌ که‌وا عه‌بدى خودا پۆى له‌دونيا
لێ خۆش ببى خوداى گه‌وره له‌دنیاو له‌عوقبا

له‌پۆژى سێ له‌ مانگی سێ له‌ دونيا کۆچى کرد
له‌سالى دوه‌زارو شه‌ش بو که‌وه‌فاتى کرد

خه‌لکى هه‌مو شێواوه له‌تاو مه‌رگ و وه‌فاتى
ئهو عاله‌مه داماو له‌به‌رزاتو صیفاتى

وادىاره خه‌تيبه‌که‌مان زۆره که‌لامى
مه‌علومه له‌عیلم و ئه‌ده‌با به‌رزه مه‌قامى

بېه‌خشى به‌ پێغه‌مبه‌رى خۆت سه‌ییدى عاله‌م
له‌و پۆژى که‌وا چه‌شبرى ده‌که‌ى گشت به‌نى ئاده‌م

(جه‌مال) مێژووى بۆ دانا خودا بېه‌یه‌ جه‌ننه‌ت
به‌که‌یفى خۆى دلى شاکه‌ى تا نه‌بينى زىلله‌ت

---

^(۱) مه‌لا عه‌بو‌للا شه‌ریف خه‌تیبى مزگه‌وتى ماجدى بووه له‌ ۲/۳/۲۰۰۶ کۆچى دواى کردووه.

شیوهن بو حه‌زیاد ئاغای غه‌فوری^(۱)

غه‌فوری زاده کاکه زیاده پیاوه به‌رزه‌که‌ی کۆیی
له‌شاری نه‌غه‌ده‌ی گیانی سپاردو حه‌یف پۆیی

پیاویکی به‌پیزو به‌رز و گه‌وره بو وه‌ته‌ن په‌روه
له‌دانیشتوانی کۆیی بو له‌بۆ کورد سایه‌و سیبه‌ر

له‌هه‌ولێر و ده‌ۆکو شاری کرکوک و سلێمانی
له‌هه‌ر چوار شاره‌کان هه‌یبو بێشک عیزه‌تو شانی

هه‌ژاو یه‌قه‌درو قیমে‌ت بو هه‌تا کۆچی دوایی کرد
چرای رۆناکی گه‌ل بو له‌پێی بزگاری قه‌ومی کورد

وه‌ک ئه‌ستێره‌یه‌کی گه‌ش له‌خاکی پاکی کوردستان
له‌شۆرش بوو ئه‌وزاته‌ به‌بیرو باوه‌رو ئیمان

هه‌تا مائاواویی کرد له‌دوونیا عومری کۆتا بو
له‌کۆیی نێژرا ته‌رمی غه‌ریقی په‌حه‌مه‌تی خوا بو

---

^(۱)حه‌زیاده ئاغای غه‌فوری: هه‌مه‌زیاده کورێ هه‌مه‌ ئاغای مه‌حمود ئاغای غه‌فورییه، که‌سایه‌تیکی نیشتمان په‌روه‌رو ناسراوی شاری کۆیه‌یه، له‌خه‌باتی کوردایه‌تی دا به‌شداری جموجولی سیاسی کردووه، کۆمه‌له‌ی لاوانی دروست کرد له‌گه‌ل ره‌شید عارف، صابر اسماعیل حمه‌د، مسته‌فا خۆشناو، عوسمان عه‌ونی، زه‌کی هه‌ناری، طاهر صادق، ئه‌ندامی حزبی هیوا بوو، جیگری دووه‌می حزبی دیموکراتی کوردی (کوردستانی) بوو، له‌سالی ۱۹۴۷ بۆ ئه‌ندامی په‌رله‌مانی عیراق هه‌لیژاردرا، سالی ۱۹۴۸ وازی لێ هه‌نا له‌به‌ر په‌یمانی پۆرتسمۆس، له‌سالی ۱۹۹۱ کۆچی دوایی کردووه.

شیوهن بۆ شیخ مه عروفي هه رهجه^(١)

که شیخ مه عروف وه فاتی کرد، دل و جان پر له ماتهم بو
له به خشینو سه خاوهت نه و گه له زیاتر له حاتم بو

عه زیزو موخته رهه بو شیخ له نه سلی شاهی خاتم بو
له نالی نه حمهه و یاسین محهمهه فه خزی عالم بو

له جهه رگی فاطمه ی زهه راو حوسینی لاوی نه غلابو
له ناو کوردو له کوردستان مه قامی شیخی نه علا بو

کوری عه بدولکه ریمی بو نه ویش خاوهن که رامهت بو
له ئیرشایو طه ریه تدا وه لی دونیاو قیامهت بو

هه رهجه گوندو سوکنا بو مه کانی شیخی بالا بو
به دائیم ته کیه که ی پر بوو له عالم جی سکا بو

له بۆ هه لی مه شاکل زیره کو هوشیارو دانابو
ره فیکی کهم بو نه وزاته به مه علوماتو زانا بو

رجالی دینو دونیا بو غه ریقی ره حمه تهی خوابو
چوو له جی جی خوی نه حمه به باغی جه نه تهی شابو

---

^(١) شیخ مه عروف: کوری شیخ عه بدولکه ریم به رزنجی یه، دانیشتوی گوندی هه رهجه یه، له سالی ١٩٣٠ کۆچی دوا یی کردوه، شیخ مه عروف زانایه کی ئایینی به توانا بووه، هه مسو دهم ته کیه که ی پر بووه له میان، له شارو دێ له نێو ساداتی به رزنجه ئاماژه یان به ریتنمایه کانی ده کرد، چونکه زۆر هوشیارو زرینگر زیره که بووه.

وەکو مەل ھەلغری روحی لەعەرشی وەحدەت ئاوابو
ھەزار پەحمەت لە گۆپی بێ لەدوونیا عومری کۆتابو

ھەموو دەم مل کەچی ئەمرو کەلامی خواى تەعالا بو
(جەمال) بۆیى لەمێژوویدا ئەلى شەخیمە ئالا بو

جەنابی شەيخ وەفاتی کردو چو مێوانى مەولا بو
لەناو گەلدا نەما پۆیى شیعارو پەمزو ئالا بو

شیوهن بو شیخ لوتفی^(۱)

له رۆژی بیستی شه والی هه زارو چوار سه دو نۆبو
جه نابی شیخ له تیف کۆچی دوا یی کرد به ره حمهت چو

له دانیش توانی که رکوک بو گه لی پاکو مونه وهر بو
له نێو ئەم شار هدا پیاو ئی به دینو بیرو باوهر بو

له شه رهو دینی ئیسلامی زیرینگو ژیرو هوشیار بو
له شیعو وێژهو هه لبه ست دا زوبانی دولبه رو یار بو

له بۆ پیتی ژینسی ئازادی گولیکی نیشتمانی بو
له بۆ به رزی وولاتیشی خه ریکی به ختیار ی بو

حه یف نه ی دیت به چاوی خۆی نه وه ی فکرو مه رامی بو
ئه جهل هات بۆ روحی پاکی شه هادهت دوا که لامی بو

ئه هالی گشت په حیماره ی سه راپا شیت و شه یدا بو
به جار ئی شین و واوه یلا له بۆ ئەم زاته په یدا بو

وه فاتی کرد ئەوا لوتفی له نه سلی شاهی خاته م بو
له نێو ساداتی به رزنجی سه خی بو عه ینی خاته م بو

له بۆ قه وم و کهس و کاری وه کو په شمال و سێبه ر بو
له ناو کۆمه ل له کوردستان ئەوا پۆیشته تێبه ر بو

مه کانه مه رکه زو جیگه ی بنندو به رزو بالا بو
له نێو عاله م دیاربو ئەو شیعارو په مزو ئالا بو

---

^(۱) شیخ لوتفی شیخ په زای به رزنجی له ۱۹۸۹/۵/۲۳ وه فاتی کردوه.

زوبانی کوردی و تورکی و عەرەبی ھەم فارسی زانیو
بەلێ ھەر چواری زانیووە چراو فانۆسی کوردانیو

قسەئێ وەعزو نەسیحەتێو بەنرخ و قەدرێو قیمەتێو
رەفییکی کەم بو ئەم زاتە لەنێو خەلقێ بەحورمەتێو

حەسەن شاھێ گۆلە زەرەدە کە ئەو باپیرە گەورەئێ بو
ھەتا کۆچی لەدوونیا کرد قەناەت کارو پیشەئێ بو

لەئێرشاد و طەریقەتدا خەلیفەئێ غەوسێ بەغدا بو
مەلاو شێخو ئەدیبیش بو ھەزاران شیعەئێ دانابو

لەگەڵ شەیتان و نەفسیشی ھەمو کاتێ لەجەنگا بو
گەلێ ئایاتی قوران و حەدیسیشی لە سینگا بو

زوبانی حالی (الحمدوللّٰه للّٰه) و ئامین بو
کەلامی خواو حەدیسێ حەزەرەتێ طاھا و یاسین بو

لەبێست و سێ لەمانگی پێنج غەریقی رەحمەتێ خوا بو
پێی ناو قەبرەکەئێ نور بێ بەباغی جەننەتێ شا بو

خودا رەحمی بەلوتفی کرد بە دینو بیرو زانا بو
مائاواویی لەدوونیا کرد ژيانو عومری کۆتا بو

(جەمال) مێژووی لەبۆ داناو دەلێ شێخیمە لوتفی بو
خودا لێ ی خۆش بو لەو زاتە کەلام و اللّٰه ئیمامی بو

وەکو مەل ھەلفێی رووچی لەبۆ فێردەوسێ ئەعلا بو
لەبۆ لای جەددێ خۆئێ ئەحمەد لەوێ مێوانی مەولا بو

شیوهن بۆ شیخ عبدالقادر^(۱) مستهفای هیّرانی

ئەه ی مەرگ هەرتۆی زەمین تار ئەکە
جگەر لەتەلەتو بریندار ئەکە

بەشەر عاجزو دڵ غەمبار ئەکە
کارەساتیکی بی شومار ئەکە

عالم لەژینی خۆی بی زار ئەکە
تاكو قیامت هەردەم کار ئەکە

براو خزم و کەس پەڕیشان ئەکە
مەلّ هەتیوو سەرگەدران ئەکە

عالم بەجاری هەراسان ئەکە
رۆژی هەزاران مەلّ ویران ئەکە

شاھو گەدایان بی سامان ئەکە
گشت روح لەبەرەن بی گیان ئەکە

لەرۆژی یەک شەم سەعات کاتی دوو
بابەغەوسمان وەفاتی فەرموو

لەتەکیە مەواو تەبەیانسی زوو
شەوی میوانسی مەلا ثانی بوو

---

^(۱) شیخ عبدالقادر کوپی صافی شاعیر بوو، ناسراوە بە کاکە غەوس لەشیریشدا نازناوی (سۆزی) بوو، لە ۱۹۹۰/۵/۲۰ لە هەولێر کۆچی دوایی کردووە.

رۆژى دوشەمبى سەرلەپەيىنى
بىردىمانە ھىران سەرقەبرىسىنى

بۇ سەر ئەشكەوتى شېخ سولەيمانى
ناوگۇرستانى باپىرەكانى

لەبۇ نىژرانى لاي خىزمەكانى
لاي كاك عەبدوللاو صافى ھىرانى

بەدەف لىدان و شوكرانەى بارى
بەنالى نالو گريان و زارى

نىژرا جەنازەى لاي كاك ئەنوەرى
برا گەورەى خۇي و كاكە جەغفەرى

مال ئاوايى كرد لەناو خىزمەكان
لەمەلاو شېخ و ئاغاو بەگزادان

غەوسەى غەزىزو خۇشەويستم پۇ
پورزاي بەقەدرو بەقىمەتم پۇ

ئەدىب و زاناي نىشتىمانم پۇ
نازناوى (سۆزى) شاعىرانم پۇ

پىاوى ناسراوى زۇر ئەمىنم رۇ
عەبدولقادىرى زۇر بەدىنم پۇ

(جەمال) لەيەزدان ئەپارتەو
دەرگەى رەحمەتى بۇ بىزىتەو

وہسیہ تی (سۆزی) بەشیعرو زوبان
ئەمەبو جیم کەن لەلای باپیرەکان

نەجاتی بو لەناو دەردو غەمان
پێی بەخشی خاویە جێی ئەمن و ئەمان

وا غەوسە بەرەحمەت چو لەناومان
بووہ میوانی صافی و شیخ سولەیمان

شیوہن بۆ بابە کەریمی ئامۆزام^(۱)

ئامۆزای شیرن بابە کەریم گیان
خۆشەویستەکە ی گەلی کوردستان

رۆژی بیست و نۆ مانگی سی ی نیسان
کۆچی دواپی کرد لە کاتی بەیان

تەرمەکە ی نێژرا لە نێو گورستان
لە دەرویش خدر لە ناو مەرقەدان

ئاگری بەردا دل و دەرونمان
لە تاو کۆچی ئەو بەربوینە گریان

ولات پەرورەبو لەبۆ نیشتمان
لە خەباتا بو بە ھەمو دەمان

ھیچ خۆشی نەدی لە سەر پوی جیھان
لە داگیرکەر و لە دەست دوژمنان

خوایە لێی خۆش بی ببە یە جینان
بۆ ناو بە ھەشتی جێی ئەمن و ئەمان

---

^(۱) بابە کەریم کۆری شیخ مەدرەدین، ئامۆزای شیخ جەمالی شاعیرە، لە سالی ۱۹۷۶ کۆچی دواپی کردوو.

تەمەن دىرېژى بۇ براپەكانى
بۇ كاك سرودو بۇ خزمەكانى

ژيان ئەوھايە ئەپۋىن ھەمومان
نامىنى ھىچ كەس بىى شك و گومان

مىژۋى كۆچى تۆى دانا بىى گىرمان^(۱)
ئامۇزات (جەمال) لەسايەى يەزدان

---

^(۱) گىرمان: بىى دودلى، بىى تردد.

نامه‌ی شیعی

نامہ (ھوری) بۆ شیخ جہمال

بۆ خزمەت مامی زۆر خوشەویستم خالە شیخ (جہمال)ی بەرپێز پێشەکی دەستەکانت ماچ دەکەم، عەرضی دوعاو سەلامم ھەیە لەخزمەتی بەرپێزتان داوا لە خودا دەکەم، ھەردەم ساغ و سەلامەت بێ ئەگەر پرسیار دەفەرمووی ئێمە ئەلحەمدوللہ ھەموو خزمان بەگشتی چاکین. مامی بەرپێز ئەگەر دەتوانی پارچە شیعەریک لە ۷ یا ۸ بەیت زیاتر نەبێ دەربارەی ستایشی (شیخ محیەددینی کەرکوک بلیت، چونکە بەنیازین ژیاننامەکی شیخی ناوبراو چاپ بکەین من خۆم قەصیدەیکە ۹ بەیتیم وتوو، ھەژدەکەم جەنابیشەشت شتی بنووسی لەگەڵ یەک وێنەی خۆتا بەدەستی کاک مەصعب دا بۆم پەوانە بکە ی بەلام بەر لە جەژنی پەمەزان ئیتەر حورمەت.

(ھوری)

شیخ عوبید شیخ لەتیف بەرزنجی - گلەزەردی

۲۰۰۷/۹/۲۴

وہ لامي شيخ جمال بو هه وري^(۱)

هه وري غهه تاريكي كر دوه ئاسمان و سه رزه مين
هاته وه بو ئيمه ديسان شيوه نو زاري و گرین

دهستي بيباكي نه جل هاتو له پر زه بری وه شانده
گیان و دل سوتا به جاري بو به گلهی ئاگرین

شيخي كه ركوكی نه لێن نه مرۆ وه فاتي كر دوه
پاشی محیه دین له تهكیه چی بکهین بو کی بچین

مه سجیدو محرابه كهی داخی گرانم بی كه سه
چۆله نه رۆ تهكیه كهی ساداتی ئالی طاهرین

کوانی حه لقهی ذکرى الله کوا دوعاو کوا ثنا
وا به رهو روخان نه چی جی ذکرى به زدانى مه تین

چی بلیم هه رچه نه له وه صفی نهو بنوسم نا بری
مه ردی دونیاو ئاخیرهت پیا وه کی دلپاک و نه مین

سالی تاریخی وه فاتى ئاشکرا (جه مال) نه لی
بولبولی سه رچل فری زوو گه ییه فیرده و سی به رین

---

(۱) شیخ محیه دین کوری شیخ حه سه نی گله زه رده یه .

بۇ شېخ جەمال^(۱)

بۇ خزمەت بەرىز خالە شېخ جەمال
پىرى نوورانى ئەي خاوەن كەمال

زۆر رېزم ھەيە دەستت ماچ دەكەم
بەھىوام تووشت نەبىي ژىنى تال

ياخا ھەموو دەم ھەر بەختە وەربى
دوژمنت دائىم شەپزەو ەودال

دوور بى لەشەپى پياوى ناپەسەن
بېژئ بەسەرت لوتقى زوجەلال

ئازىز ئەگەر توویش پىسيارمان دەكەي
چاكىن ھەموو لا گشت مال و منال

داواكارى يەكەت بەسەر دوو چاوم
وابۆت دەنئىرم ھەر بە باي شەمال

لەوہیە سودى لى وەرگىرى تۆ
مېشك و ھەستى پىي بېي خوشحال

---

^(۱) شېخ جەمال نامەيك بۇ ھەورى شاعىر دەنئىرى داواي كىتېبى (السادات البرزنجى) ى لن دەكات كە سالى ۱۹۵۶ شىخ ەبدولقادر محەمەد بەرزنجى بەچاپى گەياندوۋە، ھەورى شاعرىش نامىلكەو ئەم شىعەرەش بۇ شىخ جەمال رەوانە دەكات.

نامیلک‌یه‌کی پیرۆزو چاکه
مرۆف ده‌خاته ناو ده‌ریای خه‌یاڵ

خاله ببوره گهر دره‌نگ گه‌یشت
(هه‌وری)^(۱) هه‌میشه په‌شیوه و سه‌رقال

(^۱) هه‌وری: سالی ۱۹۴۴ له‌گوندی که‌لوری سه‌ربه‌ناحیه‌ی پردی له‌پاریزگای که‌رکوک له‌دایک بووه،
خویندنی سه‌ره‌تایی خویندووه، به‌لام خۆی به‌خویندنه‌وه‌ی سه‌رچاوه‌ی ئه‌ده‌بی هه‌مه‌چه‌شن په‌روه‌رده
کردووه، شیعری کلاسیکی و نوێخوازیی هه‌ته، دیوانی شیعره‌کانی سالی ۲۰۱۱ له‌هه‌ولێر به‌چاپ
که‌یاندراون.

نامەى ئىبراھىم (برزاو)^(۱)

بۇ شېخ جەمال

بۇ براى بەرپىز كاكى جەمال
نەم دى جارى تۇ پرسى ھەوالم

ئىمە لاي خۇمان كۆنە خرم بوين
يارى شەوانى بەزم و پەزم بوين

لەبىرت ماوۋە پىككەوتەى جارى
خورماو پونمان خوارد لە پۇخ پوبارى

ھەرچەند پىگامان دوورو ئەزىت بو
بەلام خۇراکمان زۇر بە لەزەت بو

دېتەوۋە يادت شەوى گۆمەشىن
لەژوورىكى تەنگ پىككەوۋە نووستىن

سەلكە بزۆتى دوكلەى لەعین
چاوى ھىناينە فرمىسك و گرین

لېفە شىرەكەى پى خەفو نوین
لەپشتى دەرگا جەپەى سەگ وەرپىن

---

(۱) بۇ براى بەرپىزىم كاك جەمال: پاش سىلاو ھەوال پرسىن، شەوىك لەشەوان خەوم لى زىپكاو ۋەك چۆلەكەى ھىلانە پوخاۋ كەوتىونە خەيالاتى دىناى بى ئەنجام بەسەر شاخ و كىنەكان و دەست و دەر ئەسورامەۋە، لەپز ئەو سەفەرەى مەن و تۆم ھاتە خەيال، گۆتم بۇ ئەيكەم بەشەير بۇ كاك جەمالى بىنىرم، ئەوۋە شەۋە ھەر لەخەيالات بوم بۇ بەيانى ھەستام دەستەم دا قەلەم و دەفتەر ھەتا نىۋەزۇ ئەو ھۇنراۋەيەم بۇ نوسى بۇ يادگار، تابىتە يادگار پاش مردىمان تىكايە لات بابمىنى ئاگادارى بىكە چۈنكە لاي مەن جىگا نىيە خانەۋىزانم، ئەگەر ھېچ كەم و كورتىكەى ھەبو ئەين بىورى، ۋەبرام مالى ئىۋە پىن نازانم دەنا جار بەچار دەھاتمە لات ۋەمالى كاك ئەنۋەرىش پىن نازانم. برات ابراھىم برزاو ۱۹۴۳/۶/۸.

لەپاشان ھەتساین پو لە دەشت و چۆل
تەکان بەتەکان بۆ پەسوی بسکۆل

لەویش ماینهوه تاک و بەیانی
مالیان ئاوابی گەل نان و خووانی

کەوتینە پێگا بەرەو ھەرەجە
ھیلاکو ماندو پیتلاومان کەجە

بۆ پۆژی دوایی ھاتینە ھەولێر
تاكو دامەزرین خوا بیکا بەختێر

کارمان بۆ نەبو ھەردوک پەنجەرۆ
دەستیکمان لەپاش یەک لەسەر ئەژنۆ

برام زۆر شتم لەبیر نەماو
دەفتەری شیعرم ھەموی فەوتاو

چەرخێ زەمانە وای بەسەر ھێنام
شیری مندالی لەدەم دەرھێنام

لەنەکەئێ ئیستام وەک بەندی خانە
کونە کۆریتی جیگای سەگانی

وێک شەوێ کۆیرە وێک قومقومۆکی
شەوم روناکی پۆژ لە تاریکی

چەقەل و گورگ بەخانەم فێربون
سەگ و مام پێوی بەمالم تێربون

نازانم دەردم چۆن ھەلبەتتە
لە دەستی گەردون بى ھۆش و گىژم

ھەتا ھەورى پەش ئاسمان داپۆشى
ناگەينە ژينى پې شادى و خۆشى

مومكىنە بلىنى خاوەن زۆر كەسە
ھەمووى تەرەسە فلوسيان بەسە

شەپەفو ناموس بەپول ئەفرۆشن
لەباتى مانگا ماكەر ئەدۆشن

گشت سودى ئەوئ لەبىستى چەورم
تاكو بىفرۆشن لەبازار كەورم

نەزىك ترين كەس لای خۆشەويستم
بەھەموو توواناي دژى ھەلوئىستم

نیشتمان پەرورە لايان گارەيە
دين و ئيمانان ھەر بۆ پارەيە

ھەندئ لەوانە ليمان لالوتە
ئەلەين نەگبەتە ئەم سەيدە پوتە

سەپشۆريو كېنۆش قەت بۆ كەس نابەم
لەپىنى بياوەتى ھىچ كات لاندەم

ئەوجا بزائە چۆن وەفادارم
ھەرچەند لەپۆژگار زۆر نالەبارم

لەبىرىم ماوۋە دۆلمەۋ شىخ مەحشى
سەلكە گۆشتى زىل پىرى ناۋ ترشى

پىزىزى سىلاۋم بۇ كاك ئەنۋەرى
سەيدى سادات نورو جەۋھەرى

ئەۋەم بۇ ناردى بۇ بەلگەى مېژۋو
لەدەستمان دەرچوو ئەۋانەى پىتشوو

ئىتر سىلاۋم بۇ تۇ خىزانت
لە برادەرو گىشت و ئەزىزانت

دەبا نووسىنمان لىرە كۆتابى
ئەۋ ھۆنراۋەيەم لەلاى خۆتابى

بەم شىۋەيە شىخ جەمال وہ لامي برزاوی شاعیری داوہ تہوہ

مەيدانت دامى جوابت دەمەوہ
سەيدە فەقىربووى واحەسايەوہ

ژينى خوڭش بەختىت بۆ گەرايەوہ
دۆلارت زۆرە پى گەشايەوہ

لەسەر من قەسەي قۇپت کردوہ
لەنيو ھەندەران بىلاوت کردوہ

تۆ دەلىيى منت دەعوەت کردوہ
لەجياتى برنج بامىەت کردوہ

بامىەي کرماوى و کۆنەت کردوہ
بۆ ئىلھاکی دىو چاکەت کردوہ

تير ئەگەر دەرجوو لە نىو کەوانى
ئىنسانى عاقل دەبىي بزانى

ناگەپىتەوہ لات بەھاسانى
ناز ناوت برزاو عالم ئەزانى

شەوان لەکۆشكى تەبىرمان ئەکرد
باسى سەيران و سەفەرمان ئەکرد

من و تۆ چەند کەس سەفەرىکمان کرد
سەردانى دۆلى ئەسحابانمان کرد

لەبیرت ماوێ هونەرەکانت
عەبا پەشەکەیی کاتی شەوانت

سەیران و خوێنی ناو پەزەکانت
سەرگەردو کێو و روبرەکانت

چەرپۆکی دیکەم گەلی لامایە
پابواردنی تۆم چاک لەبیرمایە

گەر واز نەهێنی قەسەم بەو خواوە
بۆت بەلۆدەکەم ئومێدم وایە

بەڕادەر دۆنیا زۆری نەماوێ
زۆر بێ زەخیرەیی ژینت کەم ماوێ

لەتۆبە کردن پێ نەگیراوە
ژیانی دۆنیا سێتەر و تاوێ

شیعەری حاجییە ژیان ئەوهایە
ئەوێلەن خواردن دووێم سوکناوە

سەتری عەرەتیش خودا دایناوە
ئەوجا ناسینی زکری خوداوە

بەسیە وازبێنە خواچاکێ داوێ
لەلای خۆت ژیری بیری تەواوێ

پاشی کۆچ کردن دووگەزو جاوێ
خۆت نەجات بدە لەم بەندو داوێ

لهمه بهولاره نیگات لهخودایی
نویژهکان بکه پوت لهمهولایی

لهحیفزو ئەمانهتی خودایی
نازناوت برژاو کردهوهت وایی

لهیهزدان (جهمال) دهپاریتهوه
ئالای کوردستان بـلاوبـیتـهوه

شهپی کوردهکان بکوژیتهوه
نیشتمانی کورد بـهـسـیـتهوه

په خشان

خزمەت گوزار بوو بى شەرم نەبوو
 دەر حەق بى دینان دل نەرم نەبوو
 رەحیم و مشفق دل میهره بان بوو
 له خەرقى خودا دائیم گریان بوو
 ئومیدەوار بوو به لوتفى خودا
 جەمیل والشیم و کەریم الوفا
 منەتى نەدەکرد لەسەر شانى کەس
 ئیشى ئەو محضاً بۆ خودا بوو بەس
 حەکیم و داننا سەخاوەت پیشە
 قائم به ئەمرى حەق بوو هەمیشە
 طالبى رەضای حەق بوو ئەوەندە
 وافی به عهدو عفو و کونندە
 ئەسیری دىبا دلى پى دەسوت
 موصیبهتى خوێ به کەس نەدەگوت
 دائیم به پۆژو شەو احیا گەر بوو
 عالەم دەیزانى خیر البشر بوو
 راغبى خیرات بزرگ همەت بوو
 دائم نامادەى رى قیامت بوو
 طەبیبى تەوان دۆستى فەقیران
 نەرم و حەلیم بوو له گەل ئەسیران
 ئەوێ گەورە با زۆر گەورەى دەکرد
 ئەوێ گچکە با رەحمى پى دەکرد
 زۆر به ئەدەب بوو گەلیک عاقل بوو
 هەم له تەقسیمات گەلى عادل بوو
 لەشەر و خەزا گەلى شەجیع بوو
 صاحب مەرتەبەو قەدرى رەفیع بوو

زۆر به وقار بوو صاحب عهظه مهت
 كه م قصه و گوشتار گه لى به هيبهت
 دل به زكر بوو شيرين زوبان بوو
 لىو به ته به سم دائم خه ندان بوو
 عه فيف النفس ده ست و داوین پاك
 له تيف الطبع چاره جوئى غه مناك
 له رييان سلاوى له خه لكى ده كرد
 نه سلا حه سودى به كه س نه ده برد
 له عه يبي مه خلوق چاوى ده پوشى
 جار چاره وابوو مه پرى ده دوشى
 به ده ستى كه وشى خوى پينه ده كرد
 ده چوه سهر قه بران گهر يه كى ده مرد
 بو لاي نه خوشان ده چوه عيادهت
 به ده نى سوك بووله بو عيادهت
 مه دحى حه ضره تى قهت ته واو ناييت
 مه صلحه ت وايه نه و جا كو تا بى
 نه وه كو بلين قسه ي دريژه
 چونكه گشت عالم له م فكره گيژه

بەشی دووهم

باسی ولادەتی سەیدی سەرور خیر البشر محمدی نازدار

ئەي موسلمانينه ره‌حه‌متان لى بىت گوى بگرنه باسى ولادەتى گولتى گولستانى نبوت سەروى بوستانى فتوت سولتانى تەختى جەلالەت ئافتابى فەلەكى ريسالەت سەر دەرەختى ئەنبيا تاجى سەرى ئەوليا حەزەرەتى (محمد المصطفى) بەدل وزوبان تەوبەو إستيفغار بکەن صەلوات لە پيغەمبەر بدەن مونته‌زى رحمت و بەرەكەت بن لە خزمەت جەنابى بارى ئەو وەختە بۆ صالحان ره‌حه‌مت دەبارى ئەي موسلمانان گوى گرن ئەمە بەيانى وجودى زى جودى مەسعودى حەزەرەتى رسول الله يە خۆشەويستى خودايە ،دونيا لە شەرافەتى ئەوى دائرەبە گەرەبى ئەحمەد ئەگەر بکەين بەيان قەت تەواو نابى بە نوسين و کلام خۆشەويست بوو لای خوداوەندى جەليل هەولتى بۆ دونيا نەبوو تەها الامين شەوبەتاعەت راي دەبوارد تاكوو سەحەر هەر دەپارايەو لە دەرگانهى خوداي سەرور بۆ ئەوێ خوداي پەرورەدگار ئەزىەتى ئۆمەت و شوين کەوتوانى نەدات هەرکەسى دەيهوى ببينى رى نەجات لى بدا بۆ روحى پيغەمبەر صەلوات روون کردنەوێ خيرو پاداشتى خويندەنەوێ مەولوودى پيغەمبەر لەچەند خالک دا باسى گەرەبى وپاداشتى مەولوودى پيغەمبەر ئەي موسلمانان خيى مەولوود کردن زۆر گەرەبە بۆ نەجات دانت لەترسى دونياو پۆزى جەزا هەرەها بردنى ئيمان لەکاتى مەرگ دا بە إقرارى ئەصحابو ئەوليا

١- يارى غار ئەفزەلئى هەرچار يار خەليفەى ئەوّل ئەعلم و ئەکمل ره‌فيقى شەفيق (ابو بکر الصديق) فەرمويەتى هەرکەسى خەرج بکات دەرەمىک بۆ مەولوودى ئەفزەلئى مەخلوقات بە تەحقيق ره‌فيقى منە لەسەر کانى و کانپاوى سەلسەبيل و ره‌حيق

٢- ئيمامى هومام قدوئى ئيسلام فاروقى ئەعزەم خەليفەى دووهم زينه‌تى منبەر و ميحراب ئەعدەلى ئەصحاب (عمر ابن الخطاب) فەرمويەتى ئەو کە سىکى بکا تەعضيمى مەولوودى حەزەرەتى رەسولى رەب الارباب کائما زيندووى کردۆتەو دىنى ئيسلام و حەديس و کتاب

۳- ئىمامى زەمان مەنبەى حەياو عىرفان خەلىفەى سى ھەم ذى النورين (عثمان ابن عفان) فەرموویەتى ھەرکەسى سەرف بکا دەرھەمىک لە خویندنى مەولوودی پیغەمبەر صلى الله عليه وسلم کاتە شەھیدی غەزای بەدرو حونەینە بە ایمان وبە إقان .

۴- اسد الله الغالب مظهر العجائب والغرائب خەلیفەى چوارەم (علي ابن أبي طالب) فەرموویەتى ھەرکەسىک بییتە باعسى خویندنى مەولوودی حەزەرەتى رەسول الله مەلکی وەھاب زەفەر بە ایمان دەبا وەبەھشت بۆی دەبی طالب و راغب

۵- شیخ معروفی کەرخى کەمەعدەنى تاسیرو إدراك و ئەدەبە مەرقەدى تریاکى موجەزەبە فەرموویەتى ھەرکەسىک دروست بکات چیششت ونان بانگ بکات موسلمانان چرا ھەل بکات لیباسى چاک لەبەر بکا موزەيەن بیئو موجەممەل بى موعەتەر بۆ تەعزیمی مەولوودی سەیدی سەرور بە ئیمانی سەلیم لە دنیا دەچیتە دەر مەحفوز دەبی بەتحقیق لەشەرى شەیتانی بەدەر لە مەحشەرى هیچ کۆسپەیکى نایەتە بەر لەسەر پردى صیراتی نابینى خۆف و خەتەر دەچیتە ناو بەھەشتى بەبی میحنەت و غەم و دەردى سەر بە چاوی خۆی دەبینى جەمالى خودای ئەکبەر

۶- رەئیسى عولەمای عیراقى و حىجازى ئىمام فەخرى رازى خودا لى ی بییت رازى فەرموویەتى ئەگەر بخویندرى مەولوودی چاترین ئەفزەلى مەخلوقات لەسەر چشتیک لە مأكولات تیییدا زاھیر دەبیئ بەرەکات لەزگى إنساندا دەست دەکاتە إزتراب و حەرەکات تابۆ ئەو کەسەى خواردوویەتى مەغفیرەت دى بەخەلات مەولوودی شاھى لەولاک ئەگەر بخویندرى لەسەر ئاوى پاک ھەر کەسى بیخواتەو دەبیئە پیاوی چاک دەچیتە نێو دلى ھەزار نورو رەحمەت دەردەچیت لەناو دلى ھەزار غەل و غەش و عیلت

مەولوودی حەزەرەتى صاحیبى ميعراج ئەگەر بخویندرى لەسەر سگە لى دراوی رەواج دەیکەویتی بەرەکەت صاحیبى قەت نابى موحتاج سولتانی عارفین حەزەرەتى جلال الدین فەرموویەتى بەیەقین لەھەر مەکانیکى بخویندرى مەولوودی حەزەرەتى سەیدی مورسەلین دەورەى دەدەن مەلائیکەتى نورین تەبەق تەبەق

ره حمه تان به سهر ئه هلی ئه و مه کانه دا ده رژێنن له خه زینه ی رحمه تی ره ب
 العاله مین ئه ماما مه لائیکه ی موقه ره بین په عنی جبرائیل ومیکائیل واسرافیل
 وعزرائیل وقوربائیل وعینائیل وصافین وحافین وکرویین ته له بی مه غفیره ت ده که ن
 بو ئه و که سه ی بو ته سه به بی باعیشی خویندنی مه ولوودی هه زده تی شه فیع
 والمذنبین له سه ری ده فع ده بی قاتی و به لا و طاعون و وه با وسوتان وخنکان
 شه ری ریگران و دزان و بوغزو هه سودی و چاو پیسی و جه میعی ئافات ئیمان له
 چه نگی شه ی تانی بی ئیمان هه لاص ده کات جوابی مه لائیکه تی قه بری که نه کیرو
 مونکه ریان پی ده لێن به ئاسانی ده دات . قه بری ته نگ و تاریکی بو ده بیته باغ و
 باغات .

به‌شی سی‌یه‌م

باسی سوودی مه‌ولوودی چه‌زهرتی محمد ﷺ

بو نه‌جات له‌جه‌میعی ئافاتی دونیاو قیامت

۱- ((حیکایه‌ت کراوه)) که‌له‌زه‌مانی امیر (هارون الرشید) له‌شاری به‌سرا جه‌وانیک هه‌بوو پیسوو په‌لید له‌فاسقی داشاگردی نه‌وی بوو یه‌زید هیچ چاکه‌ی نه‌بوو له‌پاش ئیمان فقط که‌مانگی مه‌ولوودی ده‌هات غوسلی ته‌وبه‌ی ده‌کرد ته‌عاماتی لی‌ده‌نا ده‌یخوینده‌وه مه‌ولوودی چه‌زهرتی پیغه‌مبه‌ری ئینس و جان وه‌ختی که‌مرد له‌به‌ر خراپییان فرییان دایه‌سهر گوفه‌کان نه‌یان برده‌سهر قه‌بران بانگیک هات له‌ئاسمان نه‌ی نه‌هلی به‌سرا حازر ببته‌سهر جه‌نازه‌ی فلان جه‌وان که‌وله‌یه‌که‌له‌ئولیائی خواوه‌ندی رحمان نه‌هلی شار جه‌وان و پیر وپاشا و ده‌رویش و گه‌داو فقه‌یر حازری سهر جه‌نازه‌بوون ده‌قنیان کرد بی‌تأخیر له‌خه‌ویان دیت نه‌وه‌ل شه‌و له‌سهر ته‌ختی به‌هه‌شتی دانیشتییه‌رووی وه‌ک مانگ ده‌دا پرته‌و پییان وت نه‌تو له‌دونیا‌دا زۆر فاسق بووی و نه‌حمه‌ق به‌چی سه‌به‌ب شاد بووی به‌حۆر و قسور و لیباس و سوندس و ئیسته‌بره‌ق و وتی به‌سه‌به‌ب ته‌عزیمی مه‌ولوودی نه‌و چه‌زهرته‌ی که‌به‌ئیشاره‌تی نه‌نگوستی مانگی ده‌کرد شه‌ق هه‌رکه‌سی ده‌یه‌وی ببینی ری‌ی نه‌جات با لی‌بدا بوو روحی پیغه‌مبه‌ر صلوات

اللهم صلي على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم

۲- ((حیکایه‌ت کراوه)) که‌حاکمیک هه‌بوو زۆر زالم و غه‌دار بوو هه‌موو سالتیک ده‌یکرد مه‌ولوودی پیغه‌مبه‌ری نازدار ئامۆزایه‌کی هه‌بوو به‌ته‌ماعی حکومه‌ت بوو هه‌رچه‌ند ده‌یکرد پی‌ی نه‌ده‌برد زه‌فه‌ر ده‌میک دیتی حاکمه‌که‌له‌خلوه‌ت دانیشتوه‌بی سیلاح و خادم و هه‌مسهر له‌ناکاو ده‌ست به‌خه‌نجه‌ر هجومی کرده‌سهر گووتی نه‌ی خه‌بیثی پیسی به‌دغه‌ر کی‌هه‌یه‌خه‌لاصت بکات نه‌لئان ده‌تکوژم سهرت ده‌برم به‌خه‌نجه‌ر حاکمه‌که‌به‌سهر زویانی داها‌ت خه‌لاصم ده‌کات مه‌ولوودی پیغه‌مبه‌ر هیشتا به‌ته‌واوی قسه‌که‌ی له‌زاری نه‌هاتبوه‌ده‌ری خشتیک له‌دیواری ده‌رپه‌ری به‌سهر دل‌ی که‌وت جی‌به‌جی‌حیاتی لی‌برپ‌ی نیدا‌هات له‌ئاسمان نه‌جاتمان دای بوو خاتری حورمه‌تی مه‌ولوودی سیدی صاحب نه‌مان.

۳- ((حیکایه ت کراوه)) له ئه یامی عبدالملک ابن مروان جه وانیک هه بوو دا ئیما ئه سپی غار ددها پوژیک ئه سپه که ی سه رکه ش بوو بۆی نه که پاره ری ی که وته بهر ده رگای خه لیفه کوری خه لیفه له وی وازی ده کرد له قه یه کی هاویشته ئه سپی به دهر سه رو سینه و زگی و پشتی تیک شکاند وه ک فنه ر که گه یشته خه لیفه ئه م خه به ره ی وه حشه ت ئه سه ر ده ریای غه زه بی هاته جۆش ده سستی کرد به جۆش و خروۆش ئه مری کرد قاتلی جگه ر گو شه م بۆ بینن له پێش چاوم به ناگر بیسو تینن جه لادو فه راش ده رپه پین وه ک شیری نه ر ده نه رین دیتیا نه وه جه وانه که ی مسکین له دلدا گو تی ئه ی رب العالمین ئه گه ر له م به لایه خه لاصم بکه ی شهرت بیت بکه م مه ولوودی سه ید المر سه لین که هینایانه حزوری خه لیفه که چاوی پی که وت ده سستی کرد به پی که نین له پاش ئه وه ی نزیک بوو بخنکی له بهر بوغزو قین فه رمووی ئه ی جه وان ئه تو ساحری، گو تی لا والله یا امیر المؤمنین فه رمووی عه قوم کردی ئه ما پیم بلای که تو یان هینا چ قسه یه کت به سه ر زوباندا هات ؟ گو تی له و ده مه یدا گوتم یار حمن وه یاره حیم ئه گه ر خه لاص بیم له م واقیعه ی عه زیم بکه م مه ولوودی حه زره تی پیغه مبه ری که ریم ئه و جا خه لیفه پیی دا هه زار زیری سوور تاخه رج بکا له مه ولوودی پیغه مبه ری پر نور ئه مه ش به شه رافه تی مه ولوودی سه یدی مأمور .

۴- ((حیکایه ت کراوه)) له مه مله که تی به سه ره پیاویک هه بوو هه موو سال له مه ولوودی ره سولی مه لیکی متعال خه رجه ده کرد زیرو زیوو مال جیرانیکی هه بوو جوله که ی دین به تال ژنه که ی لپی پرسى حیکمه ت چیه هه موو سالتیک له م وه قته دا ئه م جیرانه موسلمان ه مالى خو ی ده کا تالان ؟ به هه یچ وپوچ و خو رایى صه رف ده کا مال و دراوی گو تی ئه و موسلمان ه وا زه عم ده با که پیغه مبه ری وی له م وه قته دا ها تو ته سه ر دونیا که شه وی مه ولود هات ژنه جوله که که له خه وی دیت یه ک جه ماعه ت له ناوه راستیان ده پوا زاتیک به وقار بی سیبهر و پر ئه نوار شوخ وشه نگ و مه روخسار شه کر خه نده ی شیرین گو فتار قه د عه رعه رو موو عه نبه ر بۆن سو نبیل فریشته سه روشت جه مال به هه شت فه صیح زوبان مه لیح ده هان خو ش به یان نوکته دان چا و په شی ئه برو که وان ددان جه وه ر لیو مه رجان وه ک مانگی له ناو چاره ده شه و له ناو ئه ستیران ده روپی بۆ مالى جیرانه که ی موسلمان ژنه پرسى

لهیه کێك لهوان کێ یه ئهم شۆڤه سه‌ری بوستانی جان ؟ گوتیان ئه‌مه خاته‌می
 روسوله هادی سوپوله مه‌حره‌می ئه‌سراری خودایه ناسیخی دینی عیسی و موسایه
 ناوی موباره‌کی (محمد المصطفی یه) صلوا علیه وسلموا تسلیما حتی تنالوا جنّة
 ونعیما.

ژنه گووتی بانگی بکه‌م جه‌وابم ده‌دا گوتیان ته‌که‌بوو عنوانی نیه ئه‌به‌دا
 بانگی کرد یا (محمد المصطفی) فه‌رمووی له‌به‌یکی یه‌عنی له‌خزمه‌تت راوه‌ستاوم
 گوئی ئه‌ی نووری هه‌ردوو چاوم کۆله‌گی دینم کزه‌ی جه‌رگم روح و هه‌ناوم ئه‌تۆ
 چلۆن به‌له‌به‌یکی جه‌وابم ده‌ده‌ی خۆم دین دوژمنی تۆم فه‌رمووی قه‌سه‌م به‌و
 زاته‌ی منی گێراوه به‌ پێغه‌مبه‌ر وه‌هام جه‌واب نه‌دایه‌وه تانه‌م زانیوه هاتویه‌سه‌ر
 دینی خۆم ژنه‌که گوئی بڵێم چی ؟

فه‌رمووی بلیّ (أشهد أن لا اله إلا الله وأشهد أن محمداً رسول الله) هه‌ر له‌م
 خه‌وه نه‌زری کرد له‌به‌ر ئه‌وه‌ی خودا هیدایه‌تی دا هه‌موو مالمی خۆی بکاته خێرو
 خێرات که به‌یانی به‌خه‌به‌ر هات دیتی می‌ردی دروست ده‌کات چێشت و نان ته‌عام و
 زیافات پرسی ئه‌وه چیه گوئی ئه‌وه بۆ ئه‌و که‌سه‌یه که تۆ موسلمان بووی له‌سه‌ر
 ده‌ستی ئه‌وی هاته خه‌ونی تۆ هاته‌هی منیش .....

هه‌رکه‌سی بۆ شه‌ربه‌تی وه‌صلی محمد تێنوووه ،عاشقی نوری جه‌مالی
 نه‌بووه لیّ بدا بۆ محمد صلوات تاکو رزگار بێ له‌ پۆژی عه‌ره‌صات

٥- ((حیکایه‌ت کراوه)) له‌ شاری هه‌ولێر پادشایه‌ک هه‌بوو ناوی (سولتان
 موزه‌فه‌ره‌دین) بوو یازده مانگ له‌ ته‌داره‌کی مه‌لودی پێغه‌مبه‌ر دا بوو له‌ هه‌موو
 ئه‌نواعی په‌شه‌ه و لاغ بیست و یه‌ک هه‌زار قوربانی ده‌کرد چه‌ند هه‌زار نه‌وعه
 ته‌عامی دروست ده‌کرد له‌ ته‌ره‌ف وولاتی (بوخارا) دوو هه‌زار عوله‌مای ده‌هینا بۆ
 قه‌رائه‌تی مه‌لود خه‌لاتی ده‌کردن شه‌ویک له‌ خه‌و دا چاوی که‌وت به‌ هه‌زه‌تی
 ره‌سول الله ووتی ﴿يا مظفر يا نور العين أنقذني من شر هذين الأشقرين﴾. له
 خه‌و دا راپه‌ری سه‌له‌واتی دا له‌ پێغه‌مبه‌ر له‌ پاشان دیسان نوسته‌وه تیکرار
 پێغه‌مبه‌ری له‌ خه‌و دا دیته‌وه ئه‌و که‌لیمه‌ی له‌ ده‌می موباره‌کی بیسته‌وه دوهم
 جار که به‌خه‌به‌ر هات دای له‌ جه‌مالی پێغه‌مبه‌ر سه‌له‌وات ده‌فعه‌ی سی یه‌م
 نوسته‌وه دیسان هه‌مان خه‌ونی دیته‌وه وه‌زیریکی عاقلی هه‌بوو ته‌له‌بی کردوو
 خه‌ونی بۆ گێرایه‌وه وه‌زیر گووتی پامه‌وه‌سته ئیشیکێ گه‌وره له‌ مه‌دینه‌ی

مونه وهره قه وماوه. هه رنه و شه وه به يه لغار له گه ل شه ست بار زير وزيوو دره م
 ودينار به ريكهوت و رويي بو مه دينه ي پر شه نوار له مسجدي ره سول الله دابه زي
 له بهر حيرهت دل و جاني ته زي شه مري كرد شه نه هلي مه دينه جه ماعهت به
 جه ماعهت بين تا هه موويان بكه م خه لات هه رچي ده هات ده ينوري به قه ستي
 مستيكي زير ده نايه نيو ده ستي تا گه ووه گچكه ي خه لات كرد ري ي بو سه ر
 مه قصود نه برد له پاشان پرسي كي مايه خه لاتي بكه م گوتيان كه س نه مايه
 به غه يري دوو زاتي موباره كي نوراني عابدي خه لوهت خانه ي رووحاني خادمي
 ده رگاهي ره باني فهرمووي بانگيان بكه ن بينه لام به ئيعجازو به ئيكرام كه هاتن شه
 دوو شه خصه ي شه شقهر لي ي پرسين ئيوه چ كه سن لي ره .گوتيان ئيمه خادمي
 پيغه مبه رين لي ره بوونمان زور خيره عيبادهت ده كه ين پاره به فه قيو فوقه را
 ده ده ين فهرمووي جيتان له كوئييه گوتيان له حوجره ي مزگه وتنيه شه وجا سولتان
 موزه فار چوو بو حوجره يان بي تاخير ديتي راخرايه يه ك پارچه حه سير هه ليان
 گرت له زير حه سير يه كه ته خته دار بوو ته خته لادرا له غه ميك ديار بوو چوووه ناو
 له غه م حاكمي شه ربيل تييدا بوو قولينگ و پيمه ره و بيل لتيان دان به شق و زله و
 مه تره ق ئيقارايان پي كردن به موته ق گوتيان ئيمه كافرين هاتوين وجودي ذي
 جودي ره سول الله بدزين بيبي نه مه مله كه تي فهره نكي له وي بيستوتين به بي
 ده نكي نه مان زاني تو ده گه يته سه ر روحمان وابه شوخ وشه نكي سولتان شه مري
 كرد له به رامبه ر ره وزه ي موته هره شه قيان كردن شه دوو سه گه ي بي فهره
 .له شه ترافي نبي هاشمي عليه الصلوات والسلام دوانزه گه ز پان بيستو چوار گه ز
 قول سه ديكي دارژاند له قورقوشمي سولتان به به ره كه تي مه ولود نايل بوو به م
 شه ره فه هه ركه سي بو وه صلي نبوهت تينوه عاشقي نوري جه مالي شه بووه زور
 به گه رمي لي بدا بو شه و صلوات تاكو رزگاري ببني له پوژي عهره صات ئيمامي
 شافعي ده فهرموي هه ركه سي دروست بكا چيشت و نان بو مه ولودي حه زره تي
 پيغه مبه ري ئاخيري زه مان خالي بكا له مال خو ي جيه گه و مه كان خربكاته وه
 جه ماعه تي برادران هيج ته قصير نه كا له خزمهت و ئيحسان بيته باعيسي
 مه ولودو تيلاهي قرآن له پوژي قيامهت دا حه شر ده كرئ له گه ل صديق شه وليا و
 شه هيدان به بي زه حمهت و مشه قهت ده چيته ناو باغي جه نان شاد ده بيت به
 حورو قصورو ويلدان و غيلمان.

نه‌صلی ایجادی فه‌خری نه‌ولادی ناده‌م

ئه‌ی براده‌ران بۆتان به‌یان که‌م نه‌صلی ایجادی فه‌خری نه‌ولادی ناده‌م له‌ پێش کلّ مخلوقات نوری چه‌زده‌تی به‌ هزار هزار و شه‌ش سه‌دو چه‌فتا هزار سالّ ایجاد کرا دواژده‌ په‌رده‌ی بۆ ته‌رتیب درا په‌رده‌ی ، قودرته‌ ،عه‌ظّمته‌، مینّه‌ت، ره‌حمته‌ ، سه‌عاده‌ت، که‌رامته‌، مه‌نزله‌ت، هیدایه‌ت، نبوّته‌، ریفعه‌ت، هه‌بیّه‌ت، شه‌فاعه‌ت.

دوانزه‌ هزارسالّ له‌په‌رده‌ی قودرته‌ دا ته‌سبیحاتی ئه‌وه‌بوو (سبحان ربّی الاعلی‌).
یانزه‌ هزارسالّ له‌په‌رده‌ی عه‌زمه‌ته‌ دا ته‌سبیحاتی ئه‌وه‌ بوو (سبحان عالم السر‌واخفی).
ده‌هزار سالّ له‌په‌رده‌ی مینّه‌ته‌ دا ته‌سبیحاتی ئه‌وه‌ بوو (سبحان الرّقیع الاعلی‌).
نۆه‌زارسالّ له‌په‌رده‌ی ره‌حمته‌ دا ته‌سبیحاتی ئه‌وه‌ بوو (سبحان الحیّ القيّوم).
هه‌شت هزارسالّ له‌په‌رده‌ی سه‌عاده‌ته‌ دا ته‌سبیحاتی ئه‌وه‌ بوو (سبحان من هو لایسه‌و).
حه‌وت هزارسالّ له‌په‌رده‌ی که‌رامه‌ته‌ دا ته‌سبیحاتی ئه‌وه‌ بوو (سبحان من هو غنیّ لایفتقر).
شه‌ش هزارسالّ له‌په‌رده‌ی مه‌نزله‌ته‌ دا ته‌سبیحاتی ئه‌وه‌ بوو (سبحان العلیم الحکیم).
پێنج هزارسالّ له‌په‌رده‌ی هیدایه‌ته‌ دا ته‌سبیحاتی ئه‌وه‌بوو (سبحان ربّ العزه‌ عمّا یصفون).
چوار هزارسالّ له‌په‌رده‌ی نبوّته‌ دا ته‌سبیحاتی ئه‌وه‌ بوو (سبحان ذی العرش العظیم).
سیّ هزارسالّ له‌په‌رده‌ی ریفعه‌ته‌ دا ته‌سبیحاتی ئه‌وه‌ بوو (سبحان ذی الملک والمّلکوت).
دوو هزار سالّ له‌په‌رده‌ی هه‌بیّه‌ته‌ دا ته‌سبیحاتی ئه‌وه‌ بوو (سبحان الله‌ وبحمده‌).
هزار سالّ له‌په‌رده‌ی شه‌فاعه‌ته‌ دا ته‌سبیحاتی ئه‌وه‌ بوو (سبحان الله‌ العظیم).

له‌پاشان خوداوهندی (عظیم الشّان) (ده‌) به‌خیری خه‌لق کرد:— یه‌که‌م به‌خیری (شه‌فاعه‌ته‌) هزار سالّ نوری چه‌زده‌ته‌ له‌ناو ئه‌و به‌خه‌ ده‌یفه‌رموو ره‌بّی ره‌بّی. دووهم به‌خیری (نه‌صیحه‌ته‌) دوو هزار سالّ له‌به‌خه‌ ده‌یفه‌رموو (إلهی، إلهی). سیّ هه‌م به‌خیری (شکر) سیّ هزار سالّ له‌وێدا ده‌یفه‌رموو (سیّدی سیّدی). چواره‌م به‌خیری (صه‌بر) چوار هزار سالّ له‌وێدا ده‌یفه‌رموو (یا أحد یا أحد). پێنجه‌م به‌خیری (سه‌خاوه‌ته‌) پێنج هزار سالّ له‌وێدا ده‌یفه‌رموو (یا واحد یا واحد).

شه شه م به حری (إنابهت) شه ش هه زار سالّ له ویدا ده یفه رموو (یا فرد یا فرد).
 هه وته م به حری (یه قین) هه وته هه زار سالّ له ویدا ده یفه رموو (یا علی یا علی).
 هه شته م به حری (حلم) هه شته هه زار سالّ له ویدا ده یفه رموو (یارووف یارووف).
 نو هه م به حری (قه ناعته) نو هه زار سالّ له ویدا ده یفه رموو (یا صبور یا صبور).
 ده هه م به حری (مه حبه ت) ده هه زار سالّ له ویدا ده یفه رموو (سبوح، قدّوس).

له گز شه ی به حری ده هه م سه جاده یه کی نورین داخرا هه فته هه زار هه ندی
 ئاسمان وزه مین له م سه جاده هه فته سه د مه قام ته رتیب درا یه که میان مه قامی
 ته وحید ئاخریان مه قامی مه حبه ت. نوری هه زره ت له هه م مه قامیک هه زار سالّ
 مه شغول بوو به ته سیباحتی هه زره تی جه لالی سه مه دیته له پاشان خوداوه ندی
 عظیم الشان فه رمووئی ئه ی نوری حبیب من کیم نوره که گووتی ئه تو خالقی منی
 رازیقی منی خودای منی خودا فه رمووئی ئافهرین ئه ی نووری خاص چاکت ناسیم
 عیباده تم بکه به إخلاص.

ئه وه له ده فعه هه قده هه زار سالّ له خزمه تی مه لیکى موته عال پاره ستا
 خودای ته عالی قه بضه یه ک نوری زاتی به سه ردا پڑاند به خه لات. له موقابیل ئه م
 شه فاعه ته سه جده ی شوکری برد بۆ خودا. خودا نویتژی (صبح) ی له سه روی و
 له سه ر ئوممه تی وی کرد به قهرز پینچ ده فعه به م ده ستوره عه مه ل کرا بعد زان
 ئه مری پی کرد که دوو رکعت نویتژ بکات دوو رکعت نویتژی کرد به شازده هه زار
 سالّ فه رمووئی مه لیکى موته عال ئه ی نوری هه بیبی خوّم قبولم کرد ئه م نه مازه چ
 مه قصودته لیم بخوازه گوئی خودایه رجام وایه خیری ئه م نویتژه به ئوممه تم که ره م
 بکه ی (خودای ته عالی) فه رمووئی ئافهرین (ئه ی شه فیه والمذنبین) قه بولم کرد
 که لامت به جیم هیئا مه رامت الحق رجات به جی بوو من ئه وه م ده ویست له تو
 که هه زره تی ره سولی موختار ئه م نه وازشته ی دیت به یه کجار سه د و بیست و چوار
 هه زار قه تره ی نوری به ژمار چک چک لی ی هاته خوار هه ر یه ک بو به ئه صلی
 پیغه مبه ریکی نازدار هه رکه سی ده یه وی بیینی ری ی نه جات با لی بدا بۆ روحی
 پیغه مبه ر صلوات.

بعد زان نوری حەزرەتی کردە دەحیصە لەحیصە یەكەم عەرشی ایجاد کرد
 عەرش تەختی خودایە چوار صەد هەزار روکنی لەبۆ قەرار درایە مابەینی کۆلی
 روکنان چوار صەد هەزار سال رێگایە ئەو عەرشی عەظیم لەسەر شانی هەشت
 مەلائیکەتان دانراوە .

لەحیصە دووهم ایجاد ی کرد قەلەم پێنج سەد سال رێ درێژو چل سال رێ پانە
 مأمور بە ئەمری رەحمانە خودای تەعالی فرمووی بنوسە ئەو قەلەم گوتی چی
 بنوسم ئەو رەبُّ العالەمین فرمووی بنوسە بەنوسینیکی سەلیم کە قەلەم گەشتە
 لەفزی (الله) لەهەببەتان شەق بوو هەردوو سەری لەیەك بوو جودا بەئیسسی
 رەحمان الرحیم چاک بوووە وەك قەلەم وەستا بەهەزار سال تەواوی کرد ئەم چوار
 کەلیمە چاکە ئەوجا خوداوەندی عظیم سویندی خوارد هەركەسی لەئۆمەتی
 محمەدی سەلیم جارتک بلی (ﷺ) ئەوابی هەزار سال عیبادهتی دەدەمی و
 شادی دەکەم بەجەنات و النعم .

به شی حه فته م

باسی ئومه تی پیغه مبه ر

که لای خوداوه ندی جه لیل چۆن باس کراون

بعد زان عه ده دی قه تره ی باران که لای داران ره ملی روباران دانه ویله و سه بزه وات پۆژو ده قیقه و ساعات چی له دونیا رویدات تا کو پۆژی عه ره صات هه مووی نوسی به ئیسیات. له بۆ ئومه تان ده بنوسی هه رکه سی ئیتاعه م بکا جیگه ی جه ننا ت و النعیمه ئه وه ی بی ئه مریم بکا جیگه ی ناری جه حیمه ، قه له م ئیراده ی کرد بۆ ئومه تی پیغه مبه ر بنوسی وه ک ئه وانی تر له ده فته ر خودای تعالی فه رمووی ئه ی قه له م راوه سته مه نوسه زیاده وکه م بۆ ئومه تی محمّد بنوسه ئه وه ی بی ئه مریم بکا ئومه تیکی گونا هکاره خوداش غه فور و غه فاره قه له م هه زار سال سوجه دی ته عظیمی برد بۆ حه زره تی علیم .

بعد زان خوداوه ندی جلیل ده ی گوت ئه ی قه له م بلّند بکه سه ر ئه وجا سه لام بکه له پیغه مبه ر قه له م سه لامی کرد گوتی السّلام علیک یانور الهدی خودا جه وابی سه لامی له باتی دا له و پۆژه وه سه لام کردن بو به سونه ت جوابه که ی بوو به فه رز له حیصه ی سی یه م له وچ ته رتیب درا له وچ دانه دورریکی به یضایه ئه طرافی یاقوتی حه مرایه سه ری به عه رشه وه نوسایه بنی له سه ر شانی ملائیک دانرایه پۆژی سی صه دو شه صت جار مه نظوری نه ظری خودایه له م خه لقه بعزیکیان زندوو ده کا هه ندیکان ده مرینی عزیزان زه لیل ده کا زه لیلان عه زیز ده کا فه قیران غه نی ده کا غه نیان فه قیر ده کا صاغان نه خوش ده کا نه خوشان ساغ ده کا له حیصه ی چواره م مانگی ایجاد کرد له حیصه ی پینجه م پۆژی خه لق کرد به حریکی سی هه زار سال ری قولی له هه وا موعه لله ق راگرت مانگ وپۆژ وه کو ماسی له ناو به حه رکه که دا جاری کرد ئه گه ر ئه و به حه ره نه بوایه نیقابی روخساری ئابرداری مانگ سه رانه سه ر عاشقی ده بوون وه کو بووت سه جده یان بۆ ده برد ئه گه ر نه بوایه حاجی پۆژ له به ر که رمی دونیا و مافیها ده سوتان هه موو پۆژیک ئه و نوره به نوریکی تر ده گۆریته وه ئه و حه راره ته داوڤته سه ر جه هه ننه م حه راره تیکی دی له به ر ده کرئ که پۆژی قیامه ت هات هه موو حه راره ته کانی پی ده دریته وه هه موو نوری لی ده سندریته وه به عه رشی عه ظیم که ره م ده کریته وه .

له حیصه‌ی شه‌شهم به‌هه‌شتی خه‌لق کرد که مه‌کانیکه هیچ چاویک جیگای واخو‌شی نه‌دیوه هیچ گوپی‌هک مه‌کانی وای نه‌بیستووه مه‌کانیکی زۆر دل‌گوشایه ریگه‌ی چونه ناو به‌هه‌شتی‌ئێتیباعی‌هه‌زهره‌تی رسول الله یه ، به‌هه‌شت هه‌شت ته‌به‌قه‌یه ، ئه‌وه‌ل ته‌به‌قه دار الجلاله مه‌جموعی له مرواری سپی یه ، دووه‌م دار الس‌لامه له یاقوتی زهرده ، سی‌هه‌م جه‌نه‌ت والم‌اویه مه‌جموعی له زوبه‌رجه‌دی سه‌وز خه‌لق کرایه ، چواره‌م جنة‌الخلده له یاقوتی سوره ، پینجه‌م جنة‌النعمه له زیو ایجاد کرایه ، شه‌شهم جنة‌الفردوسه ئه‌ویش له مسکی ئه‌زفه‌ره ، هه‌فته‌م دار الق‌راره له زیر خه‌لق کرایه ، هه‌شته‌م جنة‌العدنه لؤلؤی ته‌ره ، پۆژی قیامه‌ت که به‌هه‌شتی چونه ناو به‌هه‌شت ، پۆژی یه‌ک شه‌مه‌مه نه‌وبه ده‌عوته‌ی ئاده‌م ص‌فی الله یه ، پۆژی دووشه‌مه‌مه نه‌وبه ده‌عوته‌ی ابراهیم خلیل الله یه ، پۆژی سی‌ شه‌مه‌مه نه‌وبه ده‌عوته‌ی موسی کلیم الله یه ، پۆژی چوار شه‌مه‌مه نه‌وبه ده‌عوته‌ی عیسی روح الله یه ، پۆژی پینچ شه‌مه‌مه نه‌وبه زیافه‌تی هه‌زهره‌تی رسول الله یه ، پۆژی جمعه نه‌وبه زیافه‌تی خودای ته‌باره‌ک وه‌ته‌عالایه (جلّ جلاله و عمّ نواله).

مه‌جموعی پیغه‌مبه‌ران له‌گه‌ل ئومه‌ت‌یان ده‌چنه سه‌ر زیافه‌تی خودای مه‌ننان حازر ده‌بن له‌حه‌ضیره‌ی قودسی هه‌ر که‌سی له‌مه‌قامی خو‌ی به‌م‌یقداری خو‌ی قه‌رار ده‌گرێ له‌ته‌ره‌فی جه‌نابی باری مه‌رحه‌بایان لی ده‌کرێ خودا ده‌فه‌رمو‌ی (یا‌کروب فک‌ه‌وهم) میوه‌یان بۆ بێنن تا سه‌د سالّ باز مه‌رحه‌بایان لێده‌کا ده‌فه‌رمو‌ی (یا‌کروب طعم‌وهم) ته‌عامیان بۆ بێنن تا سه‌د سالّ باز مه‌رحه‌بایان لێده‌کا ده‌فه‌رمو‌ی (یا‌کروب اس‌قوهم شرابا طه‌ورا) له‌پیا‌له‌ی به‌للوور نۆش که‌ن تا سه‌د سالّ باز مه‌رحه‌بایان لی ده‌کا ده‌فه‌رمو‌ی (یا‌کروب تو‌جوهم) تاجیان له‌سه‌ر ده‌که‌ن باز مه‌رحه‌بایان لێده‌کا ده‌فه‌رمو‌ی (یا‌کروب ختم‌وهم) ئه‌نگوستیله‌یان له‌ده‌ستی ده‌که‌ن باز مه‌رحه‌بایان لێده‌کا ده‌فه‌رمو‌ی (یا‌کروب طیّب‌وهم) بۆن خو‌شیان ده‌که‌ن بعد زان مه‌خلوق به‌خلوّه‌ت قسان ده‌که‌ن حیّ و قه‌یوم ده‌فه‌رمو‌ی:—

(یا‌محمّد) ئه‌تۆ سه‌یدی ئه‌براری وه‌زیری موختاری بزانه ئه‌م خلّوه‌ته‌ چیه که‌هه‌زه‌ت سوئالیان لی ده‌کا ده‌لێن یاسی‌دنا تالّبی دیدارین له‌دو‌نیا وه‌عه‌ده‌ی دایه

خودا. ئەوجا خودای تەعالی هەفتا هەزار حجاب لادەبا جەمالی خۆی وەك مانگی شەوی چار دە نیشانی مەخلوقات دەدا.

لە حیسەتی هەوتەم مەلائیکەتی ایجاد کرد کە عەبدی خودان شەو و پۆژ لە تاعەت دان نەخواردنەو هەیان هەیه و نەخواردن نەلیباسیان هەیه و نەنوستن لە هەموو مەخلوقات زۆر ترن جەسمی لە تیفیان نورانین نەنێرن نەمێن تا پۆژی هەشر دەمێن.

لە حیسەتی هەشتەم کورسی خەلق کرد لؤلویکە هەفت هەندی ئاسمان و زەمین لە مقابە لەی وی وەك حەلقەییکە لە بەرامبەری صەحراوەکی بەرین ئەویش لە موقابە لەی عەرش وەهایە بە قەلەمی قودرەت ایتە کورسی لە سەر نوسرایە لە ئەترانی چەپی دەهەزار کورسی نەصب کرایە لە سەر هەر کورسیەك دەهەزار مەلائیکە دانیشتون ئایەتە کورسی دەخوینن خێری بە ئایەتە کورسی خوینانی ئومەتی هەزەرەت دەگەینن هەركەسیك لە پاش نوێژان ئایەتە کورسی بخوینن بەرهوانی بە قەدەری گرانی کورسی خێر داوێژدیتە پی تەرازووی میزانی

لە حیسەتی نۆیەم ئاوی ایجاد کرد بە نەزەری هەیبەتی پەرەردگار ئاوەتە جۆش دەستی کرد بە جۆش و خروش پی ی نەماصەبرو قەرار کە فی کرد بی حساب وی ژمار ئەرزى لە وکەفە خەلق کرا بوخار لەوی بڵند بوو ئاسمان لەوی تەرتیب درا لە مەوجی ئاوەکەى خەلق کرا کێو و چیا بەرق لەوی بوو پەیدا بەردو ئاسن لێك خشا ئاگر لەوی بوو ئاشکرا لەو ئاگرە بەیەك دەم ئیجادى کرد جەهەنەم جەماعەتی ئەجنان لەو بلیسە خەلق کران بە هەشت لە ژور ئاسمان جەهەنەم لە ژیر ئەرزان بە تەرتیب قەرار دران .

به شی هه شته م

خه لقه تی نوری سید المرسلین

به عده زان به فه رمانی ره بی جه لیل جبرائیل و إسرائفیل و میکائیل مقداری مثقالیکی خاکی پاک له م جیگه ی که هیشتا ره زه ی موته ره یه هینایان چوست و چالاک بق لانکی نوری چه زه تی شاه ی له ولک نه مری فه رموو ره ب العاله مین نه ی جو برائیلی پاک و نه مین بینه له به هه شتی کافور و مسک و زه عفهران و سونبول و مائی مه عین و سه لسه بیل و شه راب و ته سنیم دهر سه عات جبرائیلی سه لیم چوه جه نات النعیم هه مووی هینا و هاته وه به یه ک ده قیقه ونیم گوتی خودایه چه ز ده که م بزائم بوچی به نه م نه شیایه فه رمووی (له کافور نیسکی چه زه تی (محمّد) خه لق ده که م له زه عفهران ره گی ته رتیب ده ده م له مسک خوینی له ته سنیم بیئی له سونبل موی تابرداری له سه لسه بیل گو فتاری له مائی مه عین لیوو زاری قوتویک له وان دروست کرا نوری چه زه تی له نا و نرا سه د هه زار مه لائیکه به ده فته ره له نه رزو ئاسمان له به حروبه ر گئیرایان نوری چه زه تی پیغه مبه ر جبرائیل وه کو جارچی ده ی فه رموو نه مه طینه تی ره سولی ره بو العاله مینه نه مه نوری شه قیعو المذنبنینه نوری سید والمرسلینه نوری پاکی خاتمو النبیینه بعد زان نه م قوتوو ه نورانیه یان وه کو قه ندیل ئاو یزان کرد به ساقی عهرشی ره بو الجلیل مه شغول بوو به ته حمید و ته مجید و ته سبیح و ته هلیل راوی ده لی نه م نه رزه له پیشدا جیگه ی نه جنان بوو که بی نه مری خودایان ده کرد مه لائیکه تیان هاتنه سه ری عزازیل که شه ی تانه به اُسیریان برد بق ئاسمان مه شغول بوو به تاعه ت و عیباده ت به غایه یه ک هیچ جیگه نه ما سوجه ی لی نه با ئوستازی مه لائیکه تان خه لیفه ی نه رزو ئاسمان نه وه ل خه زنه داری به هه شتی بوی موعه ی نه کرا نه گه ره مه لائیکه کان مه قصودیکیان هه بایه له باره گای خودا نه و بویانی ده کرد ره جا هه تتا دیتیان له له وحدا که عه نقه ریب یه ک له موقه رریبانی خودا مه لعون ده بیّت و روسیاه ده سه ته به ده سه ته ده هاتنه لای شه ی تان بق دووعا دووعای بق وان ده کرد له به ره مه غروری ناوی خو ی نه ده برد ده فعه یه ک دیتی له ده رگای به هه شت نوسرایه که عه نقه ریب یه کی له موقه رریبان ده کا بی نه مری خودا شه ی تان گوتی ئیزنم بده نه ی په ره وردگاری عالم تا برؤم له عنه تان له و به نده ی بکه م خودا ئیزنی دا هه زار سال ده سستی له ته دریس و

ته قديس هه لگرت على الدوام له عنته تي له و بهنده يه ده كرد هه م هزار سال
 كه سه جده ي ده برد له نه رزو ئاسمان ده ي ديت له جي سه جده ي نوسرايه (لعنة الله
 على الشيطان) نه و يش نه و كه ليمه ي ده گوت به هه وه س نه يده زاني له خو ي له عنته
 ده كا نه و سه گي ناكه س چونكه كه ئيراده ي خوداوه ندي هه شتا هه زار عالم
 موته عه ليق بوو به ئيجادي حه زره تي ئاده م له پاشان جه نابي رب العالمين نه مري
 كرده جبرائيلي نه مين هه سته برزو روي زه مين بينه چه ننگيك خو لي ره ننگين
 كه جبرائيل هات نه رز ده ستي كرد به شين و گريان و نالين و قورپيوان و هاوارو رزو
 به جوبرائيلي گوت خو م پاراست له تو عيلاقه م مه كه هه سته برزو فه قيرم زه ليليم و
 دل به غم نيمه تا قه تي عه زابي ئاگري جه هه نه م نه و جا جوبرائيل زكي پي سوت
 به جي ي هيشته گه راوه بو باره گاهي مه له كوت نه م واقيعه ي گي پراوه بو باره گاي
 جه به روت . ئيسرافيل و ميكائيل يه كه يه كه وه كو جوبرائيل ده چوون ده هاتنه وه
 به ته عجيل خوداوه ند نه مري كرده عيزرائيل كه هادم اللذات نه تو ي موفه رق
 الجماعات نه تو ي هيچ له حظه مه سره وه خاك له زه مين هه لگره زو بي ره وه عيزرائيل
 هات به چوستي له نه رزي قايم كرد ده ستي نه رز گوتي بوچ واسه رمه ستي
 به عه شقي خودا گه ر رانه وه ستي نه رز گوتي هيچ چه نگانم لي مه ده عيلاقه م مه كه
 به روكم به رده عيزرائيل فه رموي پيره ژني چاو كو يري پشت چه وتي گو ي كهر ي
 گيژو ويژي بي فه ر نه و قصانه چيه . ناله نالي پيريژنان له كن من اعتباري نيه
 پادشاه و گه دا له كن من مقداري نيه هاوار هاواري به تيمان له لاي من اعتباري نيه
 گه دا له لاي حوكمي پادشاه چ اعتباري نيه به نده له موقابه له ي قه زاي مو پره مي
 الاهي چ اعتباري هه يه به يه كه چه ننگ ميقداري چل گه ز خاكي هه لگرت له مابه يني
 (مكه ي مكرمه) و (طائف) خوداوه ندي عه زه وه جه ل فه رموي يا عيزرائيل نه تو
 بوچي وه كه نه واني دي ره حمه ت به حالي نه رز نه برد (گوتي يا ره بي نه مري تو م
 له لا گه وره تره له ره حم بردن به نه رز خودا فه رموي (كه واي) نه تو م كرده قابضي
 نه رواحي نه و طائيفه ي كه له م خاكي دروستي ده كه م به واجب و فه رز) عيزرائيل
 گوتي يا ره بي ده بمه مه بغوضي نه نبيا و نه وليا و صوله ا چونكه مردن زور
 ناخوشه دلي هه موو كه سي له بهر ده له رزي پشت و چو كي هه موو عالم له تاوي
 ده ته زني فه رموي عيله تان زور ده كه م كه نسبه تي نه دهنه بال تو به لكو حه ملي

بكه نه سه سوتان و كوژدان و خنكان و تاعون و نه خۆشى و تاو له رز و دهردى گران.

بعد زان سى و نو پۆژو شه و به سه ر خاكه كهى دا باراندى بارانى غه م وماته م و عوسره ت. شه وو پۆژىكى باراندى بارانى سرورو شادى و عوشپه ت ليره ماناى ناخۆشى به نسه به ت خۆشى (۱ به ۲۹) يه خوداى ته عالى به ده سى قودپه تى خۆى صورپه تى ئاده مى به م هه يته ته دروست كرد بى روح موده ي چل سال له وى به جى هيشت پاشان خوداوه ندى عظيم الشان نه مرى كرده روح بچۆره به ر به ده نى (ئاده م) روح كه ته ماشاى كرد حوجره يه كى ديت ته نگ و تاريك گريا به مه حزونى نالاندى به ده نكيكى باريك گوتى من بولبولى هه زار داستانى ئينسم قومرى سه روى بوستانى قودسم طوطى شه كه رستانى مه له كوتم نه غمه خوانى شاخسارى لاهوتم ناچمه ناو نه و قه فه سه ي نو كون تى نه گه ر به ناگرى غه زه بت هه موو په روبا لم بسوتى به فه رمانى ره بى جه ليل حه زره تى جبرائيل جه وه رى نورى حه زره تى پيغه مبه رى له پشت ئاده م دانا روح كه چاوى پى كه وت پى ي نه ما سه برو ته وانا به شه وق و زه وق هاته ره وت به ژور به ده نى ئاده م كه وت ئاده ميان له سه ر ته خت دانا مه لائيكه تان هه ليان گرت نايانه سه ر شانيان گيريا ن له نه رزو ئاسمان رايان گرت له به رامبه ر عه رشى ره حمان نه مر صادر بوو نه ي مه لائيكه ي فه رخونده قه ده م سه جده بيه ن بو حه زره تى ئاده م هه موو كه وتنه سجده سه د سال غه يراز شه يتانى بى ئيمان و به د فيعال جى به جى ره نكي نورانى ته بديل بوو ره ش بوو وه ك زوخال فه رموى مه ليكى موته عال نه ي له عيني دين به تال بۆچى سه جده ت نه برد بو ئاده مى به كه مال . گوتى من له نه و چاترم نه صلى وى له قوره من له ناگرم نه و جا به حه شمه ت به شه و كه ت ئاده ميان برده به هه شت له به ر نورى حه زره تى ملائكه تان له پشتى ئاده م ده ست له سه ر ده ست وه ك خزمه تكار راوه ستان سه فيان ده به ست ئاده م گوتى يا ره بى نه و نوره بيته ناو چه وانم تا مه لائيكه راوه ستن له به ر ده ستانم نوره كه هاته ناو چه وانى سه ف به سه ف ملائكه راوه ستان له به ر ده ستانى

بعد زان ئاده م گوتى يا عزيز يا غفار حه زده كه م نه و نوره له جيگه ييك بگرى قه رار كه به ديدارى شاد بى نه و به نده ي گرفتار ده ست به جى نورى حه زره ت و

چاريار هاتنه پينچ انگوستى به ئه ژمار له پاشان هه زه تهى ئاده م پوژنك له به هه شت
 خه وتبو بى خه بهر دايكه هه وَا له په راسوى چه پى خه لق كرا كه به خه بهر هات
 ديتى مه حيو به يه ك دانىشتووه له ته نىشتى چه پى ئيراده ي كرد ده ست له ملانى بى
 نيدايه ك هات ئه ي ئاده م ئه وه ي نه كه ي لىت هه پامه تاماره ي نه ده ي گوتى يا
 ره بى چيه ماره ي ئه م خوړى لقايه فهرمووى ده صلوات له ديدارى هه زه تهى محمّد
 المصطفى يه.

ئه و جا خوداى عظيم الشّان به ئاده م وحه وَا ي جه وان به غه يرى دارى گه نم
 له هه موو ته عامى به هه شتى ئيزن دان كه ئه و حاله تهى ديت شه يتان هات بچيته ناو
 به هه شت قبولى نه كرد رضوان گوتى هه پامه به هه شت له توو له مه جموعى كافران.
 بعد زان له گه ل ماري به ست عه هه و په يمان له ناو ده مى مار خوړى كرد په نهان
 برديه ناو به هه شت هيچ ناگاي لى نه بوو رضوان خوړى هيتايه سهر شكلى صالحان
 پوژنك له پوژان ئاده م وحه وَا له ناو به هه شت ده گه پان ده يان كرد صوحبه ت و
 سه يران له بن دارى گه نم ديتيان يه كى دانىشتووه به زوبان ده كا زكرى مه ليكى
 مه تان له گه ليان كه و ته قصان گوتى ئيوه بوچى له و داره ي ناخون چ لوقمان
 گوتيان نه هى كردووه خودا وه ندى رحمان گوتى ئيوه فه قيرن و هيچ نه زان نه و
 داره شجرة الخلد هه سه م به زاتى نه هه د نه من ناصحيكى ئه مينم و بى هه سه د
 هه ركه سى له م داره بخوا له به هه شتى ده بى موخه له د تاسيرى لى كردن
 وه سوه سه ي شه يتانى به د خوارديان دارى گه نمى نوره كان چوونه وه پىشتى
 ئاده مى روت وقوت كران له به هه شت فرى دران چونكه دايكه هه وَا زوتر هه ل
 خه له تابوو بو خواردنى دارى گه نمى ئه ويش دابوى ته حريكى ئاده مى بويه تائيفه ي
 ژنان موبته لانه به هه يز و نفاس و گرانى وضعى هه مل و محنه تى عيده و به
 نوقصانى ميرات و شاهدى و دين و مه حرومى له جمعه و جه ماعات و به نه بوونى
 هيچ پيغه مبه ران له وان .

كه ئاده ميان له به هه شت هاويشته خوار (۳۰۰) سى سه د سالى به ئه ژمار
 له شه رمان نه ي نوږيه ئاسمان چه تاقه جار كرديه گريان وشين وهوار له بهر
 ناوى چاوى روى جوگه و جوبار تاپىشتى له قورپدا چووه خوار نه يبوو خواردن و
 خواردنه وه و سه بوو قه رار ته قدير الله سه رى بلند كرد يه ك جار ديتى له پيچكه ي

عەرشی جەبار نوسراوه ناوی محمّدی مختار له گەڵ ناوی موبارەکی پەرورەدگار
گووتی (یا رحمن یا غەفار بە عەشقی محمّدی نازدار خۆش ببە له گوناھم رەحمی
بکە بە شین و گریان و ئاهم) .

فەرمووی خوداوەندی قەیۆم بۆ خاتری محمّد له گوناھت خۆش بووم ئەگەر
محمّدت کردبایە شەفیعی جەمیعی گوناھکاران مەغپەرەتم بە سەردا دەباراندن
وەکو باران.

بعد زان جبرائیلی خۆش مەنظر بە قووەتیکێ تەمام ئادەمی لە ناو قوپی
فرمیسک هینایە دەر لە کۆی (عرفە)ی ناسیەو (حوّا)ی خۆش مەنظر نوری
حەزەرەت لە پەشتی ئادەم چوو رەحمی حەوّا (شیث) لە وێو ظاهر عەهدی کرد
کە ئەو نۆرە دانەنی ئیلا له محەلّیکێ تاهیر ئەم نۆرە موبارەکە هاتە خواری پەشت
بە پەشت لە پەشتی:—

م

ئەو نۆرە كۆ دەبىتتەو دەچىتتە ئاسمان دوايى دىتتەو خوارى دەگە پىتتەو پىشتى
 من كەلەسەر ئەرزى دادەنىشم گۆيىم لى يە ئەرز دەلىي السلام عليك يا حامل نورى
 حەزرىتى رسول الله كەلەبن دارى ووشك دادەنىشم جى بەجى سەبىز دەبىتتەو و
 سىبەرم داووتتە سەر كەلەزىرى دەپۆم دارەكە ووشك دەبىتتەو ئەوجا لەوكاتەى
 عبدالله ى نەوجەوان عومرى موبارەكى بووە بىست وپىنچ سال ئەوجا ژنى انسان و
 ئەجنان كچ و ژن و پىرو نەوجەوان سەبەب بەنورى سەيدى انس و جان بەدل و جان
 عاشق و والە و حەيرانى عبدالله بىون ھەموو عەقلىيان گۆپا بوو بۆى بىونە مجنون
 شەو و پۆز رىگايان پى دەگرت ئەمما لوتفى خودا لەشەرى وانى حفظ دەکرد .

به‌شی نۆیه‌م

باسی نه‌قل بوونی نوری پاکی چه‌زهرت له

(عبدالله ی باوکی بو ئامینه خاتونی دایکی)

له پاشان عبدالمطلب ئامینه خاتونی به‌غه‌مزە و ناز بۆ عبدالله ی کرد داخواز ئەو پۆژه‌ی که شایى بۆ ده‌گه‌را عبدالله ی نه‌وجه‌وان به‌نیه‌تى راوی چووه‌ سه‌حرا إتفاقیه‌ك له كچی پادشای شامی فاتیمة ناو لاوچاك تر بوو له‌ ماهی ته‌واو ئەو خاتوونه شیرینه به‌خه‌زینه‌و ده‌فینه به‌ جه‌واهیرو خه‌ده‌م و چه‌شه‌م ببه‌و باره‌گای هه‌لدابوو له‌ سه‌حرای مه‌كکه‌ی موعه‌ظه‌م له‌ ناکاو چاوی به‌ جه‌مالی عبدالله كه‌وت كه‌ وه‌ك مامز ده‌كا ره‌وت له‌ ده‌هشه‌تان ناوکی كه‌وت له‌ ناو خێوه‌تى ده‌ركه‌وت ئەو نیشانانه‌ی له‌ كُتوبان دا دیتبوی له‌وی چاوی پێ كه‌وت پێ ی گوت كزه‌ی جه‌رگم رووح وه‌ه‌ناوو دل و جانم به‌ قوربانت بیته‌ قه‌ده‌م ره‌نجه‌ بخه‌ خلوته‌ خانه‌ی فه‌قیران به‌ جه‌مالی خوێ رووناك بکه‌ حوجره‌ی تاریکی ئه‌سیران عبدالله له‌گه‌لی چووه‌ ناو خیه‌وه‌ی ژهنگاری داینا له‌ سه‌ر ته‌خت مورچه‌ صه‌ع به‌ گه‌وه‌ر و مرواری ده‌ستیان کرد به‌ شه‌كه‌ر باری چونکه‌ فاتیمة عاشقیك بوو بێ تاو دامینی عبدالله ی گرت به‌ هه‌شتاو گوتی به‌ قوربانت بێ جه‌رگ و هه‌ناو له‌ شه‌ربه‌تى وه‌صلی خوێت بم ده‌ری قومیک شه‌کراو له‌ تۆله‌ی ده‌ته‌ده‌می هه‌زار هوڤه‌ ئالتونی ته‌واو ، عبدالله فه‌رمووی ئه‌ی خاتوونی به‌ له‌ك چاوی منیش زۆر چه‌زده‌که‌م که‌ به‌ وه‌صلی تۆ شادبم ئه‌مما به‌مه‌رگی تۆ ممکن نیه‌ به‌بێ ته‌دبیرو پرسى بابم عبدالله رووی کرده‌وه‌ مالى ده‌تگوت تاووسی مه‌سته‌ ده‌ستی ئامینه خاتونیان نا له‌ ده‌ستا ئەو شه‌وه‌ له‌گه‌لی نوست که‌ سه‌به‌ینی له‌ خه‌و هه‌لسا حکایه‌تى فاتیمة‌ی شامی عه‌ززی بابی کرد باوکی گه‌وتی زۆله‌ زۆرم را له‌م مامه‌له‌یه‌ هیچ رامه‌وه‌سته‌ عبدالله رووی کرده‌وه‌ لای فاتیمة‌ی مه‌هجور فاتیمة جه‌مالی عبدالله ی دیت دووربه‌ دوور زانی له‌ لای نه‌ماوه‌ یه‌ك زه‌په‌ نور گرگی بلیسه‌ی هه‌ناسه‌ی هاته‌ ده‌ر وه‌کو ته‌ندور گوتی ئه‌ی عبدالله مه‌ قصودی من که‌ هاتبومه‌ چۆل و سه‌حرا ئه‌تۆ نه‌بووی والله و بالله مه‌تلوی من ئه‌وه‌ بوو که‌ شاد بېم به‌نوری چه‌زهره‌تى ره‌سول الله ئه‌و نوره‌شت ئه‌و شوکه‌ دانا انا لله به‌ چاوی پر ئاو به‌ جه‌رگی بپاوه‌ به‌ فرمیسکی ئه‌رخه‌وانی به‌ره‌نگی زه‌عفرانی له‌گه‌ل قافيله‌ی غه‌م و چه‌سره‌ت و ئه‌ندیشه‌ فاتیمة رووی له‌ شامی کرده‌وه‌ له‌ به‌ر

تأسوف و غم و غوصه وهفاتی کرد ناره زووی نوری حه زده تی ره سول الله ی بۆ ژێر
 خاك برد به لام بۆ سه فه ری مردنی ته نها نه بوو به لكو ئه و صبحهینه دوو سه د ژنی
 نازداری قوره یشیان به م خه فه ته ی چوون ئه و شه وه ی که نوری نبوه ت له
 ره حمی ئامینه خاتوون قه راری گرت شه وی جمعه بوو له م شه وه خودا جه ل و عه لا
 ئیراده ی فه رموو خه لق بکا حه بیبی خۆی محمد المصطفی شه وی جمعه مانگی
 ره جه ب بوو خودای ته عالا ئه مری فه رموو خازن ده رگای به هه شتی بکاته وه
 جارچی جاری دا به ئاسماندا وه به ئه رزاندا که نوری محمد المصطفی ئه مشه وه له
 ره حمی ئامینه خاتوونی قه راری گرت زاهیر ده بی به شیرو نه زیر ئه مجا
 مه لائیکه تان ته به ق ته به ق نوریان نثار کرد ده رگای جه ه ته م کلیل درا به هه شت
 وه ک بوو کان موزه یه ن کرا حۆریان خۆیان ئارایش دا سه ریان له قه سرو قصوری
 به هه شت ده ره ی نا گولی به هه شتی پشکو تن نه سیمی به هه شت ئه نگوتن غونچه
 ده می داوه داره کانی ووشک ژیاوه طیور هاتنه خرۆش جۆگه و جۆبار هاتنه جۆش
 حۆریان خۆیان بۆن خۆش کرد ولدان شه رابه ن ته هوریان نۆش کرد بلبل مه ست
 بوون له سه ر چاڵان نه سیم وه ربوون به ناو گولان گلۆک سوربوون گیا پرنور بوون
 گولان گه ش بوون وه نه وشه ره ش بوو نیرگز پشکو ت لاله بزووت دره خت هاته به ر
 میوه ی که وته ده ر .

به‌شی ده‌یه‌م

باسی ناهه‌نگی شادی به‌هاتنی پیغه‌مبه‌ر (بۇ جیهان)

حه‌زده‌تی جوپرائیل به‌فرمانی ربّ جه‌لیل له‌گه‌ل هه‌شتا هه‌زار مه‌لائکه هاتنه
سه‌ر نه‌رز ئالایه‌کی سه‌وزیان له‌سه‌ر بانی که‌عبه چه‌قاند ره‌گی جه‌رگی کافرانیان
پساند ته‌ختی پادشاهان سه‌ر به‌ره‌و خوار کرا زۆریان تاقه‌تی قسه‌کردنیان لیّ برا
إبلیسی پیسی خسیسی به‌خیسی و خه‌بیسی پر ته‌لبیسی غه‌داری خوین خواری
مه‌کاری سه‌خاری ته‌رآپی ئیدباری بیعاری مه‌تپودی جه‌ه‌ته‌می شه‌قی سه‌ر شه‌ق
دووشه‌قی ته‌پو تازه‌ی تیّ هه‌لدرا کلکی له‌ناو گه‌لی نابوو وه‌ک سه‌گی هار له‌ به‌حرو
به‌رو له‌ده‌شت و چۆل ده‌گه‌را نه‌یده‌گرت قه‌رار بعد زان هاته سه‌ر کیوی ئه‌بوو
قوبه‌یس هاواریکی کرد سه‌گ به‌چه‌کانی وه‌ک سه‌گ مه‌گه‌س ده‌وریان دا راست و
چه‌پ و پیش و پاش ئه‌حوالیان پرسی بۆچ ده‌له‌رزی بۆ ده‌ترسی گوتی وه‌خته له
عاجزیان بیسیم له‌ حه‌یفان بدریم ره‌واجمان نه‌ما پشتمان شکا نوری خاتمه‌ الانبیا
قه‌زاری گرت له‌ ره‌حمی دایکی مه‌بعوس ده‌بیّ به‌ نوری ره‌خشان به‌ شیرینی بوران
ده‌شکینی بت و ئه‌صنام شه‌رآپ و قومار ده‌کا حه‌رام ئاته‌شگه‌دان ده‌سوتینی
معجزات ده‌نوینی سه‌ر ره‌قان نه‌رم ده‌کا دلّ ساردان گه‌رم ده‌کا شه‌فاعه‌ت به‌تابعی
ده‌کا کافران به‌هجور ده‌کا رجمی شه‌یاتین ده‌کا هه‌تکی سه‌لاتین ده‌کا مانگ به
ئه‌نگوست شه‌ق ده‌کا جیّ به‌کافران له‌ق ده‌کا به‌یداغی دین هه‌لده‌کا چار په‌لی
زالمان په‌ل ده‌کا دونیا ره‌وشه‌ن ده‌کا زه‌مین گولشه‌ن ده‌کا صاحیبی نوره‌ باعشی
سروره تاجی که‌رامه‌تی له‌سه‌ره شافعی پۆژی مه‌حشره‌ صاحبی موعجزه و
کیتابه ئه‌مر ده‌کابه چاکه نه‌می ده‌کا له‌ خراپه له‌ریّ ی خودا غه‌زا ده‌کا دینی
به‌حق إحیا ده‌کا سیّد المرسلینه ناوی موباره‌کی (محمّد و أحمد و ته‌هاو یاسینه)
گشت بلّندان ده‌کا نه‌وی هیچ پیغه‌مبه‌ری دی نابیّ له‌ پاش ئه‌وی ئومه‌تی ئه‌ون
سه‌ر ده‌فته‌ر چونکی ده‌که‌ن ئه‌مر به‌ مه‌عروف نه‌می له‌ مونکه‌ر

گوتیان ئه‌ی پیره‌ گورگی ئیمه له‌سه‌ر شه‌ش ته‌به‌ق غالب بووین له‌سه‌ر ئه‌م
ته‌به‌قه‌ش غالب ده‌بین تامی گوناهاونیان له‌ لا شیرین ده‌که‌ین وه‌کو هه‌نگوین
ئیمه‌ش ئه‌وان ده‌پسیتین به‌ خه‌فه‌تان ده‌یان درپّنین به‌ حه‌سه‌ره‌تان به‌ عیباده‌ت
کردن و تاعه‌ت به‌ به‌ندایه‌تی بۆ خودای تاقانه به‌ گوتنی ئه‌م قسانه هه‌موو

مه خلوقات ره حمه تنان لی بیت بلین یا ره بی تهوبه أستغفر الله أشهد أن لا إله الا الله وأشهد أن محمداً رسولُ الله .

به شی یازدهم

وهفاتی عبدالله ی نهوجهوان باوکی حه زره تی محمد ﷺ

بیغه مبهری ناخیر زمان

بعدزان عبدالله ی نهوجهوان به تیجارهت بو شام چووله هاتنه وه داله مه دینه ی منه وه ره نه خووش کهوت هر له وی وهفاتی کرد هادم اللذات مفرق الجماعات (یه عنی مهرگ و وهفات) بناغه ی وجودی کرد ویران مه لائیکه ی هر کهوت ناسمان دهستیان کرد به واوه یلاوگریان به شین وزاری و نالان گوتیان یارحیم و یارحمن و یاکریم و یامنان) حه بیبی تو به هه تیوی مایه وه کی هه یه به خیوی بکا ئه و به لکه چاوه خودا فه رموی موربه بی و ظه هیری منم موعین و نه صیری منم رازقی منم له دایک و باوکی مشفق تر منم . که ئه و خه به ره گه یشته خزمان دهستیان کرد به شین و گریان به جهزه ع و فهزه ع و قورپیوان خصوصاً ئامینه خاتونی په ریشان بی هوش بوو تاسی پوژان له داخا زکی پرپوو له ژان وهک بی ناو ئاو قامه تی شوخ و شهنگی هاته هه ژان دهگریا به ناله نال و هاوار و زاری فرمیسکی ده باراند وهک بارانی به هاری له فیراقی باوکی حه زره تی محمد المصطفی عبدالله ی جوانه مهرگ صاحیبی شهرت ووه فا

به شی دوازدەم
باسی چۆنیەتی لەدایک بوونی حەزەرەتی
محمەد المصطفی

حەزەرەتی ئامینە دەفەرمووی کە حاملە بووم بەسەیدی سەرورە، لە مانگی (ئەوێل) مانگی رەجەب بوو لە خەودا دیتم پیاویک هات بە شەو کەت و کەلە گەت و رەنگ ئەسمەر فەرمووی مەرحباً بک یا محمەد.

ئامینە فەرمووی پێم گووت ئەتو کۆی فەرمووی منم ئادەم ئەبو البشر باوکی هەموو بەشەر گوتم کارت چیه فەرمووی مۆژدە بیت حاملە بووی بە سەیدی بەشەر بە شەفیعێ پۆژی مەحشەر بەفەخری قەیلە ی رەبیعەو مظر لە مانگی (دووەم) هات پیاویک فەرمووی السّلام علیک یا رسول الله ئامینە دەلی پێم گووت ئەتو کۆی فەرمووی ئەمنم حەزەرەتی شیت گوتم کارت چیه فەرمووی مزگینێ بێ حاملە بووی بە صاحبی ئایات و معجزه و تأویل و حەدیت.

لە مانگی (سێیەم) هات زاتیککی عالی صفیات دەیکرد تەحمیدو تەقدیس فەرمووی السّلام علیک یا نبی الله ئامینە دەلی پێم گووت ئەتو کۆی فەرمووی منم حەزەرەتی ئیدریس گوتم ادّعات چیه فەرمووی بەشارەت بێ حاملە بووی بە پیغەمبەرێکی رەئیس .

لە مانگی (چوارەم) هات شەخصیککی وەك روح فەرمووی السّلام علیک یا حبيب الله ئامینە دەلی پێم گووت ئەتو کۆی فەرمووی منم حەزەرەتی نوح گوتم خزمەت چیه فەرمووی کەیف خۆش بە کە حامیلە ی بە صاحبی غەزاو نەصرەت و فەتح و فتوح.

لە مانگی (پێنجەم) زاتیک هات بێنی دەرویی وەك قورونفل وعود فەرمووی السّلام علیک یا صفوة الله ئامینە دەلی گوتم ئەتو کۆی فەرمووی منم حەزەرەتی هود گوتم مەتەلەبت چیه فەرمووی خۆشە بە حالێ کە حاملە بووی بە صاحبی مەقامی محمود و لواء ی معقود.

لە مانگی (شەشەم) هات زاتیک بە تەعظیم و تەبجیل فەرمووی السّلام علیک یا رحمة الله ئامینە دەلی پێم گووت ئەتو کۆی فەرمووی منم حەزەرەتی إبراهیم

خلیل گوتم کارت چیه گوتی مژده بیّ حامله بووی به پیغه مبه ریکی جلیل به
هه منشیینی جبرائیل .

له مانگی (هه وته م) هات زاتیکی لاو چاک و محبوب و مه لیح فه رمووی السّلام
علیک یا من أختارک الله ئامینه ده لّیّ پیّم گووت تو کئی ی فه رمووی منم هه زره تی
إسماعیل ذبیح گوتم فه رمانت چیه فه رمووی مژده بیّ حامله بووی به
پیغه مبه ریکی به لیغ و فه صیح.

له مانگی (هه شته م) هات شه خصیکی عالی شأن فه رمووی السّلام علیک یا خیره
الله ئامینه ده لّیّ پیّم گووت نه تو کئی ی فه رمووی منم هه زره تی موسی ابن عمران
گوتم کارت چیه فه رمووی به شارته بیّ حامله بووی به پیغه مبه ریکی له بوّی
به خه لات دیته خواریّ قورئان.

له مانگی (تۆیه م) هات زاتیکی مبارک قه دهم فه رمووی السّلام علیک ده نی القرب
مینک یا رسول الله ئامینه ده لّیّ پیّم گووت تو کئی ی فه رمووی منم عیسی ابن مریم
گوتم نه مرت چیه فه رمووی چاوت رووناک بیّ ئه ی ئامینه خاتوون حامله بووی به
پیغه مبه ریکی گولّ خونچه دهم له سه ر تۆش ده فع بوو غه م و غوصّه و ئه له م.

۷

صدیقان پاک ئامینه ده‌لّی له حوجره‌ی خۆم دانیشتبوم ته‌نها و عاجز و غه‌مناک
 گوتم هاوار له‌بۆ خۆمی مال و وێران که‌س نیه قومیکم ئاو بداتی خنکام له تینان
 که‌س نیه خزمه‌تم بکا وه‌کو مامان که‌س نیه پالّی پێ بدهم که‌س نیه قصه‌یه‌کی
 له‌گه‌ل بکه‌م که‌س نیه ئه‌نیسم بێ که‌س نیه جه‌لیسم بێ که‌س نیه پشتیوانم بێ
 که‌س نیه غه‌م خوارم بێ ئامینه ده‌لّی له ناکاو دیتم چوار ژنی بالا بلندی ئاهو
 ره‌فتار هاتنه لام یه‌که‌میان ده‌ستی کرد به‌گوفتار گوته‌ی کێ هه‌یه مثلی تو ئه‌ی
 ئامینه‌ی په‌ری روخسار تو‌ی حامله‌ بووی به‌ محمد المصطفی‌ی نازدار هات
 دانیشته‌ له‌لای راستم گوتم ئه‌تو کێ ی ئه‌ی خو‌ش که‌لام فه‌رمووی منم دایکه
 چه‌وام دووه‌میان هات دانیشته‌ له‌لای چه‌پم گوتم ئه‌تو کێ ی ئه‌ی روومه‌ت
 قه‌ندیل فه‌رمووی منم سارا خاتوون چه‌ره‌می ابراهیم خلیل سێ هه‌میان هات و
 دانیشته‌ له‌لای پشتم گوتم تو کێ ی ئه‌ی خانم فه‌رمووی منم ئاسیه‌ی کچی مه‌زاحم
 چواره‌میان هات ئه‌مان ده‌تگوت پۆژه هه‌لات له‌ لیوانی ده‌باری شه‌کرو نو‌قل و
 نه‌بات له‌ پێشه‌وه‌ دانیشته‌ گوته‌ی ئه‌ی ئامینه‌ خاتوون گرانیی خۆت باوئ سه‌رم
 روحم ببێ به‌فیدات گوتم ئه‌تو کێ ی ئه‌ی رووحی ره‌وان ئه‌ی شو‌ره‌ سه‌ری
 بوستانی جان فه‌رمووی منم مه‌ریه‌مه‌ی کچی عمران هه‌رچوارمان مامانی توین و
 دایانی پێغه‌مبه‌ری ئاخیر زه‌مان ئامینه ده‌لّی ئولفه‌تم گرت به‌وان ده‌ستمان کرد
 به‌قسان دیتم مه‌خلوقات روویان کرده حوجره‌ی من جه‌ماعه‌ت به‌ جه‌ماعه‌ت
 ئه‌صواتی موته‌شابها‌ت لو‌غاتی موخته‌لیفات له‌نیو حوجره‌ی من ده‌هات بلّیسه‌ی
 نورین په‌یدا‌بوو له‌ هه‌موو وولات له‌ پیش و له‌ پاش و له‌ چه‌پ و له‌ راست له‌ ناکاو
 دیتم هه‌وریکێ سپی له‌ناو هه‌وره‌که‌ ده‌نگیکم بیست ده‌یفه‌رموو ئه‌ی مه‌لائیکه‌ی
 نورین حازر بکه‌ن ته‌شتی زی‌رین له‌گه‌ل مه‌سینه‌ی جه‌واهرین بینن له‌ به‌هه‌شتی
 مه‌ندیلی سوندسی سه‌بز و ره‌نگین دابنن له‌ناو ئه‌و ته‌شته‌ زی‌ره‌ی چه‌بیبی پر
 که‌مالی من بشۆن به‌ ئاوی ئه‌و مه‌سینه‌ جه‌واهر به‌نده‌ به‌ده‌نو روخساری محبوبي
 بێ مثالی من ئه‌وجا به‌خاته‌می مۆری نبوّه‌ تصدیقی بکه‌ن، بیده‌نی صفوه‌تی
 ئاده‌می مه‌عرفه‌تی شیئی خه‌لقه‌تی ابراهیمی ئیستیسلامی اسماعیلی صبری
 آیوبی حلمی یه‌عقوبی جه‌مالی یوسفی ده‌نگ خو‌شی چه‌زده‌تی داودی ئه‌مر و
 پادشاهی سلیمانی حکمه‌تی جه‌نابی لقمانی قوه‌تی موسی‌ی عیباده‌تی یه‌حیای
 زوه‌دی چه‌زده‌تی عیسی‌ی علی نبینا وعلیهم افضل الصّلاة والسّلام.

به شی سیزدهم

خودای گه وره ئه مری کرد به جو برائیل به ناماده کردن و رازانه وهی ئه رزو
 ئاسمان به بۆنه ی نزیك بوونی ولاده تی ئه شره فی ئه ولادی ئاده م پیغه مبه ری ئاخیر
 زه مان. بعد زان خودای عظیم الشان ئه مری کرده تاووسی مه لائیکه تان یه عنی
 جو برائیلی ئه مین و ئه مان پر بکه پیاله ی به لوور له شه پابه ن ته هوور رابیخه
 سه جاده ی قورپ و وصال بو صاحبی نور و رفعت و اتصال به رضوانی بلای باغ
 و باغات و قه صر و قصور و غلمان و حوری به هه شتی پرازیینه وه به مالکی بلای
 ده رگای جه نه م کلیل بدا ئالای محبه ت دابنی له سهر شان بانگ رابیله له ئه رزو
 ئاسمان له کتوان و له ده شتان له به بیان و له به حران که نزیکه عاشق جه مالی
 مه عشوقه ی ببینی موجب میوه ی باغی وصالی مه حبوبه ی بجینی ده ست به جی
 حه زره تی جو برائیل علیه السلام به جی ی هیئا فه رمانی رب الجلیل جل جلاله
 عه رش و کورسی و سه ما له گه ل درنده ی دنیا ده ستیان کرد به هه لپه رین و سه ما
 ونه غمه و ئاواز و سه دا سی ئالا هه لکرا یه که له مه شرق یه که له مه غریب یه که له سهر
 بانی کعبه الله هه ر ئالایه کی سه ده هه زار مه لائیکه تی راوه ستا بو له بندا ئامینه
 ده لی زور تینوم بوو له وه خته دا پیاله یه کی پر له شه ربه تیان بو من هیئا که
 خواردمه وه نوریکی عظیم له پیش چاوم بو پهیدا که ته ماشام کرد ته یریکی سپی
 بوو که حه زره تی جو برائیل بوو ها ته حو جره که م به قه ده می صدق و سه فا
 شاپه ری موباره کی به سهر دلم داهیتا به ئاسانی وه ضعم کرد و دامنا حه زره تی
 محمد المصطفی.

به شی چواردهم
دوعای مولودی شریف

الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى اله وصحبه
اجمعین اللهم انا قد حصرنا مولود نبيك وصفوتك من خلقك علينا ببركته خلع العز
والتكريم ومتعنا بالنضر الى وجهك الكريم واجرنا من عقابك الاليم بفضلك وجودك
وكرمك يا ارحم الراحمين اللهم انا نسألك بجاه المصطفى اهل الصدق والوفا بصحبه
الابرار والانوار كن لنا عوناً ومعيناً مسعفاً وبوئناً من الجنه قصوراً وغرفاً اللهم انا
نسألك بجاه النبي المختار واله الاخيار ان تجعلنا من خيرة امة رسول الله وامتنا
على سونته واحشرنا في زمرة واملاً قلوبنا بنور معرفتك واحرس اقدام الكفار من
المرور بمواطن السيئات وامنع طيور نفوسنا من الوقوع في شبكات الموبقات برحمتك
يا ارحم الراحمين وان تكفر عنا الذنوب والاوزار ونجنا من جميع المخاوف والاختار
وتقبل منا ما قدمنا من يسير اعمالنا في السر والاجهار واغفر لنا ذنوبنا انك انت العزيز
الغفار بلغ اللهم واصل ثواب ما قرىء بتمامه وكماله من هذه القراءة الشريفة
والمولود الشريف زياده في شرف نبينا محمد ﴿صلى الله عليه وسلم﴾ ثم في شرف
اله واصحابه واهل بيته الطيبين الطاهرين رضوان الله عليهم اجمعين والى روح ابينا
ادم وامنا حواء والى من تناسل منهما من انبياء والمرسلين صلوات الله عليهم
اجمعين وصدقه جاريه من جنابه المكرم ﴿صلى الله عليه وسلم﴾ والى روح من كان
سبباً للتلاوة الشريفة لأجلهم وجهتهم وانت اعلم بهم منا خاصة وعلى قبورهم منك
نوراً نازلاً يا مولانا يا رب العالمين واصل ثواب هذه التلاوة منا اليهم واجعله نوراً
نازلاً عليهم وافسح اللهم لهم في قبورهم مد بصرهم وارحمنا اذا سرنا اليهم ولسائر
مقابر المسلمين ولنا ولوالدينا واستاذنا واستاذنا ومشايخنا ولمن احسن الينا
ولمن له حق الدعاء علينا ولمن اوصانا واوصينا به بدعاء الخير ولعبيدك الحاضرين
السامعين ولكافة اهل الايمان اجمعين

اللهم تقبل هذا المولود من صاحبه وعامله فلان ابن فلان وتقبل ممن صار سبباً
لقراءة المولود النبي الكريم اللهم لا تبدع لنا في مقامنا هذا ذنباً الا غفرته ولا هما الا
فرجته ولا ديناً الا اديته ولا غائباً الا رددته ولا شقياً الا اسعدته ولا سائلاً الا اجبته
ولا مريضاً الا شفيته

اللهم افضي علينا من بركات مولد حضرة رسول الله واحشرنا يوم القيامة مع
حضرة المصطفى واحفضنا من سوء الخاتمة وعذاب القبر وضغطته وظلمته
ووحشته وهيبته وسائر الاسواء واسقينا من حوض حضرة رسول الله وثقل ميزاننا
واجزنا على الصراط واجرنا من نار جهنم وسلاسلها واغلالها وحياتها وعقاربها
وزقومها وسمومها وزمهريرها وادخلنا برحمتك الجنة مع النبيين والصديقين والشهداء
والصالحين وتوفنا مسلمين وادفع عنا شر الظالمين برحمتك يا ارحم الراحمين
سبحان ربك رب العزة عما يصفون وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين
وبشرف سورة الفاتحة اللهم صلي على سيدنا محمد وعلى ال سيدنا محمد.

تَيِّبِنِي:

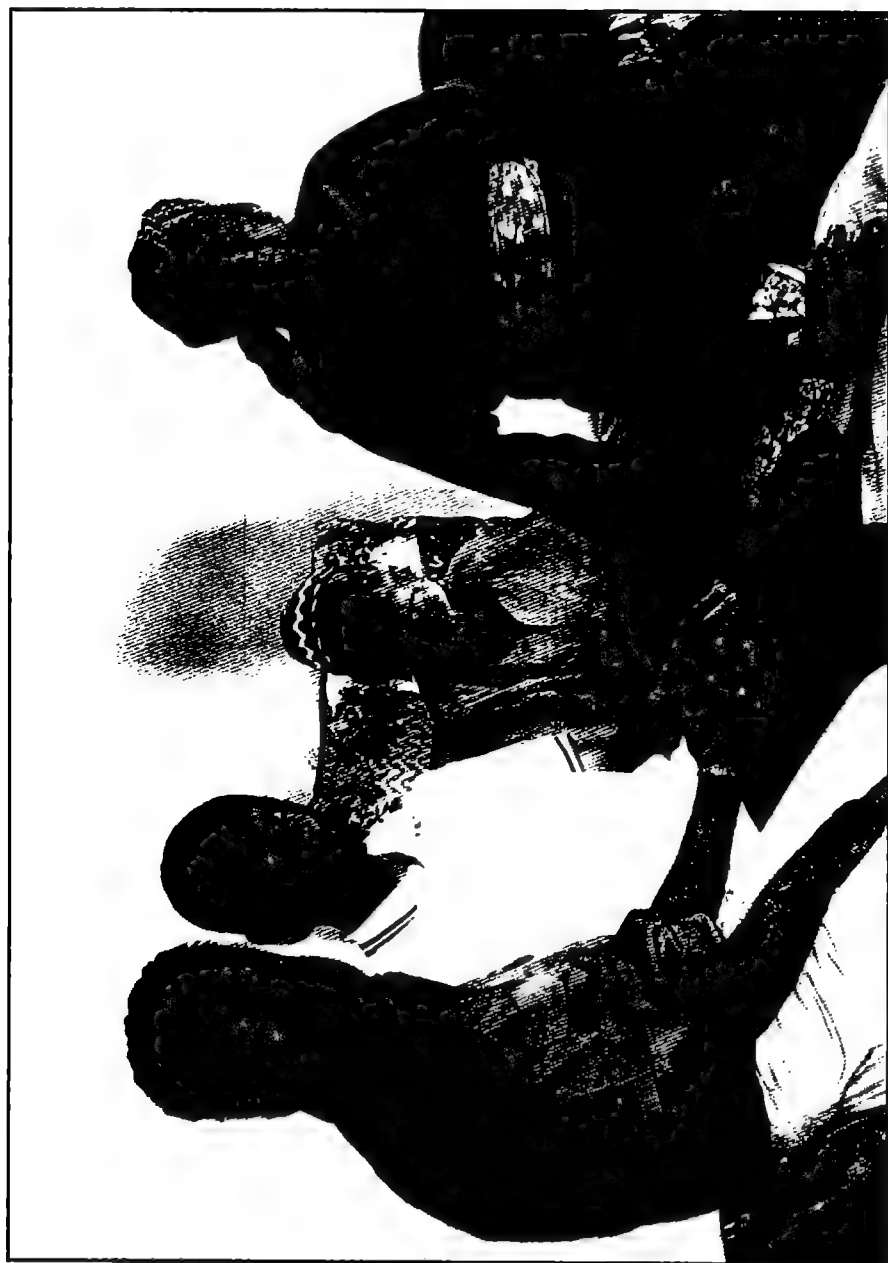
سوودی له هندی و ته کانی مه ولوودنامهی مه لا عه بدوللا جه لی زاده به تاییه تی
له به شی دووهم و سییه م دا وه رگرتوون.

وینہ کان

له پراسته وه شیخ جه مال، شیخ نه نوهر به ررنجی

له پاسته وه شیخ جه مال، شیخ نه نوهر به رزنجی، نه ریز نه حمه د، نه حمه د شیخ جه مال

شیخ جمال و کوره بچو که که می محله ممد

له‌راسته‌وه: شێخ جه‌مال و کاک جه‌وادى خاله شێخ باقى

شیخ جہمال، درہ خشان کچی شیخ جہمال

له‌راسته‌وه شیخ موحسین کوڤی شیخ جه‌مال، شیخ جه‌مال به‌رزنجی

له راسته وه د. که مال مه عرووف، شیخ موحسین، شیخ جه مال، دره خشان

به لّگه کان

مه رسته به کن له لابه ن سید عالی سده اوری بوزخ بو شیبایی کو هکدر دوی
خوای جو شربو شیو له لطیف شیر زاری بوزخی له روزی ۵/۴۲/۱۶۸۶
و دفای نرد له ۷۷۳/۱۸۸۶ بوی دارا اوله له و لیر

له رۆزی بستی شه وای هه زار و جو ار سه دو نو بو
جه نای خه له طیف کوخی دوا یی کرد به رحه ت جو
له دانستوانی که کوخی بوغه لای باکو مونه ٥٩ ر بو
له نو ته م کاره دایاوی بهینو بیرو باوه ر بو
له شه عودنی نیلامی زیر سنگو زرو هوشیار بو
له شعرو و نه وه له سه ست زوای دویه رو یار بو
به یوری زنی نازادی کولیکی نیستمانی بو
له بو به زری وولاتیشی خه زیکی به خیار ی بو
حه یغه نه ی دیت به جاوی خوی ته وه ی فکرو مه ارمی بو
نه جه ل هات بو روحی یایی شه هاده ت دو اکه ارمی بو
نه هالی لسته ره هیاوه ی شرایا شتوش بیا تو
به جاری سینو واوه یلا له بو نه م زاته به تدا نو
وه فاکو کرد نه و لوتقی له نه سلی شاهی خاتم نو
له نیو ساداتی به زنجی سخی بو عه یی خاتم نو
له بو قه و مو که سوکاری ده کوره شال دسبه ر بو
له ناو کومه ل له کوردوستان نه وار ویشتیو تیه ر بو
سه کانونمه ر که زو جیگه ی بلندو به رزو بالا بو
له نیو عالم دیار نو نه و شعار و ره مزو نالا بو
زو تانی کوردو نو توری عه ره ب هه م فارسی زانو
به ای شه رجواری زانو هه و فانو سی کوردانیو
قسه ی وه عزو نه صیحه تبه تر خو قه ده و قیه تبه
ره فقی که م بو نه م زاته له نو خه لقی به جو مره تبه
حسن شاهی گله زه رده که نه و بایره گه وری بو
هه تا کوم ی له دونیا کرد قه ناعه ت کار و سنه ی بو
له ارشاد و طه ر یقه ترا خه لیفه ی غه و سی به غه ا
مه لا و شیخو نه دسبو هه زاران شعری دانا بو
له گه ل شیطان و نه فیشی هه مو کاتی له جه ناکا بو
گه لای ایاتی قران و هه دینیشی له سنکا بو
زو بانی حالی (اُمِد و لا الضالین) و نامن بو
که لامی خوا و هه دینیشی هه زره ی طاهوایاسین بو
له بیستو سی له مانی یخ غه ر یقی ره هه تی خوا بو
پری ناو قه بره که ی تور بی به باقی جه نه تی شا بو
خوا ره می به لوتقی کرد به دینو بیرو زانا بو

٦١ + ٦٢ + ٥٩٢ + ٤٤٤ + ٧٧ + ٢١٨ + ٦٧ = ١٠٧٧
اکو بی له دونیا کرد زیا نو عومری کوتا بو

وڪرمهل ۾ لکي رهي آهي ته ٻيو ڀيرو
 له پوڻ لاءِ جهري ڇوڙي (اُهد) لاهي ڇڏي ته رابو
 له پوڻ لاءِ ۱۴.۹ ڪروڙي
 (جڪل) ۾ ٻيوڙا ٺاهڻ لاءِ ۱۰۰ + ۷۲ + ۷۴ = ۱۴۶ ڪروڙي
 ڇوڙا لاهي ڇوڙو ٺاهڻ لاءِ ۱۰۰ + ۷۲ + ۷۴ = ۱۴۶ ڪروڙي

بولارو صراحت سید احمد
۱۹۴۴

بو برای به ریز گالی چه عالم
نه دی جاری تو یرسی لکه عالم
نیمه لای فومان کو نه خرم بوجین
یاری شه وانی به زور و خرم بوجین
له بخت موده سیک له دته ی جاری
خور مود و فومان خوار له روح زو بای
له ریخه ندر یگانان دور و نه نیه سا بو
به لام خوار گمان زور به له زوت بو
دینه وه یادت شه و له کومه شه
له زور یگی نه لک بیکه وه نوسته
سه لکه بزوتی کافری له عین
های کیناینه فریسی کو گربین
لیفه شره که ی پی خه خو نوین
له پیشی ده رگا هیه ی گره وین
له پاشان لکل ساین رول دیشتی چال
ته کان به ته کان بو رسول بکول
له وشی ماینه وه تاک و به یانی
مالیان ناچینی گله نان و خوتانی
که و تینه ریتا به ره و کله ره چه
شیکو ماندو بیلا و مان که چه
بوروتی دوشین کتا تینه لکه ویر
تاکو دامه زرین خوار بیکه به خیر
کارمان بونه بو کله ردور ره نجه رو
ده سیکمان له پیشی یکه له سه رته زو
برام زو شتم له بیر نه مام
ده فته زان شعوم که موی نه وراوه
چه ریخه مانه وای به سه رکینا ۲
شهری ضیالی له دم ده رکینا ۲
لانه کن بیکام ده که له ندر خانه
کونه کوینه به گالی به کانه
وه که شه و گپوره ویر قوم خو موکی
شهرم رونگی زور له تار یگی
مادی

چه قه ل و گوت به خانم فیدون
 سگ و عام ریوی به عالم تیر جون
 نازم ده دم چون لعل بریزم
 له دست گاه ردون بی شو شو گیزم
 چه تالعه وری روشن تاسمان دایوشی
 ناگهینه ترینی پیرشا دیو خوشی
~~مولینه کتارون زور کتار~~
 بای خاوه ن زور کتار
 شه ره خونا موسی به لول که فروشن
 له بای جانگا حاله ر که دوشن
 گاه سوزن که وری له بیستی چه ورم
 تارک و بیفروشن که با ناز که ورم
 نذیر ترین که سلاخی خوشی وستم
 به که هو تو دانی دلی لعل وستم
 نشتان به رود رلایان گاره به
 دینو بمانیات که ربوتاره به
 له نری له دانه لمان لا کوته
 کین نگه ته نه تم سیده روته
~~به ر شو ریو کین نشی قه ب لیکه سنا بزم~~
 له رین پیاده تی هیچ کات ~~لله~~ لانا دم
 له دجا بزانه چون وه خادرم
 له رفه نه له روزگی زور نه له بارم
 له بیم ماوه دوله و شیخ ~~له~~ چه حسی
 سله گوشتی زل پیری ناو ترشی
 ریز و سلوم بولا که نوهری
 سیدی سادات نوچه چه دهه
 نه ویم بوناری بو به لگی ~~پیشو~~ میرو
 له ده آسمان ده رهو که وانه بی پیشو
 ابر سلوم بو تو خیرانت
 له برادره و رگه نه نیرانت
 ده بانو سیمان لیره کوتابی
 نه و هوز اوصیه له لای خوتابی
~~ابراهیم بزلو~~

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعلنا من خلقه
مختلفين في الدين والخلق
والموت والبعث والجزاء
والمقام والجزاء
والمقام والجزاء

الحمد لله الذي جعلنا من خلقه
مختلفين في الدين والخلق
والموت والبعث والجزاء
والمقام والجزاء
والمقام والجزاء

الحمد لله الذي جعلنا من خلقه
مختلفين في الدين والخلق
والموت والبعث والجزاء
والمقام والجزاء
والمقام والجزاء

عبد الله بن عبد الله

الحمد لله الذي جعلنا من خلقه

الحمد لله الذي جعلنا من خلقه

٢٠٠٧/٩/٢٠

شیخ محسن الدین کرکوک کوری شیخ حسن طایفه زور دینیه و پیش کوری شیخ محمدی نووریه (۱۲۸۴) کوریه (یکهشی
ده یله حیران) نساب سازای بوزگی نوسراوه

تعداد	میانگین	انحراف معیار	تعداد	میانگین	انحراف معیار
۱۰۰	۱۰۰	۱۱۶	۵۱۹	۴۵۰	۵۰۰
۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰

۲۹۱	۵۱۹	
۴۱۱	۴۵۰	بیون انه گوینی من له روح
۰۱۹	۵۰۴	۱۰۲
۰۰۱	۰۶۲	۷۲۱
۰۰۰		۰۸۵
۰۰۰		۱۱۰
۰۰۰		۱۰۴
۱۹۰		۱۱۸۰

شماره ۹۰. بازرسی ۷۸۹ ۹۰.

(جمع مال) بم زانہ کو بی کر دھزارو جوار صد روپو
۷۹ ۲۰۹ ۳۶۲ ۱۷۵ ۴۱۰ ۳۳۴ ۳۶۲ ۲۰۹ ۷۹

1.0	.V9	a10	
70	Σag	PΣ.	
7E	C7X	7CC	
C.V.	CCE	.VV	
98	C1.	CAd.	
	VW	CvV	
<u>IV.A</u>			
191c	Δ EET.	nq	

[illegible]

برآیان مردن ده رمائی نیه
 نه وه ی کوچی کرر جهانی نیه
 نه گه رده پرسن روح هیونه ویه
 خوانه بی چکه سی ناگادار نیه
 له شه وی نوزده ی مانگی ده مه ران
 داخی گرانم کاکه مه زهده رمان
 له شاری کوچی ها تقوه رونا
 سالی سیو وینج له دایه پوره
 به پنج او هه ست سال بوله دویا عوی
 گه رده ن خوابه خوشو تاژدی
 ته مه ن دریری بو براهه کانی
 هه زاران سه لام له روح پاک
 له وکه سانه ش بی لوی به یوشن
 (جه مال) له بونه و دل پریناره
 به ره همه ت خود ایسا بو جهان
 ۶۶۵ ۶۱۱ ۱۵ ۱۰۰

۶۶۵ - ۶۶۶
 ۶۱۱ - ۶۱۲
 ۱۵ - ۱۶
 ۱۰۰ - ۱۰۱
 ۱۹۹۲

که روی بی کردی نه مانی نیه
 تا کو قیامت ته ژیا نه وه ی نیه
 بی حاک ته فیرو په یانی نیه
 له زاینی روح خه به ردار نیه
 روژری جمعه بوله کاتی به بیان
 کوچی کرور لوی له سینه بروی جهان
 له شه و لیر خود را لیر دنیا و نه فنا
 له نه وه دوسیسش کوچی کرور وه
 به رز و به ریز بو جورمه توقه دری
 روژری قیامت به به هه شه شادی
 بو کور و کوچو بو خزمه کارنی
 له نالوبه یتوله باب و رالی
 غمونه زاره من الله بود ده نویشن
 له تا و مه رگی نه و وای قه راره
 لای پاییری خوشای تاخر زه مان
 ۶۶۶ ۶۱۱ ۲۱۱ ۸۰۰ ۱۰۳

دانه رجهمال سید احمد به زلی
 ۱۰/۱۹۹۲

(تخمیس غزله لیلی صافی له لایه ن جمالی سید احمد و نه)

توبه یگی نازداری له نادر و موعه چه م را   وه کن غوغیه گولی ئالی له نیو باخ وله چه م را
دل بو تو برینداره به ریشانه له غه م را   گول ناری روخت ره شکی به گولزاری غیر م را
دوتاتی بر دشت ته غنی له محرابی حله روم را

ز زربه رزی له شو عاله می شیرینه که لامت   به ویا و نسانه ی که هه ته به رزه مه قامت
له وعاله مه وه ستاره له زنگه وله سه لامت   هه ستای که هه ستاره قیامت به قیامت
رو یوه که رو یوه دهم له م وه مورد م را

صافی له غه مانت دله که م قه رنه بومرتاح   بوشه هسی وصالته له که رانم و دگوسایح
رویشنی به بی باکی له که ل کو عه لی افراح   روح سه ته له راهی توله نیو کو عه لی عاله می ارواح
باتین له (بله) دایه و زاهیر له (نعم) را

جانا ورده بنواره به رو چاری حومارت   نه و در دده له دله دایه له نادی گولی نارت
سوناره له بو غوغیه گولی نه صلی به هارت   دل واله به رنارازی و کونو کنه ی زارت
کاهنی له و جودایه و گاهنی له عه دهم را

دینا نه یه یی ی تو دله که م مه یی له کبود   به سراوه نه سیری که مه روسینه و سینه
گیر دده یی قولابی صوژانوره مو لیوه   بو می نه گری دل له سه ره نه شیشه به شیشه
راحه به سه له نیو جینی چه می به چه می چه م را

سه کراوی ده مت شیرینه و کن شیرینه ته تو شیم   رو چاری هه وای کرد مو بیی تو نیه خوشیم
وابه یگی غه مو محنه قی دله دایه بو شیم   که ریشته به رفو شی برستی له نه خوشیم
هو القدرم روح له قه روم گاهی قید م را

خالت (عجل الأسود) هه ما جینی هه لاله   زیاره نه که نه کا حاجی ته وافی شی به تاله
موی کرد (منا و مرقه) حال مه شیر وصاله   صافی له به ره نه و خاله یه خالی له خه یا له
یا کینی به زور دایه نه یا زوری به که م را

دانه ر
جمال سید احمد کویی
له سالی ۱۹۸۷ له هه ولیر
_____

(غه زه ای هیمین میا پاره (جمال) کردوتیه بیجی)

ته ی وه ته فی بو ماله ق کور د صافی و پی گه رد م نه من
سه نگه ری سه ختوقه لاق ناسن و به رد م نه من
را به ری ریگه ی خه باقی ماله ق کور د م نه من
« گه رمی توشی ریجبه ری یو عه سره توده رد م نه من »
« قه دله ده سن نه م جه خه سه پله ناب نه م رد م نه من »

جه نه ق من خالی کورده غه یری نه و خا کم نه
گه رله ده من پروا نریان و خورا کم نه
سه رد و جاوم کویره بیجی نه و فوری و نا کم نه
« من له لو م و تانه و دزنجیر و دار با کم نه »
« له تله تم که ن بم کوژن هیشتا نه لیم کوردم نه من »
کوردم و کوردنکی مه رد م هه ربه سه ربه سی نه لیم
خلی کور د ستا نه قنوم ناده م به جه نات النعم
نه ی براده رخت نه زانی هیم نه و یو عه و دالی هیم
« عاشقی جاوی که زال و گه رده فی پر خال نیم »
« عاشقی کیوو ته لان و به ندره نوبه رد م نه من »
من که سه ربانزکی کوردم وابه کورتی یست نه لیم
هه ول نه ده م بو نیشقان نا بی له به رد وژ من هه لیم
پاره پاره م که ن له ریخی سه ختی نریان هه عه ق نه لیم
« له رله برسان و لو به ری به رگی امر و ره ق هه لیم »
« نو که ری بی گانه ناله م تاله سه ره ره رد م نه من »
شیری هیمین زور جوانه که ده لق کوردم نه من

۵۹۰ + ۱۰۵ + ۷۸ + ۷۴ + ۷۰ + ۹۶ + ۱۹۱۲

کور دی ایرانیم خودا ناس و موسلمانم نه من
واله شوش دام له بو کورده ی (جمال) شام نه من
« من که ناسراوم به هیمین له مه با دم نه من »
« اشاره که ی من کور د نشینه خه لقی ایرانم نه من »

دو شعری شیخ عبداللہ شیخ مصطفیٰ نقشبندی
 جمال سید احمد بہ رزنجی تخیلی کرد وہ
 ۱۔ بایہ کہی زستانی دوری ہر کہ ہات در بولہ لہ ک
 وہ رگہ راہر چہندی کردم وہ رنہ لیریتن کہ لہ ک
 ۲۔ گہ ربہ ہاری روژی دیدارت بہیتن گیانہ کہ م
 لوت دہ لیم کوندہ ی کہ لہ ک چون کہ تنہ بہ ردم بہ نہ لہ ک

» (یہ کہ م) «

سہری نہم دہ وروزہ مانہ ی کہ ن وہ کوہم ر خوفہ لہ ک
 عالہ می ایمیرو کہ یستہ مانک وئہ ستیرہ و فہ لہ ک
 بہ فہ زریانہ دہ باری تہ زرہ وہ ک کوہلو کہ لہ ک
 بایہ کہی زستانی دوری ہر کہ ہات در بولہ لہ ک
 وہ رگہ راہر چہندی کردم وہ رنہ لیریتن کہ لہ ک

» (دو وہ م) «

من لہ دوری تو فہ مودہ م گریہ و وزاری وہ کہ م
 روژ و شہ و چاوم لہ ریتہ و چاوہ نواری تو فہ کہ م
 چونکہ بیسی تو فہ ولہ چاوم ناکہ ویتن چاوہ کہ م
 گہ ربہ ہاری روژی دیدارت بہیتن گیانہ کہ م
 لوت دہ لیم کوندہ ی کہ لہ ک چون کہ تنہ بہ ردم بہ نہ لہ ک

جمال سید احمد بہ رزنجی

لہ ہر ولیر

۱۹۹۰ / ۵ / ۲۱

(غه زه لی شو جلال شعیل (جمال) گردوینه پیچی)

هه پیاچی بایم من نیمه چاره دلم دانم له بو تو یی قه راره
غه والوی چاره کانت وادیا ره «هه لستای له خه فهاوت غوما ره»
«دلت کردم به غه مزه یاره یاره»

به خه نده ویکه نینو چاوی چاروت به غونجه لی لوی ئالو خاله که ی روت
بریندارم به شمیری دونه بروت «له ی له علت هه مو یا قوته یا قوت»
«که قوته بو دلی من وادیا ره»

به درونه بروی ره و دو چاوی بازت به ره نکه ورومه تو که رده نی قازت
به بیر و پا ورونا ز و نیازت «به غه مزه شیرن وله بجه ی به نیازت»
«گوزه رغه ره مو به سه ریجه دوباره»

له دوری به ژن و بالابه رزه که ی خوت له بو دیری لیوه ئاله که ی خوت
نه خوشه که و تو وه دلاره که ی خوت «ده مینی خادی ده رگانه که ی خوت»
«له دوری تو یه یی سه بروقه راره»

به ریشانم به مه قی راتی به زدان به ره جری به به قی غه وئی که یلار
(جمال) ده ردی گرانه بیکه ده زمان «بکه ره می به خالی (نووری) قوربان»
«فه قیری ده رگانه چاری نه چاره»

مرثیه نوگیا نی یالی شیخ معروفی هر چه ی کوری شیخ عبدالکریم کوسجیه خوائی خوشی له ربه که وقی سالی
 ۱۹۴۹ مئیدی مقال سالی ۱۳۶۸ هجری ده کات له نویه ن سید جلالی سید احمد برز او ده دانه او ده برانی
که شیخ معروفی وه خوائی کرد دلو جان پر له ملت م بو
 له به خشینوسه خاوه نه وگه لای زیاتر له خانه م بو

عزیزو محترمه بو شیخ له نه سلی شاهی خانه م بو
 له نالی احمد و یاسین محمد فخری عالم بو

له چه رگی فاطمه ی زهرا و حسینی لای اعدا بو
 له نا و کورد و له کورد وستان مه قامی به رز و بالا بو

کوری عبدالکریمی بو نه ویش خاوه ن که رامت بو
 له ارشاد و طه ریقترا وه لی دنیا و قیامت بو
 له لی مه عروفی له شه ر عورین گه لی هوشیار و دانانو
 ره فقی که م بو نه وزاته به مه علوما تو خزان بو
 له بو اصدی نیو عالم گه لی مه شهر ره مه لای بو
 هه موقورانی خوائی گه وره ی به مانه وه له سینا بو
 هه ره چه مه سکه نی نه و بو که جگه ی شیخی بالا بو
 هه موده م ته کیه که ی پر بو له عالم جیی سلا لای بو
 به خیر و کرده وه ی جاک ی به با خه نه نی شای بو
 چو وه لای چه دردی خوئی ا حمد فخری ره عه تی خوای بو
 وه کومه ل هه لفری روحی له عه رشی وه عه ده نا و بو
 هه زار ره عه ده لگوری بی له دنیا عومری کوتا بو
 هه موده مل که جی نه مرو که لای خوائی تمعالا بو
 (چه مال) بو یی له میژ و رانه لی شیخمه نالا بو
 چه نای شیخ وه فاتی کرد و چو صوائی مه و لا بو

۷۱ + ۹۱۰ + ۵۰۴ + ۴۳۴ + ۹ + ۱۱۷ + ۹۰ = ۱۹۴۹ مئیدی
 له نا و گه لرا نه ما رو یی شعار و ره مز و لا بو
 ۹۰ + ۹۶ + ۴۴۶ + ۵۷۶ + ۴۰ = ۱۳۶۸ هجری

هه ولتر سالی م
 ۱۹۸۷
 جانی احمد عبدالکریم

نهی مه رگ هر توئی زه مین تار نهکی
 به سر به سار نه عا جود لغمار نهکی
 عالم له ژینی خوی بی زار نهکی
 براو خرمو لهس په ریشان نهکی
 شاهوکه دایان بی سامان نهکی
 عالم به جاری هرا سان نهکی
 روئی به کنه موسعان گاتی دوو
 له ته کیه ماوه تابه یایی زوو
 روئی دوشه موسر له به یایی
 له سر نه شکه وی شیخ سوله یمانی
 له بونا شتی لای خرمه کانی
 به ده فقه و زکرو شوکرانه ی باری
 نیش راجه نازهی لای کاک لهنوهری
 مال ناوای کردله هه مو خزمان
 غه ونه ی غه زیزو خوشه و ستم رو
 برای مه لا کاله و کاک غه زیزم رو
 برای جه غه رو کاک جونه یدم رو
 برای که رمی نه وجه وانم رو
 باوکی به ره همی کاک لار دلم رو
 نه بیوزانای نیش تمنا نم رو
 هوشیارو زیزو زور نه مینم رو
 روئی دوشه مبوله بوسه ره جو
 مانگی مه ولود بول له روئی یازده
 له جیز نه ی مه ولود غه ونه کومی کرد
 ۱۶۰ ۹۱ ۱۵۱۶ ۲۶۲
 «جمال» له به زردان نه یارینه وه
 سه فقه رکردنه که ی بینه ره همت
 له ره همتی خوی بی به شی نه کا

۱۶۰
 ۹۱
 ۱۵۱۶
 ۲۶۲
 م ۱۶۹۰
 ۱۶۱۱ هـ

جگه رله تلیم تو برینزار نه که ی
 کاره ساتیگی بی شیمار نه که ی
 تا کو قیامت هه رده کار نه که ی
 منال هه تیوو سر لکه رزان نه که ی
 روئی هه زاران مال و تران نه که ی
 هه مور و ج له به ری گیان نه که ی
 بابه غه ونه مان وه فاتی فقه رموو
 شوئی میوانی مه لوانای بوو
 جوبنه هیرانی سر قه برستانی
 لای کاک عبدالله و صافی هیرانی
 له کورستانی یا پیره کانی
 جاو به فرم کورگرایانوزاری
 براگه وره ی خویو کاکه جه عهده ی
 له مه لا و شیخ و ناغاو ده رویشان
 یوزرای به قه درو به قیمة ستم رو
 برای کاله انوهه ی زور به ریزم رو
 خوشه و بینه که ی کاک حمید رو
 شیخی غه زیزو خانه دانم رو

باوکی فریاد و کاک دل شادم رو
 نازناوی «سوزی» شاعرانم رو
 عبدالقادی زور به رینم رو
 تاریخه کانی هه ردو کی ده رجو
 عالی هه زار و چار صه دو یازده

خوا بیدانه جات بویمانی برد
 ۱۶۷ ۴۷۶ ۱۶۴ ۲۰۶
 ده رگه ی ره همتی بو بکریته وه
 قه بری تاریکی بو بینه جه نه ت
 به قه سرو باغی به هه شتی کاک

دانه رحمال سید احمد به زیز
 له ولید ۱۰/۶/۱۹۹۰

ملخص باللغة العربية

شيخ جمال ابن الشيخ سيد احمد ابن الشيخ عبدالكريم البرزنجي من سلالة الشيخ حسن الكلزدي النودهي البرزنجي، ولد في مدينة كويسنجق سنة ١٩٢٥ من عائلة دينية عريقة في الثقافة والأدب، مما أتاح له ذلك الاطلاع بشكل واف على اللغات الفارسية والعربية، الشيخ جمال معجب بعدد من الشعراء الكرد امثال طاهر بگي جاف، هيمن، حاجي قادر كويي، دلزار، حسيني، انور البرزنجي حيث تطرق في اغلب اشعاره الى مواضيع الغزل والشعر الوطني والسياسي، تتميز ببساطة اسلوبها الشعري، فقد استعمل الاوزان العروضية والهجائية في اشعاره، والحفاظ على وحدة القافية والقافية المزدوجة. أما في المجال النشر الأدبي فلو مولود نامه.

Abstract

Sheikh Jamal is the son of sheikh sayyid Ahmed, son of sheikh Abdul-karim Berzinji, from the family of sheikh Hassan Glazardy Al-Noudhi Al-Berzinji, He was born in 1925 in Koysinjq, from an ancient religious family, Well- Versed in Culture and literature. That fact helped him abundantly to .have a wide Knowledge in Persian and Arabic languages.

Sheikh Jamal was in flounced by a number of Kurdish poets as Tahir Begi Jaff, Haji Qadir Koyi, safi, Hemin Mukriany, Dilzar, his own father Husseini and his brother sheikh Anwer Berzinji. The Topic of his poetry are about love, death Natiendl and political themes.

The style of his poetry are simple, but poetically deep. He made use of traditional Arabic and Syllabic metres in his poetry, preserving the unity of rhythm and couplets.

But in the field of literary prose, he has a Mawludname (Prophets Birth Prose).

پیرست

۳	- پیشه‌کی
۴	- ژیا‌نی شاعیر
۵	- بابەت و ناوەرۆکی شیعره‌کانی
۱۰	- روخساری شیعره‌کانی
۱۵	- ده‌قی په‌خشانی کوردی
۱۷	- غه‌زەل
۲۷	- شیعرى سیاسى
۳۵	- پینچ خشته‌کی
۶۷	- چوارین
۷۱	- شیوه‌ن
۹۳	- نامه‌ی شیعرى
۱۰۵	- په‌خشان
۱۳۹	- وینه‌کان
۱۴۷	- به‌لگه‌کان
۱۶۲	- مخلص باللغة العربية
۱۶۳	- Abstract

ئەم چاۋە جوانەي

ئەم چاۋە جوانەي كەتۈ ھەتە دوژمىنى دىنە
خويناۋىيە جەرگىم بەدو ئەبرۋىيى ھىلالى

گرتۋىيە سەرۋ مال و دل و سەتۋەت و رۈحم
يەك شىۋە پىالەيەكى لەسەر چاۋەيى كالى

كاكۋلى لەسەر عارزى تابانى ترازاند
پەيد بو لە ھەر مەملەكەتتى سىحرى ھەلالى

بادامە لەبى عەترە خەتى نىرگسە چاۋى
خاپوورە دالم بۇ خەتو خالانى غەزالى

(جەمال) كەپروكاۋە لەتەندۈرى جەمالت
شادى كە ماچىكى دەرى بىخەرە ويسالى

